

**Stockholms stads årsredovisning 2005 i korrektur
(ej layoutad version)**

Förord	3
Detta hände under året	5
Förskola/skola	6
Gymnasie- och vuxenutbildning	8
Äldreomsorg	10
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	12
Ekonomiskt bistånd	15
Individ- och familjeomsorg	18
Bostäder och boendemiljöer	20
Trafik och infrastruktur	22
Miljö	24
Integration	26
Kultur	28
Idrott och hälsa	30
Staden och dess medarbetare	32
Stockholmarna	33
Staden som arbetsgivare	36
Stadens kvalitetsarbete	39
Kompetensfonden skapar möjligheter	41
Så styrs staden	43
Ekonomi och omvärlden	48
Förvaltningsberättelse	49
Omvärldsanalys	49
Stadens ekonomi i sammanfattning	53
Medarbetarna i siffror	56
Ekonomisk och finansiell analys	60
Budgetuppföljning och årets budgetutfall	60
Ekonomisk analys för staden	61
Ekonomisk analys för kommunkoncernen	67
Finansiella instrument och riskhantering	70
Årsbokslut	73
Stadsdelar, nämnder, bolag och stiftelser	90
Stadsdelsnämnderna	91
Facknämnderna	93
Siffror för nämnder stiftelser och aktiebolag	96
Stadens bolag	98
Några stiftelsers verksamhet	103
Femårsöversikt	104

Förord

FOKUS PÅ VÄLFÄRD OCH TILLVÄXT

För den styrande majoriteten i Stockholm har året präglats av fortsatta insatser för ett hållbart samhälle, där förbättrad välfärd och tillväxt är avgörande för att nå resultat. Majoritetens politiska plattform är styrande för stadens samtliga verksamheter. Målsättningen är att förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna, bygga bostäder och utveckla Stockholm, göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad, bryta segregationen och fördjupa demokratin samt ta ansvar för ekonomin. Det gångna året har än en gång visat att staden har en sund och stabil ekonomisk grund att utveckla och bygga sina verksamheter på.

Medborgarna

Staden svarar för många verksamheter som underlättar och stöder stockholmarna i vardagen. Barngruppernas storlek inom förskolan har fortsatt att minska vilket har ökat kvaliteten i de pedagogiska verksamheterna. Inom grundskolan fortsatte satsningarna på språkutveckling och matematik samt insatserna för att stödja elever som riskerar att inte uppnå kunskapsmålen. Gymnasieskolan har utökats, bl.a. med Stockholms gymnasium för scenkonst i Skärholmen. Inom vuxenutbildningen och svenska för invandrare (sfi) har fokus än mer kommit att sättas på arbetslivet. Flera nya mötesplatser för barn och ungdomar har öppnats. Ett exempel är Punkt.Medis vid Medborgarplatsen med ett speciellt bibliotek för unga i åldern 13-19 år.

Stadens äldreomsorg utvecklas för att svara mot behoven hos morgondagens äldre. Bland annat har 1 034 servicehuslägenheter omvandlats till seniorboende med hyresrätt, de flesta under 2005. Specialteam inom hemtjänsten har inrättats för att ge ett bättre stöd till personer med exempelvis demenssjukdomar, psykiska sjukdomar och missbruksproblem. Även för personer med funktionsnedsättning är boendet och boendestöd grundläggande. Sedan 2002 har 203 lägenheter tillkommit inom omsorg om personer med funktionsnedsättning. Utbudet av platser som vänder sig till hemlösa har ökat ytterligare under 2005 till 2 178 boendeplatser samt närmare 1 000 försöks- och träningslägenheter.

Stadsdelsnämnderna uppvisar en rik provkarta när det gäller att ge stadens invånare möjligheter att påverka och tycka till. Ungdomsråd, tema-/medborgarmöten, medborgarförslag och olika former av brukarinflytande är bara några exempel. Arbetet för att utveckla och bättre utnyttja informationstekniken fortsätter. Stadens hemsida ska vara ett interaktivt verktyg för dialog, information och tjänster. Nya samverkansformer har under det gångna året även prövats i planprocessen. Staden växer och stockholmarna har ett genuint intresse för hur staden utformas. Detta intresse måste staden ta till vara.

Medarbetarna

För medarbetarna är kunskap och kompetens, engagemang och inflytande nyckelord i det dagliga arbetet. Stadens kompetensfond har haft stor betydelse även 2005 för att utveckla medarbetarnas kunskap och kompetens. Ett arbete har påbörjats för att i framtiden dra nytta av de erfarenheter som kompetensfondens olika projekt har gett. Rekryteringsbehovet kommer att öka för staden och en strategi för det fortsatta kompetensförsörjningsarbetet har tagits fram. Mångfald är i detta sammanhang en viktig tillväxtfaktor och en samverkan har inletts kring detta mellan staden och näringslivet.

Boende och infrastruktur

Takten i bostadsbyggandet ökar. Det totala nytillskottet av påbörjade lägenheter inklusive ombyggnader var under 2005 det högsta på ett kvartssekel. Förutsättningarna att nå målet om 20 000 påbörjade bostäder under mandatperioden är goda. En angelägen fråga för majoriteten är också att minska byggkostnaderna. Flera lyckosamma pilotprojekt har bedrivits. Det förberedande arbetet för flera stora infrastruktursatsningar har fortsatt. En principöverenskommelse har träffats mellan staden, landstinget och Banverket om finansieringen av Citybanan/Mälartunneln, detaljplanerna för utbyggnaden av E18 mellan Hjulsta och Kista har tagits av kommunfullmäktige och regeringen har beslutat att Norra Länken ska byggas. I augusti invigdes den ombyggda och renoverade Tranebergsbron och den nya järnvägsbron över Årstaviken. Det första spadtaget för nya riksväg 73 mellan Stockholm och Nynäshamn togs i september.

Miljö

Hänsynen till miljön är genomgående i stadens alla verksamheter, i bostadsbyggandet och i satsningarna på att utveckla stadens infrastruktur. Inom Miljömiljarden genomförs 158 projekt för att minska stadens miljöskuld. Det handlar om sanering av mark och vatten i exploateringsområden men också om att steg för steg verka för att i den dagliga verksamheten tänka och agera långsiktigt, för en hållbar utveckling. Bland annat är andelen miljöbilar i stadens egen bilpark nu uppe i 45 %, målet är 60 % senast 2006. Stort fokus har varit på förberedelserna inför försöket med miljöavgifter/trängselskatter. Under 2005 har infartsparkeringar färdigställts och insatser för att underlätta framkomligheten för kollektivtrafiken genomförts.

Näringsliv

Näringslivet och företagandet är basen och nerven i varje samhälle. I flera stadsdelsområden medverkar staden aktivt för att bredda och stärka ett livskraftigt näringsliv, ett exempel är Lunda Nova näringslivscenter i västerort. Under 2005 har staden samverkat med framförallt lokala företagare om trygghet/brottsförebyggande arbete, renhållning, trafik/infrastruktur och centrumutveckling. Stadsdelsnämnderna har också fortsatt att i samverkan med lokala företagare och arbetsförmedlingen erbjuda ungdomar arbete eller praktik.

Ett bokslut i balans

För sjätte året i rad uppfyller staden kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Stadsdelsnämnderna har för första gången visat överskott. Även om arbetslösheten fortfarande är hög så ökar antalet sysselsatta stockholmare. Bland stadens anställda fortsätter sjukfrånvaron att minska.

Varmt tack

En väsentlig framgångsfaktor för stadens verksamheter är alla de kunniga och engagerade medarbetare och förtroendevalda som, tillsammans med entreprenörer och andra samverkansparter, ser till att stockholmarna får den service och de insatser de har rätt att förvänta sig. Till er alla riktar vi ett stort och varmt tack för det gångna året.

Annika Billström
Finansborgarråd

Bosse Sundling
Stadsdirektör

Detta hände under året

Kapitelinledning för verksamheterna.

Förskola/skola

Barngrupperna krymper ytterligare

Målet är att höja kvaliteten i förskolan. Ett viktigt led i detta är att minska antalet barn i barngrupperna. För grundskolan är målet att alla elever som lämnar grundskolan ska ha uppnått kunskapsmålen.

Stadens pedagogiska verksamheter ansvarar för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och grundskola inklusive förskoleklass. Vid halvårsskiftet 2005 överfördes ansvaret för den obligatoriska särskolan från utbildningsnämnden till stadsdelsnämnderna.

Huvuddelen av verksamheterna bedrivs i kommunal regi. Inom förskoleverksamheten bedrivs ca 33 % i enskild regi. Motsvarande siffror för grundskolan respektive skolbarnsomsorg är ca 15 % respektive ca 20 %.

Mindre grupper – trots fler barn

Staden står inför tre stora utmaningar inom förskolan. **Barnomsorgsgarantin** ska uppfyllas. Garantin innebär att alla föräldrar har rätt till förskoleplats för sina barn inom tre månader efter att ansökan inlämnats. Vidare ska det politiska målet att **minska antalet barn i grupperna** uppnås under mandatperioden. Samtidigt har det skett en **kraftig ökning av antalet barn** i förskoleåldern. Sammantaget innebär detta att det ställs höga krav på stadsdelsnämnderna att med bibehållen kvalitet tillgodose ett ökat behov av platser inom förskoleverksamheten.

För grundskolan har det sjunkande antalet elever medfört att en del skolor har ett för lågt elevunderlag i relation till lokalkapaciteten. Nämnderna behöver omorganisera verksamheterna, vilket kan medföra att skolenheter avvecklas.

Vad har hänt under året?

Fler förskoleavdelningar ger förutsättningar att få bort köerna och minska barngruppernas storlek. Stadsdelsnämnderna startade under året 122 nya avdelningar. Det har skett genom nybyggnation, uppställning av tillfälliga paviljonger eller omstrukturering av befintliga lokaler. En del stadsdelsnämnder har haft svårt att hitta mark för nya förskolelokaler. Trots att antalet barn inom förskolan ökade med cirka 1 800 klarade i stort sett alla stadsdelsnämnder av att uppfylla barnomsorgsgarantin.

Inom grundskolan har staden med olika insatser och åtgärder stöttat elever som riskerat att inte uppnå grundskolans kunskapsmål. Skolorna har upprättat individuella åtgärdsplaner utifrån elevers behov tillsammans med elever och föräldrar. Exempel på insatser är regelbundet extra resurstöd i klassen och/eller tid hos speciallärare/specialpedagog, mindre studiegrupper, läxhjälp och sommarskola.

Elevernas språkkunskaper behöver bli bättre, såväl i svenska som i modersmål. Förutom detta har fokus lagts på att stödja elevens förmåga till matematiskt tänkande och problemlösning. Flertalet stadsdelsnämnder har i detta utvecklingsarbete inrättat så kallade ”matteverkstäder”. Att stärka eleverna i deras logiska tänkande och kreativa problemlösningar i matematik kan även ge dem bättre förutsättningar att lösa problem inom andra ämnen.

Fritidshemmen ska integreras i skolans lokaler. Möjligheterna att ge eleverna en väl fungerande skolbarnomsorg under skoldagen ökar, då personalen från skolbarnomsorgen och lärare kan arbeta i arbetslag. Arbetet med denna integration fortsatte under året.

Framtida utmaningar

Förskolan och grundskolan står inför stora utmaningar de närmaste åren. För förskolan är utbyggnaden av nya förskoleplatser viktig, då antalet barn i förskoleålder kommer att fortsätta att öka. För grundskolan kommer elevantalet att minska, vilket gör det viktigt att nämnderna både ur ett verksamhets- och ekonomiperspektiv ser över sin grundskoleverksamhet.

Skolverkets statistik över den kommunala grundskolans resultat läsår 2004/2005

Indikator	Stockholms Stad	Storstäder	Riket
Genomsnittligt meritvärde	218,2	210,0	204,9
Andel elever (%) som är behöriga till gymnasieskolan	88,4	85,5	88,9
Andel elever (%) som ej uppnått målen i ett ämne	8,6	9,1	8,9
Andel elever (%) som ej uppnått målen i ett, flera eller alla ämnen	25,0	28,4	24,9

Så har vi nått våra mål

I jämförelse med mandatperiodens första mätning av antalet barn i förskolegrupperna som gjordes 2003 har antalet barn minskat med 0,8 per grupp till 15,2 stycken. Målsättningen är att under mandatperioden minska barngrupperna med i genomsnitt två barn per grupp.

Under delar av året har några stadsdelsnämnder haft svårt att uppfylla barnomsorgsgarantin. Orsaken var bristen på förskolelokaler.

Kunskapsmålen har inte uppnåtts eftersom andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan minskat något i jämförelse med läsåret 2003/2004. I relation till övriga storstäder är Stockholms resultat dock genomgående bättre.

Gymnasie- och vuxenutbildning

Språk och matematik ska ge fler behörighet

Målet är att antalet gymnasieelever som uppnår behörighet för högskolestudier ska öka och att 80 % av eleverna inom de yrkesförberedande gymnasieprogrammen och vuxenutbildningen ska få slutbetyg.

Stockholm erbjuder stadens ungdomar ett stort utbildningsutbud genom 28 kommunala och 45 fristående gymnasieskolor. Stockholms gymnasieskolor erbjuder alla nationella program utom energiprogrammet och industriprogrammet. Dessutom finns elva specialutformade program, drygt 30 lokala inriktningar liksom det engelskspråkiga International Baccalaureate. Stadens ungdomar har rätt att gå på en gymnasieskola i en annan kommun, även om motsvarande utbildning finns i Stockholm.

Stockholm erbjuder också omfattande utbildning för vuxna på grundläggande och gymnasial nivå samt utbildning för vuxna med utvecklingsstörning (särvox) och svenska för invandrare (sfi).

Språk, matematik och hälsa i fokus

Språkutveckling och matematikinläring var prioriterade frågor under året, liksom insatser för att förbättra elevernas hälsa och inflytande. Ett stort antal lärare har utbildats i frågor kring tvåspråkiga ungdomars språk- och kunskapsutveckling. För att förbättra resultaten och intresset för matematik har de flesta gymnasieskolor deltagit i projektet Matematikvisionen. En viktig fråga för att förbättra elevhälsan är det stressförebyggande arbetet. Strategin är att merparten av skolarbetet ska ske i skolan och inte i form av läxor och hemuppgifter.

Vad har hänt under året?

Genom en rad utvecklingsprojekt satsade staden cirka 110 mnkr på att bland annat göra ytterstadsgymnasierna mer attraktiva och att minska den sociala snedrekryteringen. Ett viktigt projekt var *"Likvärdig bedömning och betygsättning"* som startades med tre syften; att förbättra möjligheterna till likvärdig bedömning i stadens skolor, att förbättra kommunikationen med föräldrar och elever och att öka elevers möjlighet att ta ansvar för sitt eget lärande. Projektet pågår till sista december 2006. Därefter ska arbetet fortsätta som en självklar del i den normala verksamheten på skolan, i stadsnämnden och i staden.

Två nya gymnasier startades i Skärholmen. Stockholms gymnasium för scenkonst startades under hösten i samarbete med Stadsteatern. Här ges undervisning i dans, musik och teater. Stockholms transport- och fordonstekniska gymnasium är det andra. Detta drivs i samarbete med transport- och fordonsbranscherna.

Tre nya inriktningar planerades i Brännkyrka gymnasium: marknadsföring, filmvetenskap inom samhällsvetenskapsprogrammet och beteendevetenskap inom naturvetenskapsprogrammet.

Svenska för invandrare och vuxenutbildning erbjuds nu vid samma enheter, vilket ger de studerande nya möjligheter till parallella studier. Mycket starkare fokus sätts på arbetslivet och de studerandes framtida liv som yrkesverksamma. Samtliga utbildningsanordnare ska kunna erbjuda de studerande utbildning i yrkessvenska.

Framtida utmaningar

Den största utmaningen är att motverka segregationen mellan stadens gymnasieskolor. Fortsatta satsningar på lärarfortbildning kring tvåspråkiga ungdomars språk- och kunskapsutveckling behövs i alla skolor. Ett fortsatt arbete med utveckling av stadens ytterstadsgymnasier krävs. För att utveckla yrkesprogrammen kan samarbetet med näringslivet förbättras och utvecklas.

Antalet gymnasieelever i Stockholm beräknas öka med ca 1 300 elever under perioden 2006-2008. Ökningen av antalet elever kulminerar kring 2008/2009 för att därefter minska. Osäkerheten kring huruvida eleverna kommer att välja fristående eller kommunal gymnasieskola är stor. Om trenden från den senaste tioårsperioden fortsätter väljer alltfler elever fristående skolor. Detta skulle innebära ett elevtapp för den kommunala gymnasieskolan på drygt 2 500 elever fram till år 2012. En sådan utveckling kräver både effektiviseringar och omorganiseringar.

En annan strategiskt viktig fråga för gymnasieskolan är att klara kompetensförsörjningen av lärare när en stor andel av lärarkåren går i pension. Idag är cirka 25 % av gymnasielärarna över 61 år. Rekryteringsbehovet kommer att vara stort, i synnerhet inom de tekniskt inriktade yrkesprogrammen.

Faktaruta

Skolverkets statistik över den kommunala gymnasieskolans resultat läsåret 2004/2005

Indikator	Stockholms Stad	Storstäder	Riket
Genomsnittlig betygspoäng	14,7%	14,3 %	14,1 %
Andel godkända i kärnämnen sv, ma och eng inom NV/SP/T	96 %	97 %	98 %
Andel godkända i kärnämnen sv, ma och eng inom övriga nationella program	80 %	78 %	83 %
Andel godkända i kärnämnen sv, ma och eng inom individuellt program	18 %	11 %	9 %
Andel med grundläggande högskolebehörighet	87%	86 %	89 %

Så har vi nått våra mål

Kvalitetsredovisningar och inspektörsrapporter visar att Stockholm erbjuder en bra gymnasie- och vuxenutbildning, med i huvudsak goda resultat.

Andelen elever som gick ut gymnasieskolan 2005 med högskolebehörighet var 87 %. Det är en liten nedgång jämfört med 2004 då andelen var 89 %, men samma nivå som 2003 och högre än åren dessförinnan. Målet att antalet elever som uppnår behörighet för högskolestudier ska öka uppnåddes alltså inte under året. Positivt är dock att betygsmedelvärdena går upp.

Inom grundläggande vuxenutbildning fick 71 % avgångsbetyg och inom gymnasial vuxenutbildning fick 77 % betyg. Målsättningen för dessa båda var att 80 % skulle få slutbetyg. Inom svenska för invandrare klarade 85 % av de studerande på sista kursen målen för kursen med minst betyget godkänt.

Äldreomsorg

Nya boenden och utvecklad hemtjänst

Äldre har rätt till ett gott liv med god vård och omsorg, trygg tillvaro och social gemenskap. Målet är att öka livskvaliteten såväl för boende inom heldygnsomsorg och korttidsboende som för hemtjänstmottagare. Hemtjänsten ska utvecklas för att möta mer komplexa vårdbehov. Medarbetarnas utbildningsnivå ska höjas och stödet till anhöriga ska förbättras.

Äldreomsorgen ger service, omsorg och vård till personer som är 65 år och äldre. Exempel på verksamheter är hemtjänst i ordinärt boende, dagverksamhet, korttidsvård och vård- och omsorgsboende.

Färre äldre och fler yngre pensionärer

Antalet äldre över 80 år minskar och denna trend förväntas fortsätta fram till 2020-talet. Däremot förväntas antalet yngre pensionärer mellan 65-79 år att öka i snabb takt efter 2007. Utvecklingen kommer dock att se olika ut i olika delar av staden.

Vad har hänt under året?

Under 2005 hade 15 047 pensionärer hemtjänst i eget boende eller på servicehus och 6 927 bodde i äldreboende med heldygnsomsorg.

Arbetet med att anpassa stadens boenden efter behov och efterfrågan fortsatte under året. Detta har skett bland annat genom fortsatt omstrukturering av hela eller delar av servicehus till seniorboende, vård- och omsorgsboende, gruppboende eller annan verksamhet som exempelvis boende för personer med funktionsnedsättning men även till förskoleverksamhet. Hittills har staden fattat beslut om omstruktureringar som berör drygt 1 000 servicehuslägenheter.

Samarbetet med frivillig- och äldreorganisationer inom staden utvecklades ytterligare. Dessa organisationer utför ett viktigt arbete som kompletterar och ger alternativ till stadens verksamheter. Trygghetsringning, ledsagning och promenader är några sådana exempel.

De äldre har erbjudits kultur, utevistelse och aktiviteter genom till exempel sociala mötesplatser och upprustning och anläggning av uteplatser och trädgårdar.

Förenklad biståndsbedömning har på försök genomförts i Hägerstens och Norrmalms stadsdelsnämnder. Den enskilde fick själv möjlighet att välja vilka serviceinsatser som han eller hon önskade få hjälp med. Försöket omfattade personer som bor hemma, var minst 80 år och som sökt hjälp med serviceinsatser motsvarande högst fyra timmar per månad.

Kundvalssystem inom den öppna hemtjänsten har i Stockholm funnits sedan 2002. Under 2005 gjordes en kompletterande upphandling av utförare. Totalt finns det omkring 110 utförare, varav hälften är i kommunal regi och hälften i privat regi.

Äldreombudsmannen, Ann-Charlotte Burénus, ger råd och stöd i frågor som rör äldre och deras närstående. Över 1 000 frågor och synpunkter på äldreomsorgen har under året lämnats från brukare och anhöriga. Äldreombudsmannen har medverkat vid 115 sammankomster för

att informera om stadens äldreomsorg, svara på frågor och delta i diskussioner om äldres vardag.

Kompetensutvecklingen hos medarbetarna inom äldreomsorgen har fortsatt. Exempel på utbildningar som anordnades är grundläggande vård- och omvårdnadsutbildning, utbildning av anhörigombud och utbildning i IT-baserad dokumentation. Kostfrågorna uppmärksammades genom utbildning för personalen om maten och dess betydelse för de äldres välbefinnande.

Projektet "Direkthandledning och anhörigstöd" startades av stadsdelsnämnderna i Bromma, Hässelby-Vällingby och Östermalm tillsammans med Stiftelsen Silviahemmet under hösten. Projektet pågår t.o.m. augusti 2006 och ska öka livskvaliteten såväl för demenssjuka som bor kvar hemma som för deras anhöriga.

Ett omfattande utvecklingsarbete som ska resultera i att hemtjänsten kan hantera mer komplexa behov har skett under året. Specialteam har inrättats som ger stöd till personer med exempelvis demenssjukdom, psykiska sjukdomar och missbruksproblem. Tillsammans med landstinget drivs samarbetsprojekt för att utveckla vård och omsorg för demenssjuka och multisjuka.

Framtida utmaningar

Arbetet med att anpassa stadens verksamhet efter äldreomsorgstagarnas behov fortsätter. Förutom det demografiska perspektivet finns även andra faktorer som påverkar den framtida äldreomsorgen. Hit hör förändringar av bland annat attityder och vårdstrukturer liksom anhörigas och frivilligas insatser. Tillgången på lägenheter i det ordinarie bostadsbeståndet med tillräcklig tillgänglighet, standard och närservice är också viktig.

/faktaruta/

Ny äldreomsorgsplan

Kommunfullmäktige har beslutat om en ny äldreomsorgsplan för perioden 2006-2010. Tillsammans med de mål som kommunfullmäktige fastställt i budgeten ska äldreomsorgsplanen utgöra det främsta styrinstrumentet för stadens äldreomsorg.

Så har vi nått våra mål

För att ge de äldre ökad livskvalitet har staden utvecklat samarbetet med frivillig- och äldreorganisationer, erbjudit kultur, utevistelse och aktiviteter, uppmärksammat kostfrågor och arbetat med trygghet och kontinuitet.

Anhörigstödet har utvecklats då personalen fått ökad kunskap och förståelse för anhörigas situation, hur anhörigvårdarnas erfarenheter och kunskaper kan tas tillvara och hur ett bra bemötande skapar trygghet.

Satsningen på att öka medarbetarnas kompetens har fortsatt. Genom kompetensfonden har 330 personer genomgått vårdbiträdesutbildning och undersköterskeutbildning. På högskolenivå har 200 personer deltagit i olika utbildningar. Dessutom har staden arbetat med att öka personalens kunskap och förståelse för anhörigas situation och hur deras erfarenheter och kunskaper kan tas till vara.

Hemtjänsten har utvecklats för att möta mer komplexa behov genom att utveckla kompetens, arbetsorganisation, specialiseringar på olika uppgifter och genom att använda ny teknik.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Handikappolitiken ska genomsyra alla verksamheter

Målet är att garantera en bra service, vård och omsorg för alla personer med funktionsnedsättning. Alla ska ha rätt till en likvärdig bedömning, oavsett var i staden de bor. Insatserna ska utgå från den enskildes behov och önskemål och möjliggöra ett så normalt liv som möjligt. Det inbegriper stort utrymme för den enskildes inflytande över sin egen vardag.

Ansvarsområdet omfattar olika former av insatser för särskilt stöd och särskild service till personer under 65 år med funktionsnedsättningar. Verksamheterna omfattar rådgivning och stöd, personlig assistans, ledsagarservice, kontaktperson, avlösarservice, korttidsvistelse, korttidstillsyn, boende, daglig verksamhet, hemtjänst och riksfärdtjänst.

Ökade kostnader kräver översyn

Omsorgen om personer med funktionsnedsättning har under en lång tid haft en kraftig kostnadsutveckling, till stora delar beroende på ett ökat antal insatser. En översyn av resursfördelningssystemet har gjorts under 2005. Syftet med översynen är att skapa en bättre modell för fördelning av resurser i staden.

Trots de senaste årens utbyggnad av bostäder för personer med funktionsnedsättning finns det fortfarande stora behov av om- och nybyggnation av gruppboende och alternativa boendeformer som till exempel trappshusboende (särskilda boenden i enskilda lägenheter i gemensam trappuppgång).

Kundval inom hemtjänst, ledsagning och avlösning gör det möjligt för den enskilde att själv välja utförare.

Vad har hänt under året?

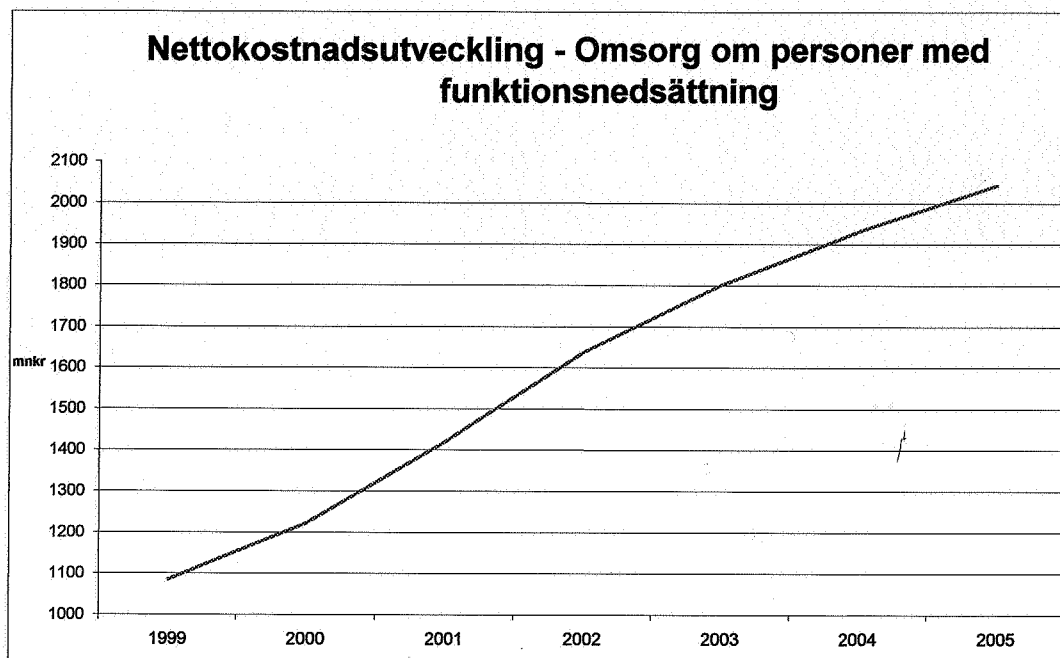
Ett handikappolitiskt program har antagits av kommunfullmäktige. Programmet fastslår stadens handikappolitiska mål och inriktning och ska genomsyra stadens samtliga verksamheter. Stadsdelsnämnderna har under året påbörjat arbetet med att implementera det handikappolitiska programmet.

Arbetet med om- och nybyggnation av bostäder för personer med funktionsnedsättning har fortsatt. Under hösten har socialtjänstnämnden genomfört en behovsinventering av bostäder med särskild service för att underlätta planeringen för en fortsatt utbyggnad.

Samverkansarbetet i BUS-Södermalm (bestående av stadsdelsförvaltningarna Maria-Gamla stan och Katarina-Sofia samt barn- och ungdomspsykiatri Södermalm och Handikapp & Rehabilitering, Stockholms läns landsting) har tagit fram lokala riktlinjer utifrån BUS-policyns riktlinjer. De lokala riktlinjerna klargör ansvarsgränser, samordning av insatser, råd, stöd, omsorg, vård och behandling för barn och ungdom med funktionsnedsättning.

Stadens funktionshindersombudsman, Riitta-Lena Karlsson, har tillsammans med nämnder och styrelser fortsatt sitt arbete med att göra Stockholm tillgängligt för personer med funktionsnedsättning. Funktionshindersombudsmannen har gjort uppföljningar av såväl lagstiftning som stadens policydokument och riktlinjer som berör funktionsnedsättning. Dessutom har funktionshindersombudsmannen bevakat hur de handikappolitiska

inriktningarna följs i stadens verksamhetsplanering. Hon har redovisat synpunkter och förslag till förbättringar och givit råd, vägledning och kunskap till organisationer och enskilda.

Kostnadsutvecklingen har under perioden 1999-2005 varit betydande. Det har främst berott på att ett ökat antal personer har efterfrågat fler prestationer. Orsaken till detta är en ökad medvetenhet om de rättigheter lagstiftningen ger.

Under året betalade staden 110,9 mnkr till det nationella utjämningsystemet för verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Då kostnadsansvaret för personer med funktionsnedsättning överförs till boendekommunen kommer stadens kostnader för köp av platser i andra kommuner att minska från och med 2006.

Framtida utmaningar

En viktig del i arbetet med att få en gemensam syn på frågor med handikappaspekter kommer att vara implementeringen av det handikappolitiska programmet. En annan viktig utmaning är att skapa nya former av boenden och stödsatser som ökar möjligheten för den enskilde att leva ett självständigt och oberoende liv.

/faktaruta/

Handikappolitiskt program för samsyn

Staden införde under 2005 ett handikappolitiskt program. Det handikappolitiska programmet utgår från FN:s standardregler, den nationella handlingsplanen för handikappolitiken samt gällande lagstiftning. Syftet med programmet är att skapa en gemensam syn på frågor med handikappaspekter i staden och tydliggöra det ansvar som samtliga nämnder och bolagsstyrelser har.

Så har vi nått våra mål

Stadsdelsnämnderna har haft i uppdrag att verka för om- och nybyggnation av gruppboende men även alternativa boendeformer som t.ex. trapphusboende. Förutom de ombyggnationer som genomförts under året har 17 nya lägenheter tillkommit. Under perioden 2001-2005 har

arbetet med cirka 130 objekt som omfattar cirka 500 lägenheter pågått och 307 nya lägenheter i bostäder med särskild service har färdigställts.

Ekonomiskt bistånd

Målet är att fler ska klara sin egen försörjning

Målet för staden är att så många som möjligt ska få arbete så att färre blir beroende av ekonomiskt bistånd. Bidragstiderna ska förkortas och antalet bidragstagare halveras med utgångspunkt från 1999. För flyktingmottagandet är målet att andelen nyanlända flyktingar som får eget arbete under introduktionsperioden ska öka.

Stadsdelsnämnderna har ansvaret för att minska behovet av ekonomiskt bistånd och vidta åtgärder för att öka sysselsättningen. De har även ansvaret för flyktingmottagande och introduktionen av nyanlända flyktingar. Samverkan sker med arbetsförmedling, försäkringskassa och en rad andra samverkanspartners. Målet är att personer som har ekonomiskt bistånd av sociala eller medicinska skäl eller är sjukskrivna ska få egen försörjning.

Arbetslösheten bestod trots stärkt konjunktur

Under 2005 anmälades 110 000 nya lediga arbeten i Stockholms län, vilket är 27 % fler än året innan. Trots att konjunkturen blivit bättre i länet har arbetslösheten inte minskat. I Stockholms stad var andelen öppet arbetslösa och deltagare i program (obalanstalet) oförändrat 4,6 % av befolkningen i december 2005, dvs. samma andel som i december 2004. För Stockholms län var obalanstalet i december 2005 4,4 % och i december 2004 4,3 %.

Vad har hänt under året?

Stadsdelsnämnderna har arbetat mycket aktivt för att minska behovet av ekonomiskt bistånd. En omfattande metod- och verksamhetsutveckling har pågått under åren 2004 och 2005. Vuxenutbildning i kombination med studie- och yrkesvägledning och andra insatser har framgångsrikt prövats. Samverkan både inom staden och med andra myndigheter, liksom med näringslivet, har ökat. Människor blir allt bättre rustade för inträde på arbetsmarknaden.

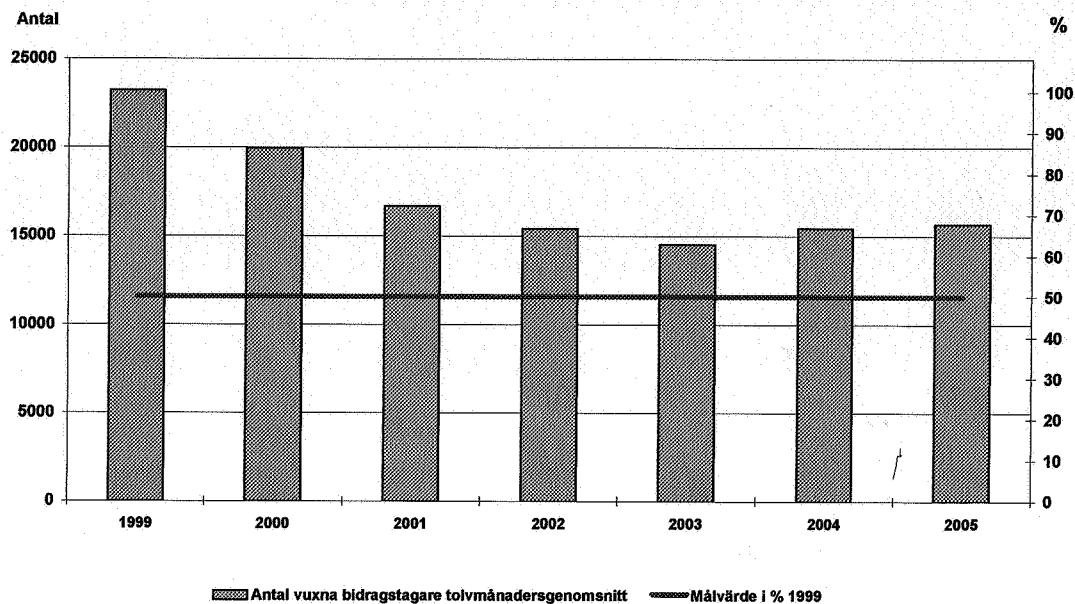
Ungdomsprojektet "arbete.nu" drevs i samverkan mellan stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta och Skarpnäck för 18-24 åriga arbetssökande med ekonomiskt bistånd.

Arbetsförmedlingen deltog med personal fram till november. Ungdomarna har bl.a. fått jobsökarstöd, studie- och yrkesvägledning, praktik, föreläsningar och kurser. Verksamheten har kännetecknats av snabb mottagning, hög tillgänglighet och har anpassats kontinuerligt utifrån deltagarnas behov. Av de 449 deltagarna har 189 fått arbete, 103 börjat studera och 27 fått praktik med annan ersättning än försörjningsstöd. Ca hälften av deltagarna hade avbruten grundskola eller gymnasium.

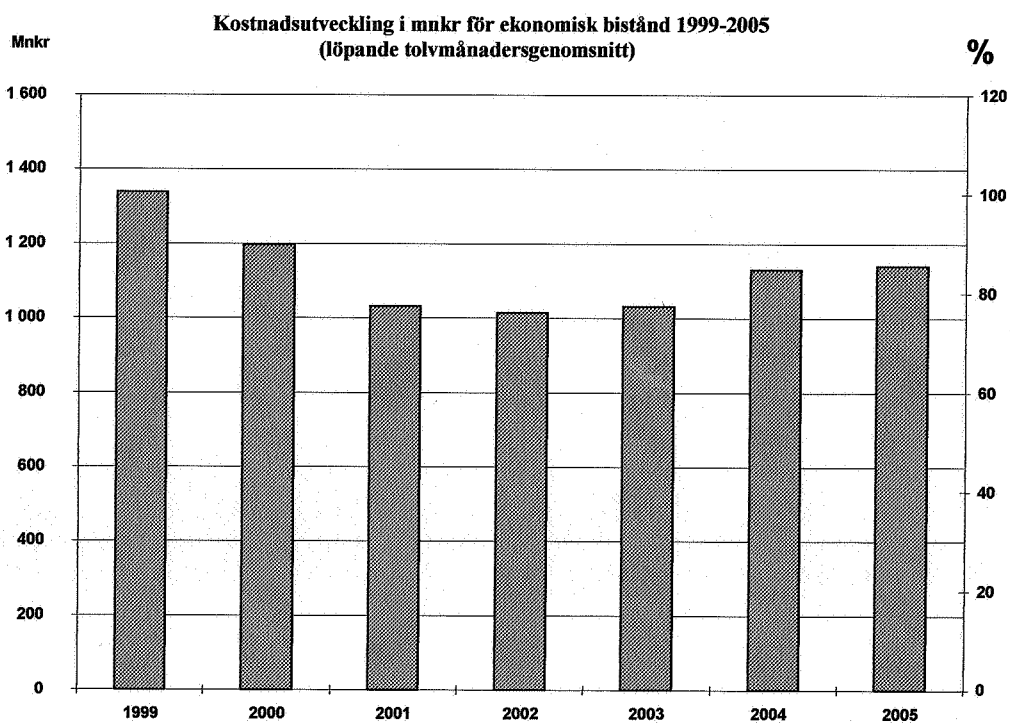
Allt fler sjukskrivna har av försäkringskassan blivit betraktade som arbetsföra samtidigt som arbetsförmedlingen anser att de inte kan ta ett arbete. Detta har medfört en kostnadsökning för bistånd då staden får ta ansvar för både stödinsatser och försörjning.

Antalet vuxna biståndstagare ökade med en procent jämfört med 2004. I genomsnitt fick 15 382 vuxna personer ekonomiskt bistånd varje månad. Detta berodde främst på att antalet arbetslösa ökade med drygt 10 % och på att antalet sjukskrivna utan sjukpenning ökade med drygt 7 %. Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har i stort sett varit oförändrat mellan 2004 och 2005. Hushåll som tog emot bidrag mer än nio månader ökade med 6,8 % mellan 2004 och 2005.

Antal vuxna bidragstagare i staden 1999-2005 och resultat i relation till 1999, målvärde 50 %
(löpande tolvmånadersgenomsnitt)

Kostnaden för utbetalt ekonomiskt bistånd 2005 var ca 1 142 mnkr, vilket är en ökning med drygt 9 mnkr (1 %) jämfört med 2004. Kostnadsökningen beror till stor del på att medlemmarna i hushållen blivit fler och att medelbidragskostnaden per hushåll därmed ökar. Vid en jämförelse med 1999 har kostnaderna minskat med knappt 10,8 %.

Framtida utmaningar

Stadens uttalade uppdrag är att minska kostnaderna och antalet personer som är i behov av bidrag. Personer med ekonomiskt bistånd har många gånger en livssituation som innebär att de också har behov av stöd från försäkringskassan och arbetsförmedlingen. För att bryta rundgången mellan myndigheterna måste stödinsatserna samordnas.

/faktaruta/

Insatser för självförsörjning

Stadsdelsnämnderna har ansvaret för mottagning och introduktion av nyanlända flyktingar. I samverkan med utbildningsnämnden, arbetsförmedlingen, förenings- och näringslivet erbjuds varje flykting ett individuellt utformat program. Detta kan innehålla svenskundervisning, samhällsorientering, praktik och yrkeskurser. Privatpersoner har även bidragit som flyktingguider eller mentorer. Målet är att individen efter avslutad introduktion är självförsörjande och i övrigt etablerad i det svenska samhället. Under året tog staden emot 1 000 flyktingar.

Så har vi nått våra mål

Staden har sedan 1999 arbetat med ett halveringsmål. Detta slår fast att antalet vuxna biståndstagare ska halveras från 1999 års nivå. Enligt budgeten för 2005 ska detta halveringsmål vara genomfört före 2006 års utgång. Sedan 1999 har antalet bidragstagare minskat med 32,6 %.

Individ- och familjeomsorg

Fler alternativa boenden för hemlösa

Målet är en socialtjänst som präglas av respekt för den enskilde, där individen ska ha inflytande över och kunna vara delaktig i hur stödet ges. Särskilt betonas vikten av uppsökande och förebyggande arbete liksom insatser för barn till föräldrar som har missbruksproblem eller psykisk funktionsnedsättning. Livssituationen för personer med psykiska funktionsnedsättningar ska förbättras, bland annat genom utbyggnad av olika boendeformer.

I ansvarsområdet ingår att utreda och bedöma enskildas behov av olika hjälp- och stödinsatser och att ge vård och behandling enligt gällande lagstiftning. Socialtjänsten har också ansvar för att bedriva ett aktivt brotts- och drogförebyggande arbete bland barn och unga.

Många drogförebyggande insatser

STAN-programmet (Stockholms Tobaks- Alkohol- och Narkotikapolitiska program) antogs av kommunfullmäktige 2004. Många stadsdelsnämnder har utarbetat lokala handlingsprogram och planer utifrån programmet, som starkt bidragit till att utveckla det drogförebyggande arbetet. Som exempel kan nämnas antilangningskampanjer, föräldravandringar, intensifierade tillsynsbesök och inköpsstudier avseende alkohol och tobak.

Vad har hänt under året?

Preventionscentrum i Stockholm, Precens, är stadens centrala resurs för de förebyggande samordnare som finns i varje stadsdelsnämnd. En uppskattad drog- och brottsförebyggande kampanj genomfördes då alla stadens tonårsföräldrar fick boken "Hjälp, jag har en tonåring". Precens har under året arbetat fram ett förslag till övergripande brottsförebyggande program för staden.

Stadsdelsnämnderna har genomfört omfattande kontroller av hur butikerna tillämpar tobaks- och alkohollagarnas regler. Resultatet blev ett stort antal åtgärdsärenden om förbud mot fortsatt försäljning och varningar till butiker som brustit mot bestämmelserna.

Studiecirklar har arrangerats för att föräldrar genom **stödprogrammet KOMET** ska hitta sätt att interagera med sina barn för att minska bråk och utagerande från barnets sida. Sedan starten 2003 har cirka 1 000 föräldrar deltagit. Ett snarlikt program – Komet i skolan – hjälper lärare att på ett bra sätt hantera oroliga och störande elever.

Bekämpningen av våld mot kvinnor har hög prioritet gavs hög prioritet, bland annat genom stadens arbete i Operation Kvinnofrid. Revideringen av stadens handlingsprogram påbörjades, stadsdelsnämndernas arbete med att utveckla lokala handlingsplaner fortsatte och en hearing om hedersrelaterat våld genomfördes.

"Lots för livet" är ett samarbete mellan staden, Beroendecentrum Stockholm och polismyndigheten. Syftet är att de missbrukare som befinner sig på de öppna drogmarknaderna i Stockholm ska få tillgång till behandling på ett smidigt och lättillgängligt sätt.

Det uppsökande arbetet och de öppna dagverksamheterna för missbrukare utvecklades under 2005. Sammanlagt fanns det under året cirka 2 180 boendeplatser inom drogfria och lågtröskelverksamheter och närmare 1 000 försöks- och träningslägenheter.

Stockholms stad har tillsammans med landstinget beviljats 65 mnkr från en statlig satsning på psykiatri, de så kallade Miltonpengarna. Totalt 26 projekt har startat som omfattar bland annat utveckling av stödformer i boende, sysselsättning och uppsökande verksamhet. En målgrupp som särskilt uppmärksammas är personer med både psykisk funktionsnedsättning och missbruksproblematik.

Även bland personer med psykiska funktionsnedsättningar arbetade stadsdelsnämnderna med att utveckla det uppsökande och förebyggande arbetet. Genom att skapa nätverk och samverka med bostadsbolagen, landstingets verksamheter, frivilligorganisationer med flera har flexibla stödinsatser utvecklats som bland annat har bidragit till att minska antalet vräkningar.

Framtida utmaningar

Staden behöver utveckla långsiktiga och hållbara samarbetsformer med andra vårdgivare för att bättre samordna stödinsatserna för den enskilde.

Behovet av olika boendeformer för personer med psykiska funktionsnedsättningar är fortfarande stort. Inom gruppen personer med både psykisk funktionsnedsättning och missbruksproblematik finns också många hemlösa.

/faktaruta/

Skydd för utsatta barn i nära relationer

Barncentrum invigdes i september för barn som är utsatta för vålds-, fridskränkings- och sexualbrott i nära relationer. Här samverkar polis, åklagare, rättsmedicin, barnpsykiatrisk och barnmedicinsk vård. Verksamheten ska samordna utredningsverksamheten för de olika professionerna och utveckla ett kunskapscentrum för den sociala barnvården.

Så har vi nått våra mål

Stadens mål är att öka utbudet av alternativa boendeformer för olika grupper av hemlösa. Antalet platser inom redan befintliga lågtröskelboenden har ökat med 37 platser. Därutöver har åtta helt nya boenden tillkommit och stadsdelsnämnderna har ökat utbudet ytterligare genom 22 egna, nya lågtröskelboenden. Därmed tillkom 67 nya platser inom lågtröskelboenden under 2005.

Arbetet med att minska totalkonsumtionen av alkohol och narkotika bland ungdomar fortsatte under året. Stadens drogvaneeenkät görs vartannat år och visade på en minskning i konsumtionen under 2004.

Särskilda medel har avsatts för att stimulera till planering och utbyggnad av särskilda boendeformer för personer med psykiska funktionsnedsättningar. Under 2005 har 48 av 60 planerade bostäder i olika boendeformer färdigställts.

Bostäder och boendemiljöer

Nyproducerat till rimliga kostnader

Målet är att 20 000 bostäder ska påbörjas under perioden 2002-2006. Det ska vara bostäder som alla kan efterfråga och av dessa ska de kommunala bostadsbolagen bygga 8 000 hyresrätter.

Varierad bebyggelse nära kollektivtrafik

En bostadsmarknad i balans kräver bland annat en omfattande nyproduktion och ökad rörlighet inom bostadsbeståndet. För att öka rörligheten måste boendekostnaderna i de nybyggda bostäderna hållas nere.

Staden planerar för ett stort antal små och medelstora projekt i goda kollektivtrafiklägen. Det stora antalet mindre omfattande projekt innebär en blandning av upplåtelseformer och en breddning av bostadsutbudet, med alltifrån prisvärda hyresrätter till mer exklusiva bostadsrätter. Utöver detta pågår större projekt inom staden som till exempel Hammarby Sjöstad.

Vad har hänt under året?

Den kraftiga satsningen på ett ökat bostadsbyggande har fortsatt. I mars fastställde kommunfullmäktige en genomförandeplan för satsningen som också utgör stadens bostadsförsörjningsprogram.

Under året påbörjades 3 639 lägenheter exklusive ombyggnader, vilket är något högre än 2004. Nytillskottet av påbörjade lägenheter, inklusive ombyggnader, var totalt 4 806 stycken, vilket är det högsta antalet sedan 1975. De kommunala bostadsbolagen stod för 1 162 av dessa lägenheter. Den ökade bostadsproduktionen bidrog till att 8 377 lägenheter¹ förmedlades hos bostadsförmedlingen vilket var 2 253 fler än 2004. Den genomsnittliga kötiden för de förmedlade lägenheterna minskade.

BOSTADSBESTÅND OCH BOSTADSBYGGANDE

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ökning av bostadsbestånd ²	1 650	1 970	1 499	1 303	3 352	3 763	2 862	2 550
Påbörjade nya lägenheter ³	885	1 328	1 311	2 913	2 743	1 112	3 594	3 639

Arbetet med att minska byggkostnaderna fortsatte genom ett antal pilotprojekt. Pilotprojekten visade att det inte finns en eller några få enkla åtgärder som kan åstadkomma påtagliga kostnadsreduceringar. Däremot har flera projekt visat sig lyckosamma, till exempel Familjebostäders projekt Sockenstämman i Svedmyra, där den genomsnittliga årshyran beräknas bli 1 175 kr kvm/år.

De stora bostadsprojekten var under året Hammarby Sjöstad, Liljeholmen och Lilla Essingen. Därtill kommer en stor mängd mindre bostadsprojekt. Totalt beräknas söderort stå

¹ Avser samtliga förmedlade lägenheter, d.v.s. även bostäder utanför Stockholms stad.

² Antalet färdigställda lägenheter i nybyggnad och nettotillskottet av ombyggda lägenheter.

³ Enligt den definition som utgår från gjutning av källargolv eller bottenplatta

för 42 % av utbyggnaden av bostäder inom projektet 20 000 bostäder, medan innerstaden och västerort står för 34 % respektive 24 %.

Parallellt med bostadsutbyggnaden har stadens bostadsområden rustats upp, inte minst för att kompensera för de grönytor som tas i anspråk i samband med nyexploatering. I många fall har upprustningen utgått från landskaps- och områdesanalyser som tagits fram tillsammans med boende i området.

Framtida utmaningar

Ett stort antal bostadsprojekt kommer att påbörjas under 2006. Bostadsbyggandet ska hålla en fortsatt hög nivå för att möta efterfrågan på lång sikt. En prognos i den regionala utvecklingsplanen för Stockholm visar att det kommer att behövas cirka 80 000 nya bostäder fram till år 2030.

Stadens möjligheter att bygga nya bostäder i en tätbebyggd stadsmiljö påverkas av politiska beslut på nationell nivå. Det finns t.ex. ett antal överklagade planärenden där regeringens ställningstagande förväntas vara prejudicerande. Dessutom sker för närvarande översyner av såväl det statliga stödet till bostadsproduktionen som plan- och bygglagstiftningen och miljöbalken.

/faktaruta/

Rimliga boendekostnader

Svenska Bostäders bostadsprojekt i kvarteret Säteritaket i Hässelby gård omfattar 97 lägenheter med varierande storlekar från ettor på 40 kvm till fyror och femmor i etage på drygt 100 kvm. Den genomsnittliga hyresnivån uppgår till cirka 1 175 kr kvm/år. Inflyttning påbörjades vid årsskiftet 2005/2006. I samband med projektet har staden gjort en upprustning av stadsmiljön i området.

Så har vi nått våra mål

Mellan åren 2003-2005 har markanvisningar för 20 464 bostäder beslutats och detaljplaner med 14 231 bostäder antagits. Därmed har staden skapat förutsättningar för att nå målet om 20 000 påbörjade bostäder under mandatperioden. De planerade bostäderna avser olika boendeformer i goda kollektivtrafiklägen.

Mellan 2001 och 2005 ökade antalet hyresrätter tillgängliga för bostadsförmedlingen med drygt 5 500 lägenheter till drygt 9 000. Under 2005 fick drygt 1 200 hushåll med kortare kötid än ett år lägenheter genom bostadsförmedlingen.

Insatser har gjorts för att kompensera för de grönytor som tas i anspråk i samband med nyexploatering. Ett antal pilotprojekt har drivits tillsammans med stadens bostadsbolag för att minska byggkostnaderna och därmed erbjuda billigare boende. Totalt har hyresnivåerna för nyproduktion sänkts under senare år.

Trafik och infrastruktur

Trafiklösningar som samsas med människor och miljö

Målet är att utveckla Stockholms trafiksystem så att framkomlighet, tillgänglighet, trafiksäkerhet och trafikmiljö förbättras. Det görs genom drift, underhåll, nyanläggning och ombyggnad av trafiksystem och infrastruktur.

Omfattande planering inför miljöavgifter/trängselskatt

Staden medverkade i ett antal större investeringsprojekt som syftar till att utveckla infrastrukturen. Utöver detta har riksdagen, på inrådan av Stockholms kommunfullmäktige, beslutat om ett försök med miljöavgifter/trängselskatt i Stockholms stad. Stadens insatser har bland annat handlat om information, åtgärder för att underlätta för busstrafiken och byggande av nya infartsparkeringar. Staden ansvarar dessutom för att planera och analysera försöket, liksom att genomföra trafikmätningar före, under och efter försöksperioden. En folkomröstning som avgör försökets framtid hålls i samband med de allmänna valen i september 2006.

Vad har hänt under året?

Stockholms infrastruktur utvecklas genom ett flertal större investeringsprojekt. De avslutande arbetena för Södra Länken genomfördes samtidigt som övervaknings- och trafikledningssystemen trimmades in. Avledningen av trafiken från Södermalm gick över förväntan.

Finansiering av Norra Länken löstes då kommunfullmäktige godkände överenskommelsen med Vägverket. Den återstående detaljplanen för Norra Länken, delen mellan Norrtull och Roslagstull, antogs av kommunfullmäktige men har därefter överklagats till regeringen.

Förbättrade nord-sydliga förbindelser färdigutreddes av Vägverket. Verket redovisade två alternativa vägsträckningar, Förbifart Stockholm och Ulvsundadiagonalen. Kommunstyrelsen beslöt under hösten att förorda alternativet Förbifart Stockholm.

Detaljplanerna för E18:s utbyggnad mellan Hjulsta och Kista antogs av kommunfullmäktige. Byggstart beräknas till slutet av 2007 och byggnadstiden beräknas bli cirka fem år.

Trafiksäkerheten och framkomligheten genom Stockholm ska öka genom investeringar i den så kallade nord-/sydaxeln. I projektet, som fortskred under året, ingår reparation och utveckling av Söderledstunneln, Klaratunneln, Blekholmstunneln, Centralbron och Tegelbacken för vilka också ett trafikstyrssystem installerades.

Att Slussens tekniska tillstånd verkligen är bekymmersamt konstaterades under året. Med anledning av detta genomfördes förstärkningsarbeten och omläggningar av den tunga trafiken.

Den nya järnvägsbron över Årstaviken togs i bruk under hösten. Därmed disponerar nu tågtrafiken fyra moderna spår mellan Älvsjö och Stockholm Södra. Tranebergsbron återinvigdes i augusti och under året färdigställdes även den nya pendeltågsstationen vid Årstaberget.

Framtida utmaningar

Arbetet med att minska problem med buller och vibrationer från trafiken måste fortsätta. Det kommer att ske genom bullerkartläggningar och ekonomiskt stöd till bullerplank och byte av fönster. Staden arbetar med att ta fram förslag på åtgärder för att klara gränsvärden för partikelhalter i luft enligt miljöbalkens miljökvalitetsnormer. Åtgärderna kan till exempel avse minskad användning av dubbdäck och försök med dammbindning pågår.

Utvecklingen av trafiksystemen behöver intensifieras med särskild hänsyn till stadens trafiksäkerhetsprogram. Det ska ske genom kartläggning av olycksdrabbade platser, automatisk hastighetsövervakning och övriga förbättringar av säkerheten på stadens huvudgator.

Försöket med miljöavgifter/trängselskatt ska utvärderas och beslut om dessas fortlevnad ska fattas. Staden står dessutom inför en rad strategiskt viktiga beslut som gäller infrastruktursatsningar i form av både spår och vägar. Satsningarna kommer att kräva samordning mellan många parter och stora investeringsutgifter, vilket gör det nödvändigt att noggrant prioritera mellan projekten.

/faktaruta/

Citybanans/Mälartunnelns finansiering klar

Under 2005 har planeringen och projekteringen av Citybanan/Mälartunneln, dvs. pendeltågstunneln under centrala Stockholm med de två nya stationerna Stockholm City och Odenplan, fortsatt. I mars träffade Banverket, landstinget och staden en principöverenskommelse rörande finansiering av Citybanan/Mälartunneln. Staden medverkar aktivt i utredningsarbetet och svarar bland annat för detaljplanarbetet. Byggstart beräknas kunna ske under 2007, men redan under 2006 kommer en del förberedande arbeten att genomföras. Citybanan/Mälartunneln beräknas tas i drift 2012 eller 2013.

/faktaruta/

Så tar staden ansvar för trafiken

Staden ansvarar för strategisk trafikplanering, trafiksäkerhetsarbete, parkerings- och trafikövervakning. Trafikövervakningen utförs tillsammans med Vägverket genom "Trafik Stockholm", den gemensamma drift- och ledningscentralen för regionens vägnät. Staden har det operativa ansvaret för drift och underhåll av det kommunala vägnätet och trafikordningar inklusive trafik- och ledningstunnlar. Den operativa väghållningen sker till större delen med hjälp av entreprenörer.

Så har vi nått våra mål

Under året har ett flertal större projekt drivits i syfte att förbättra framkomligheten. Exempel på sådana projekt är nord-/sydaxeln, planerna på utbyggnad av E18 mellan Hjulsta och Kista, Förbifart Stockholm och Norra Länken.

Nödvändiga åtgärder för att realisera försöket med miljöavgifter genomfördes. Flera av stadens nämnder och bolag har under året varit engagerade i arbetet med att stödja Vägverket i genomförandet av miljöavgifter/trängselskatt.

Miljö

Miljöprogrammet påverkar hela staden

Målet är att göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad. Miljöarbetet ska stärkas, lokalt och centralt, genom att målen i stadens miljöprogram blir vägledande vid beslut i alla nämnder och bolagsstyrelser.

Stadens ansvar består främst i att minska de egna verksamheternas miljöbelastning, bevaka att miljölagstiftningen efterlevs och att informera och planera så att samhället blir långsiktigt hållbart.

Energianvändning och avfall ska minska

För att göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad arbetar staden offensivt med att minska sin energianvändning, både vid transporter och uppvärmning av lokaler. Insatser för att minska avfallsmängden och att se till att det avfall som uppstår omhändertas på rätt sätt är också viktiga.

Vad har hänt under året?

Stadens miljöprogram var utgångspunkten för arbetet med att minska miljöbelastningen. Upphandling av ekologiska och säkra varor, avfallsminimering och källsortering, säkert omhändertagande av farligt avfall liksom energi- och klimatfrågor var centrala arbetsområden. Andelen KRAV-märkta råvaror i stadsdelsnämndernas måltidsproduktion ökade och uppgick i flera stadsdelsnämnder till närmare 10 % av de inköpta volymerna. Flera stadsdelsnämnder har arbetat med miljöfrågor som en del i den pedagogiska verksamheten, i vissa fall genom så kallade fältskolor.

I Agenda 21-arbetet har en rad projekt och satsningar drivits. Frågor om avfall, transporter och energi har varit vanliga teman i insatser riktade till invånare, föreningar och företag. Exempel på projekt är "Grönskande levande gårdar", naturguidningar, cykelkampanjer och miljödiplomering av företag och butiker. En rad förskole- och skolenheter certifierade sig enligt Håll Sverige Rents miljöpedagogiska system Grön Flagg. Alla invånare erbjuds också kostnadsfri energirådgivning.

Utsorterat matavfall samlades på försök in från villahushåll. Matavfallet rötas för att bli biogas och biogödsel. Målet är att till år 2010 kunna behandla 35 % av det organiska avfallet på biologisk väg.

Farligt avfall lämnades på ett enkelt och säkert sätt av invånarna genom fyra mobila insamlingar på 84 platser. Under året samlades 775 ton farligt avfall in exklusive elavfall, bil- och småbatterier. Detta motsvarar 1,0 kg per invånare. Motsvarande siffra för år 2004 var 0,83 kg.

Andelen miljöbilar i stadens fordonsflotta ökade under året till 45 %, att jämföra med 41 % år 2004. Målet är att minst 60 % av fordonen som används i den egna verksamheten ska vara miljöbilar vid utgången av 2006. Som drivmedel har miljöbilarna använt 56 % etanol och 54 % biogas. Antalet miljöbilar i trafiken ökar kraftigt. 15 % av den totala nybilsförsäljningen är miljöbilar.

Inom Miljömiljarden startade samtliga projekt som beviljats bidrag under året. Miljömiljarden bildades 2003, då 1,1 mdkr avsattes för miljöinriktade insatser inom stadens förvaltningar och bolag. Totalt genomförs 158 projekt inom flera områden för att minska stadens miljöskuld. Webbportalen www.miljomiljarden.se har tagits i bruk och där finns syftet med varje enskilt projekt beskrivet. Hittills är sju projekt avslutade och två projekt har lagts ner.

Framtida utmaningar

Arbetet med att göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad fortsätter. Stadens nämnder och bolagsstyrelser omfattas av miljöprogrammet och ska med gemensamma ansträngningar arbeta för att målen uppnås. Vid kontakter med näringsliv och andra aktörer, till exempel vid gemensamma projekt och upphandlingar, ska stadens nämnder och bolagsstyrelser ställa krav som är ekologiskt långsiktiga och hållbara.

I förslaget till stadens nya miljöprogram finns en rad utmaningar inom områden som är prioriterade och av väsentlig betydelse för att minska stadens miljöbelastning. Nämnderna har formulerat realistiska och ambitiösa mål med tillhörande nyckeltal inom områdena miljöeffektiva transporter, giftfria varor, hållbar energianvändning och hållbar användning av mark och vatten, miljöeffektiv avfallshantering och sund inomhusmiljö.

/faktaruta/

Miljömiljardens projekt

Kategori	Beviljat bidrag (mnkr)	Antal projekt (st)
Marksanering	289	27
Sjöar och vattendrag	259	46
Övriga angelägna miljöprojekt (t.ex. energi, avfall och trafik)	363	85

Så har vi nått våra mål

Miljö- och hälsoskyddsnämnden redovisade en halvtidsuppföljning av stadens miljöprogram för perioden 2002-2006. Nämnden konstaterade att stadens miljöarbete till viss del utvecklats i positiv riktning. Vidare framgår att en rad åtgärder har initierats och genomförts utifrån miljöprogrammets mål. Under 2006 kommer en uppföljning av målen i miljöprogrammet att göras.

Ett nytt miljöprogram arbetades fram och kommer att behandlas i kommunfullmäktige under 2006.

Integration

Värdegrundsarbete för ökad mångfald

Målet är att skapa förutsättningar för hållbar tillväxt och ekonomisk utveckling i hela staden, att minska skillnaderna mellan olika delar av staden och att synliggöra, motverka och bryta fördomar, rasism och diskriminerande strukturer.

Integration innebär att grupper och individer med olika etniskt ursprung, religion, kön, sexuell läggning, livsstil och ekonomiska förutsättning ska ha likvärdiga möjligheter att utvecklas efter sina egna förutsättningar och vara delaktiga i samhällslivet.

Stockholm behöver sina nya medborgare

Stockholm är en stad präglad av mångfald, där en femtedel av medborgarna har utländsk härkomst. Trots betydande insatser under många år är Stockholm en i många avseenden segregerad stad. Utrikes födda har högst arbetslöshetstal trots att många är högutbildade. I flera stadsdelar står stora delar av den vuxna befolkningen utanför arbetsmarknaden. På sikt är tillvaratagandet av de utrikes föddas kompetens avgörande för att möta behovet av arbetskraft. Det är viktigt att validering av både formell och informell kompetens kan erbjudas och att alla former av diskriminering motverkas.

Stockholms stad har en hög andel anställda med utländsk bakgrund (23 %). Särskilda satsningar görs för att öka antalet chefer med utländsk härkomst.

Vad har hänt under året?

En plan för jämlikhet, integration och mångfald, "Lika rättigheter – allas ansvar", antogs av kommunfullmäktige i maj. Planen gäller för stadens alla nämnder och bolag och integrationsaspekterna ska genomsyra hela stadens arbete.

Kompetensfondens utbildningsinsatser har gjort att många som stått långt från arbetsmarknaden nu fått möjlighet till arbete. Stadens prioritering på barn och unga har också bidragit till att minska segregationen. Resursfördelningen har setts över så att den bättre utgår från behov och förutsättningar i olika områden.

Stockholm deltar i den europeiska koalitionen av städer mot rasism och diskriminering. Koalitionsstäderna följer en handlingsplan på tio punkter som säkrar effektivare åtgärder mot rasism, diskriminering och främlingsfientlighet. Antidiskrimineringsklausulen i stadens alla upphandlingar och antidiskrimineringsvillkoren i alla serveringstillstånd för stadens krogar är exempel på arbete som ryms inom handlingsplanen.

Stadsdelsförnyelsen är ett utvecklingsarbete i nio stadsdelsområden i ytterstaden. Satsningen fokuserar dels på medborgarnas delaktighet i de lokala utvecklingsprocesserna, dels på att stärka samarbetet mellan alla kommunala sektorer och nivåer i utvecklingsarbetet. Under perioden 2003-2006 satsar staden 600 mnkr på Stadsdelsförnyelsen. Omkring femhundra insatser har genomförts under året. Cirka 150 arbetsgrupper har arbetat med att exempelvis öppna konsthall, spela teater, arrangera hälsopromenader, starta ungdomsråd och öppna friskvårdsrum vid äldreboende. Under året har facknämndernas och bolagens medverkan i de lokala utvecklingsprocesserna förstärkts. I stadsdelsområdena planeras nu för att integrera framgångsrika nya metoder i ordinarie verksamhet.

Framtida utmaningar

Vissa områden i staden har högre arbetslöshet, sämre skolresultat och större ohälsa än genomsnittet. Andra områden är å andra sidan starkt privilegierade. Arbetet med att bryta segregationen är en stor utmaning som genomsyrar stadens samtliga verksamhetsområden. Människor som erkänns lika värde och får lika möjligheter utvecklar lojalitet med det samhälle de lever i. Om inte detta sker kan det leda till utslagning, sociala spänningar och likgiltighet för det demokratiska systemet. Tillväxten riskerar att avstanna, samtidigt som rädsla och otrygghet hotar att breda ut sig. Riskerna kan inte isoleras till vissa stadsdelar utan påverkar hela staden.

/faktaruta/

Nelson Mandela-priset

Stockholms stad delar varje år ut Nelson Mandela-priset för insatser inom föreningslivet, näringslivet eller kulturlivet som leder till att Stockholm blir en mer öppen och integrerad stad.

Priset gick år 2005 till organisationen Internationellt Kvinnocentrum, IWC. Juryns motivering var att "Centret kännetecknas av ett berömvärdt och värdefullt förhållnings- och arbetssätt som grundar sig i respekt för alla människors kunskaper och möjligheter. IWC erbjuder en dynamisk verksamhet fri från kultur- eller åldersrelaterade begränsningar där man tar tillvara besökarens kunskaper och erfarenheter".

Så har vi nått våra mål

Inom staden pågår ett omfattande värdegrundsarbete med föreläsningar och kulturprogram för personal och brukare. Det handlar om mångfald, rasism och diskriminering. Skolorna driver projekt för att unga från olika områden ska mötas och för att respekten mellan elever med olika bakgrund ska öka. Varje verksamhet arbetar på sitt sätt. I Kista finns diskrimineringsbyrån "Byrån för lika rättigheter" i medborgarkontoret. Kyrkogårdsnämnden arbetar för att öka valmöjligheterna för de efterlevande att välja var den avlidne ska gravsättas, vilket gravskick och vilken typ av ceremoni det ska vara.

Alla nämnder och bolag upprättar planer för hur de ska arbeta för ökad jämställdhet och mångfald. I alla upphandlingar som staden gör finns en klausul som kräver att företagen följer gällande diskrimineringslagstiftning.

En ny undersökning visar att segregationen i Stockholm minskat något sedan slutet av nittioalet. Mycket återstår dock att göra för att förbättra situationen för enskilda individer och för att skapa en sammanhållen stad.

Kultur

Ny kultur utifrån barns och ungas egna idéer

Målet är en stad med ett rikt, varierande och levande kulturliv. Särskilt fokus ska ligga på insatser för barn och ungdom.

Staden rymmer många verksamheter som erbjuder barn och ungdomar kulturaktiviteter. Ansvaret för detta kulturutbud ligger huvudsakligen på stadsdelsnämnderna och kulturnämnden.

Kultur som når nya grupper

Stadens kulturarbete bedrivs i samarbete med de verksamheter där barn och ungdomar vistas. Genom förskola, skola, bibliotek, fritidsgårdar och parklekar är det möjligt att nå många av de barn och ungdomar som annars inte deltar i det offentliga kulturlivet.

Vad har hänt under året?

Festival Ung08 genomfördes i augusti för sjätte året i Kungsträdgården. Omkring 150 000 ungdomar deltog i flera hundra aktiviteter. Ungdomsverksamheten Ung08 bestod av tre delar: festivalen, Ung08-passet och webbportalen Ung08. Dessa kompletterades nu med en festival under jullovet i samarbete med Kulturskolan, Ung08-Vinter.

Lava nyöppnades under våren i större lokaler och bedrev under 2005 en särskild satsning på unga tjejer. Likaså har efter nyöppnandet "Rum för barn" i Kulturhuset med ett nytt bibliotek blivit mycket populärt.

"**En Snabb Slant**" var en ny stödform för att fånga upp och förverkliga ungdomars kreativa projektidéer. Under året fördelades 80 stipendier, med projekt spridda över hela staden.

Det nya ungdomsbiblioteket Punkt.Medis på Medborgarplatsen öppnade.

Kulturskolan arbetar för att nå barn och ungdomar som inte själva söker sig till verksamheten genom exempelvis "prova på"-verksamheter inom teater, dans, bild, form och skrivande. Under 2004 och 2005 har pilotprojekt med fritidsklubbar bedrivits i fyra stadsdelsnämnder. I dessa projekt har Kulturskolan varit en viktig aktör.

Nationaldagsfirandet "FEST I STAN 6 juni" arrangerades och samordnades av kulturnämnden. Nämnden genomförde även den första planerade årliga kulturfestivalen "Under konstruktion" i augusti. Både nationaldagsfirandet och kulturfestivalen var publika framgångar.

Stadsmuseet och Medeltidsmuseet tog år 2004 bort entréavgiften för barn och ungdomar. Antalet besökare på dessa museer minskade inte, trots att de statliga museerna införde gratis inträde.

Fasta mötesplatser för barn och ungdomar som fritidsgårdar, parklekar och caféverksamheter kompletterades med engångssatsningar, exempelvis festivaler och utflykter. Flera av stadsdelsnämnderna skapade under året fler och nya mötesplatser. Stockholms stadsteater etablerade en teater i Skärholmens gymnasium som invigdes i september.

Stadsdelsnämnden har bedrivit ett intensivt samarbete med stadsteatern med planering av föreställningar och andra kulturaktiviteter för barn och ungdom.

Samarbeten med verksamheter där barn och ungdomar vistats har gjort att många av de barn som kanske inte självklart deltar i det offentliga kulturlivet har nåtts. Kulturinsatserna vände sig till barn i alla åldrar. Några exempel på det varierade utbudet var barn- och ungdomsteaterföreställningar, sagouppläsningar, filmprojekt, musikföreningar, dans- och sångprojekt och rockkonserter. Flera arrangemang ordnades tillsammans med bland annat Kulturskolan.

Framtida utmaningar

En viktig utmaning är att fortsätta arbetet med att nå de barn och ungdomar som inte tar del av det befintliga kulturutbudet. I detta arbete är framför allt stadsdelsnämnderna och kulturnämnden viktiga aktörer.

Planeringsarbetet inför ett nytt stadsbibliotek kommer att fortsätta.

Under 2006 får Stockholm en ny kulturfestival. Stockholms Kulturfestival förvandlar den 14-20 augusti området kring Operan till en festplats med teater, dans, musik, böcker och kultur. Kulturprogram kommer även att finnas i förorterna och på institutioner runt om i staden. Festivalen ska vara en årligen återkommande aktivitet.

/faktaruta/

	Antal Besök/deltagare 2003	Antal Besök/deltagare 2004	Antal Besök/deltagare 2005
Stadsbiblioteken	4 901 380	4 760 561	5 617 954 *)
Kulturhuset	1 618 970	1 239 000	1 296 911
Kulturskolan	22 031	27 762	31 243
Stockholms stadsmuseum	137 105	145 693	151 126
Medeltidsmuseet	66 652	60 338	59 536
Liljevalchs konsthall	119 345	126 312	88 501

Antalet besökare till de olika kulturinstitutionerna har överlag ökat. Minskningen av antalet besökare till Liljevalchs konsthall beror på att konsthallen var stängd för ombyggnad under sommaren.

*) Av antalet besökare hänförs ca 1 200 000 till besök via Internet.

Så här har vi nått våra mål

Inom kultur för barn och ungdomar har ett rikt och varierande utbud av aktiviteter erbjudits. Kulturnämnden och stadsdelsnämnderna har vidareutvecklat befintliga aktiviteter men även skapat helt nya.

Vid utvecklande och framtagande av nya aktiviteter är det viktigt att de i hög grad bygger på deltagande barns och ungdomars engagemang, egna idéer och förslag till aktiviteter. Planeringen av Lava och ungdomsbiblioteket Punkt.Medis gjordes exempelvis i nära dialog med barn och ungdomar.

Idrott och hälsa

Nya möjligheter till fysisk aktivitet

Målet är att främja ett rikt, jämlikt, jämställt och varierat idrottsliv. Likaså att uppmuntra fler barn och ungdomar, såväl som underrepresenterade grupper, att idrotta. Att förbättra förutsättningar att utöva idrott i närmiljön är ett led i detta.

Staden bedriver en varierad verksamhet för att kunna erbjuda alla stockholmare möjligheter till idrottsverksamhet och friskvård. Parker, motionsspår, vandringsleder, bad och strandpromenader runt om i staden fyller viktiga funktioner, liksom de omkring 400 idrottsanläggningar som staden ansvarar för. Idrottsnämnden ansvarar också för en omfattande bidragsverksamhet till barn- och ungdomsföreningar i staden.

Behovet av friskvård och idrott ökar

Under en rad år har intresset för idrott, motion och friskvård ökat. I och med att staden växer ökar också antalet människor som vill utöva dessa intressen ytterligare. Det är viktigt att kunna erbjuda fler och bättre möjligheter till fritids- och friskvårdsverksamheter för stadens invånare, bland annat genom att öka utnyttjandet av de befintliga anläggningarna men också genom att erbjuda fler möjligheter och anläggningar.

Hälften av alla barn och ungdomar i Stockholm är aktiva i någon av de föreningar som finns i Stockholm och många idrottar dessutom utanför föreningslivet. Samtidigt saknar fyra av tio ungdomar i högstadiet och gymnasiet regelbunden fysisk aktivitet. Att kunna erbjuda dessa ungdomar olika former av fysisk aktivitet är en angelägen uppgift, både ur hälsomässig och social synvinkel. Idrottsverksamheten har också betydelse för möjligheterna att bryta tendenser till utanförskap och segregation.

Vad har hänt under året?

Genom konstgrässatsningen fortsatte arbetet med att förbättra och öka tillgängligheten till stadens bollplaner. Under året har antalet bollplaner med konstgräs ökat från 9 till 17. För varje konstgräsplan utökas utnyttjandetiden med upp till 30 timmar per vecka.

	2004	2005
Antal besök i simhallarna	2 938 000	2 985 000
Antal besök gym- och gruppträningsverksamhet	1 089 000	1 179 000
Antal deltagare i simskolan	18 900	20 200
Antal bidragsberättigade föreningar	536	541
Antal bidragsberättigade medlemmar i dessa föreningar	91 850	93 849
Antal medlemsaktiviteter i dessa föreningar	4 615 000	4 593 000

Besöken vid stadens simhallar fortsatte att öka 2005. Även antalet friskvårds- och gymbesök ökade, liksom antalet deltagare i simskolan.

Tillgänglighetsåtgärder inom ramen för stadens tillgänglighetsprojekt genomfördes bland annat vid Brännkyrkahallen, Enskedehallen och Åkeshovs sim- och idrottshall.

En helt ny Sjöstadshall byggdes, samtidigt som flera andra anläggningar byggdes om och moderniserades. Stockholms Stadion, Erikdalshallen, Zinkensdamms IP och Sättra IP är

några exempel. Nyanläggningar har gjorts också vid Farsta ridanläggning och under året påbörjades byggandet av en helt ny idrottshall i Hässelby.

Arbetet med att utarbeta ett nytt folkhälsoprogram för staden har pågått under året.

Framtida utmaningar

Idrottsnämnden antog i slutet av året ett nytt idrottspolitiskt program. I programmet poängteras idrottens och motionens betydelse för vårt fysiska och psykiska välbefinnande liksom dess betydelse för att överbrygga nationella, kulturella och sociala olikheter.

Fler invånare ska erbjudas bättre förutsättningar att utöva idrott och friskvård. Att behov av detta finns framgår av de undersökningar som regelbundet görs och som visar att unga stockholmare, i valet mellan olika fritidsaktiviteter, i första hand efterfrågar satsningar inom just idrotten.

Viktiga satsningar utgörs bland annat av fler och bättre idrottshallar, en fortsatt satsning på konstgräs, att utveckla arbetet och stödet till grupper som idag inte idrottar i samma utsträckning som andra och ett fortsatt arbete med att förbättra tillgängligheten till idrottsanläggningarna för personer med funktionsnedsättning.

/faktaruta/

Handslaget öppnar idrotten för fler

”Handslaget” är ett nationellt projekt vars mål är att öppna idrotten för fler, hålla tillbaka avgifterna, satsa mer på flickors idrottande, delta i kampen mot droger och intensifiera samarbetet mellan idrottsrörelsen, skolan och idrottsförvaltningen. Arbetet bedrivs i samarbete med Stockholms Idrottsförbund.

Stockholms deltagande i projektet omfattade under 2005 bl.a.

- iordningsställande av anläggningar för spontanidrott vid bland annat Vårbergsskolan, Nya Elementars skola och Bäckahagsskolan
- att 84 skolor och 100 föreningar var verksamma i olika nätverk i stadens alla stadsdelsområden
- att 8 000 barn nåddes i projektets närmare 12 500 aktiviteter.

Så har vi nått våra mål

Det pågår en rad satsningar för att uppmuntra fler barn och ungdomar att delta i någon form av fysisk aktivitet. Några sådana är projektet Handslaget, nya anläggningar för spontanidrott, försök med gratis barnbad och stödinsatser i olika former.

Inom ramen för stadens tillgänglighetsprojekt genomfördes särskilda tillgänglighetsåtgärder vid ett antal av stadens idrottsanläggningar.

Utbyggnaden av konstgräsplaner har fortsatt under året, för att öka utnyttjandet av idrottsanläggningarna. Staden invigde Sjöstadshallen och påbörjade bygget av en ny idrottshall i Hässelby.

Staden och dess medarbetare

Kapitelinledning

Stockholmarna

Stockholms stad är Sveriges största kommun med 771 000 invånare. Det innebär att var 12:e svensk bor i Stockholm. 37 % bor i innerstaden och 63 % i ytterstaden.

Under året ökade Stockholms befolkning med 3 323 personer. Ökningen berodde på att det föddes många barn under året vilket ledde till ett ovanligt stort födelseöverskott, 3 870 personer. Det är det största antalet födda de senaste 50 åren. Att det föddes många barn beror både på ökad fruktsamhet och att det under flera år flyttat in många unga vuxna som är i familjebildande ålder. Det vanligaste namnet på nyfödda flickor var Ebba och på pojkar var det Alexander.

Den vanligaste bostadsformen är en lägenhet i flerbostadshus, 84 % av stockholmarna bor i lägenhet och 16 % i småhus. Av lägenheterna är 57 % upplåttna med hyresrätt och 43 % med bostadsrätt. 2 500 nya bostäder färdigställdes 2005 och stockholmarna är allmänt positiva till att fler bostäder byggs i staden (80 % enl. USK, Situation och service 2005). Den "vanligaste" bostaden är på 2 rum och kök.

Faktaruta

Not. Med utländsk bakgrund avses att personen är född i utlandet eller född i Sverige med två utrikes födda föräldrar

	Stockholm	Riket
Invånare 65 år eller äldre	16,9 %	17,3 %
Invånare 0-15 år	14,8 %	18,9 %
Utländsk bakgrund (född i utlandet eller född i Sverige med två utrikes födda föräldrar)	26 %	16 %
Medelålder för förstföderskor	30,4 år	28,8 år
Medelantal barn per barnfamilj	1,72 barn	1,83 barn
Barn med utländsk bakgrund	26 %	15 %
Barn 1-5 år i förskola, totalt	83,8 %	83,0 %
Andel platser i privat regi	29,4 %	13,5 %
Elever i skolår 9 med behörighet till gymnasieskolan	91,0 %	89,2 %
Betygspoäng (genomsnitt) i skolår 9	220	206
Gymnasieelever 16-19 av totala antalet invånare 16-19 år	76 %	77 %
Lågutbildade 25-64 år	12,1 %	17,6 %
Högutbildade 25-64 år	49,4 %	33,7 %
Förvärvsarbetande 16-64 år	70 %	71 %
Sysselsatta efter näringsgren		
Finansiell verksamhet, företagstjänster	25 %	13 %
Handel och kommunikationer	20 %	19 %
Vård och omsorg	12 %	16 %
Medellivslängd, män	77,1 år	77,7 år
Medellivslängd, kvinnor	82,2 år	82,1 år
Medelålder	40 år	41 år

Stockholmarna är unga och de yngsta är oftast födda i Stockholm

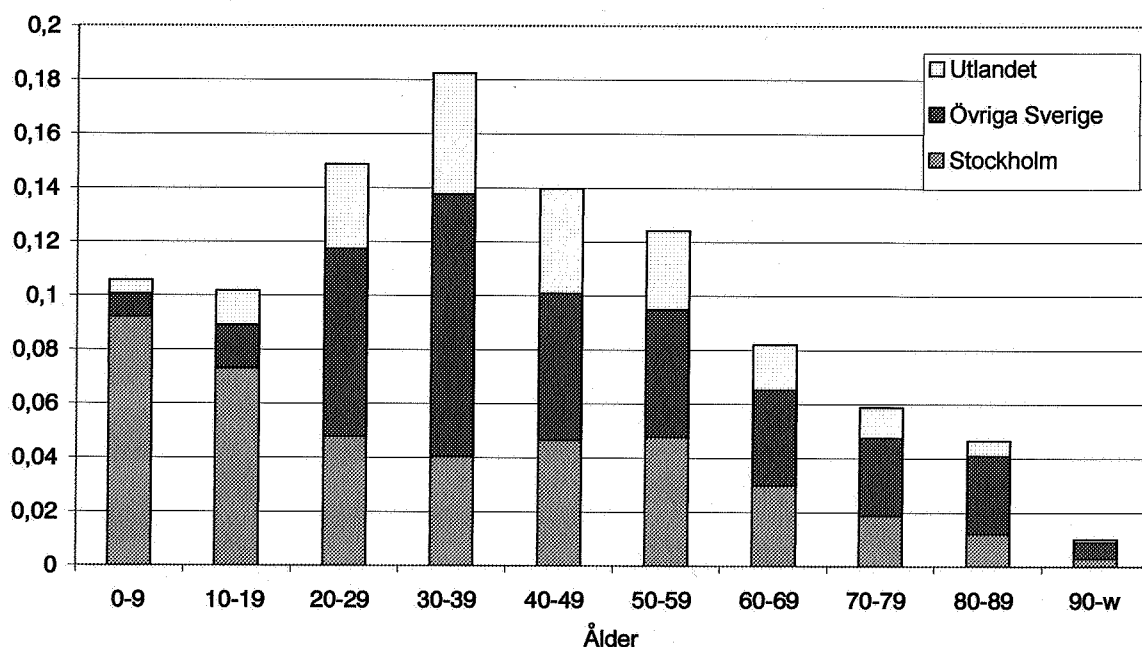
Ungefär hälften av stockholmarna är mellan 20-50 år vilket är en större andel än för övriga landet. Orsaken är den stora inflyttningen till Stockholm under 1990-talet. Stockholm har alltså en mindre andel av dels barn, dels vuxna mellan 50 och 79 år än riket i övrigt.

Stockholms befolkning har genomgått en föryngring och kommer att fortsätta så under de närmaste tio åren. Andelen barn kommer att öka medan andelen 30-åringar blir färre. Andelen 65+ är i dag ca 15 %, 1995 var den 20 % och om tio år kommer den att vara något lägre än i dag, 14 %. De allra äldsta pensionärerna kommer då att vara betydligt färre än de är i dag.

Stockholm är en mångkulturell stad, ungefär en femtedel av invånarna är födda utomlands. Nästan 200 nationaliteter är representerade i staden. Andelen utrikes födda ökar, Stockholm tog 2004 emot 6 300 immigranter från ca 150 länder varav 2 200 från Asien och 1 550 från EU och Norden. De vanligaste enskilda länderna var Polen, Finland, Kina och Irak. Från Irak och Finland minskade invandringen medan den ökade från Polen och Kina.

Stockholm är en växande stad. Sex av tio stockholmare är födda utanför staden. Det är vanligare att barn och ungdomar bor kvar i sin födelsestad än att de vuxna gör det.

Befolkningens åldersfördelning och födelseort

- Den vanligaste åldern var 30 år, antalet var 16 377.
- Det fanns 1 065 kvinnor på 1 000 män.
- 193 stockholmare var 100 år eller äldre, 17 män och 176 kvinnor.
- Det vanligaste förnamnet bland stockholmsskvinnor är Anna och bland män Lars.

Antal barn 0-15 år

Flest barn finns i Hässelby-Vällingby och Bromma, nära 12 000 barn i vardera stadsdelsområdet. Av stadsdelsområdena i innerstaden så är det Maria-Gamla stan som har flest barn, ca 8 500 barn. Spånga-Tensta och delar av söderort har också många barn. Minst antal barn finns i Rinkeby, Kungsholmen, Hägersten och Älvsjö.

Antal gamla 80- år

Östermalm är det stadsdelsområde där det finns flest antal äldre, 5 000 personer är 80 år eller äldre. I Rinkeby finns mycket få äldre, knappt 200 personer. I Kista och Spånga-Tensta är antalet äldre också få, knappt 1 000 till antalet.

Stockholmare flyttar mycket

180 500 stockholmare flyttade under 2004. Till Stockholm flyttade 47 800 personer och från Stockholm flyttade 48 300 personer. Dessutom var det 84 400 stockholmare som bytte bostad inom stadens gräns.

Den vanligaste inflyttaren var 26 år, oavsett kön. Hälften av alla inflyttare var i åldern 20-30 år. Den vanligaste utflyttaren var 29 år och hälften av alla utflyttare var i åldern 21-35 år. Det är vanligare att barnen och föräldragenerationen flyttar ut än in. Flyttningarna ger därför ett underskott av förskolebarn och vuxna 30-45 år, samt ett stort överskott i åldrarna 20-30 år. De yngsta barnkullarna är därför oftast större än de äldre barnkullarna.

Stockholmaren arbetar inom tjänstesektorn och åker kollektivt

Stockholmsmannen arbetar med finansiell verksamhet och företagstjänster eller inom handeln och stockholmkan återfinns också oftast inom finansiell verksamhet och företagstjänster eller inom vård och omsorg. Två tredjedelar av stockholmarna reser regelbundet med kollektivtrafiken (enl. USK, Situation och service 2005). 274 000 eller 74 % av förvärvsarbetande stockholmare har sin arbetsplats inom stadens gränser. 22 % har sin arbetsplats i övriga länet.

Staden som arbetsgivare

Med sina 48 600 medarbetare är Stockholms stad en av landets absolut största arbetsgivare. Den breda verksamhet som staden bedriver ger stora möjligheter till såväl yrkesmässig som personlig utveckling. Många fördjupar sin kompetens genom att byta mellan olika verksamheter och uppdrag. Detta kan vara en av flera förklaringar till att medarbetarna trivs och engagerar sig i stadens verksamheter.

Staden står inför stora utmaningar de närmaste åren. Även om sjukfrånvaron fortsätter att minska så är den alltså hög i vissa verksamheter. Liksom många andra arbetsgivare måste staden hantera stora pensionsavgångar. Omfattande rekryteringsbehov ställer stora krav på stadens verksamheter.

Kompetensförsörjning

Under 2005 har kompetensfondens arbete inneburit kraftfulla insatser för att stärka och utveckla medarbetarnas kompetens och därmed verksamhetens kvalitet. En strategi för arbetet med kompetensförsörjningen beslutades av kommunfullmäktige i februari 2006. Samtidigt är en prognosmodell som på ett stabilt sätt kan förutse stadens rekryteringsbehov på 10 års sikt under utveckling.

Rekryteringsinsatserna har under 2005 begränsats till förskollärare. I och med att rekryteringsbehovet inom staden kommer att öka om några år finns det nu ett stort behov av att utveckla och bredda rekryteringsarbetet.

Chefsförsörjning och ledarutveckling

Under våren fattade kommunfullmäktige beslut om stadens ledarstrategi. Hur ledarskapet utövas i staden är en strategisk fråga för stadens verksamheter. Genom strategin vill staden skapa ett förhållningssätt och lägga en gemensam grund för ett utvecklat ledarskap. Strategin presenterades vid en Ledardag i september då alla stadens 1 800 chefer inbjöds att delta. Under höst och vinter deltog stadens samtliga förvaltnings- och bolagsledningar i konferenser om det fortsatta arbetet med strategin.

Stadens arbete för ökad hälsa och sänkt sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron i staden minskade ytterligare under 2005. Den ligger nu på 9,4 % (10,0 % 2004) av den totala arbetstiden. Den högsta sjukfrånvaron finns inom äldreomsorgen (13,9 %), i omsorgen om personer med funktionsnedsättning (10,9 %) och i förskoleverksamheten (10,7 %).

Stadens kostnad för sjuklön beräknas till knappt 185 mnkr för 2005 och den särskilda sjukförsäkringsavgiften (enligt lagen om utökat arbetsgivaransvar) uppgick till 35 mnkr. Till detta ska läggas kostnader för sjukvikarier, rehabiliteringsinsatser, rekrytering, företagshälsovård och liknande. Staden har under 2005 arbetat intensivt med olika insatser för att sänka sjukfrånvaron genom såväl hälso- och friskvårdsåtgärder som rehabiliteringsinsatser i olika former.

Stadens löner

Stadens personalkostnader ökade med 3,3 % under 2005. Under året betalades drygt 60 000 löner ut varje månad. Staden genomförde med utgångspunkt från jämställdhetslagen en

övergripande lönekartläggning. Den ska ge underlag för långsiktig planering och uppföljning av hela det lönepolitiska arbetet.

Omställningsavtal

Under 2005 har ett centralt omställningskansli arbetat med matchning av övertalig personal genom förvaltningsringar. Ett nätverk för råd och stöd till förvaltningar i mer komplicerade övertalighetssituationer har också funnits. I juni 2005 beslutade kommunstyrelsen om ett nytt kollektivavtal, "Kollektivavtal för hantering av övertalighet vid arbetsbrist i Stockholms stad". Avtalet, som är det första i sitt slag för kommunal verksamhet, trädde i kraft 1 januari 2006. Under 2005 har ett intensivt utvecklings- och implementeringsarbete genomförts.

Jämställdhet och mångfald

Stadens jämställdhets- och mångfaldsplaner för år 2005 har sammanställts och redovisats till kommunstyrelsens jämställdhetsråd. Under året medverkade rådets jämställdhetssekreterare i "Metropolis International Network Women and Local Governance" i Berlin och i Montreal.

Nätverket för jämställdhet och mångfald har fortsatt sitt arbete internt och staden deltar även i länets nätverk för såväl jämställdhet som mångfald. "Ett hundrafemtioåtta steg mot jämställdhet och mångfald i Stockholms stad" är en rapport som togs fram under året för att visa på alla insatser som görs inom jämställdhets- och mångfaldsområdet. I rapporten beskrivs bland annat Mångfaldshjulet, en samverkan mellan staden och näringslivet där mångfald ska användas som en tillväxtfaktor.

Framtida utmaningar

Det kostar mindre att stödja och inspirera människor som är i arbete än att rehabilitera dem som är sjuka. I ett läge med hög sjukfrånvaro måste dock stora ansträngningar göras för att återfå långtidssjukskrivna medarbetare i arbete. För att åstadkomma hållbara förändringar måste stadens arbete även framöver vara intensivt och inriktas mot såväl hälsofrämjande insatser som arbete med att förebygga ohälsa och rehabilitering av sjuka medarbetare.

Invånarnas demografi skapar behov av ökade insatser inom vissa verksamhetsområden samtidigt som de kan minska inom andra. Detta kräver god planering, kunskap om framtida behov och en flexibel organisation. Satsningar behövs för att, med positiva förtecken och tillvaratagande av medarbetarnas kunskaper och intressen, öka möjligheten att flytta mellan olika verksamheter.

Under 2006 avslutas det stora utvecklingsarbete som skett genom kompetensfondens alla insatser. Det är en stor utmaning för stadens alla olika verksamheter att vårda och ta tillvara all den kraft och inspiration som nu genererats i organisationen.

/faktaruta/

Stadens diskrimineringsfunktionär

Diskrimineringsfunktionären är pådrivande i arbetet mot diskriminering inom det personalpolitiska området. Ingen anställd eller arbetssökande ska bli diskriminerad utifrån kön, etnisk tillhörighet, religion, ålder, sexuell läggning eller funktionsnedsättning. Diskrimineringsfunktionären finns sedan år 2000 vid personalstrategiska avdelningen på stadsledningskontoret.

/faktaruta/

Jämställdhetspriset 2005

För femte året i följd delades stadens jämställdhetspris ut. Priset ges till en anställd eller enhet som medverkat till värdefulla insatser inom jämställdhetsområdet. Årets vinnare var förskolorna Grågåsen och Stora Aspen i Liljeholmens stadsdelsnämnd. Ett hedersomnämmande gavs till Rinkebyskolan.

Stadens kvalitetsarbete

Helhetssyn, ledarskap och inflytande belönas

Medborgarna har rätt att få bästa möjliga stöd och service för skattepengarna. Den kommunala verksamheten måste därför hela tiden sträva efter att möta omvärldens och brukarnas behov.

För att klara denna utmaning har Stockholms stad utformat en kvalitetsstrategi med tydliga målsättningar. Kvalitetsstrategin omfattar all verksamhet i Stockholms stad med brukar- och kundkontakt och fungerar som enheternas redskap för att systematiskt förbättra verksamheten. Genom att arbeta med bestämda åtaganden, och bedriva verksamhet på ett genomtänkt sätt, kan staden analysera hur väl målen nås. Analysen ger i sin tur svar på var kvaliteten ska bli ännu bättre. Kvalitetsstrategin ger verksamheterna nyckeln till rätt prioriteringar.

Förutom att möta brukarnas behov ska ett genomtänkt och strukturerat kvalitetsarbete även bidra till att attrahera framtidens medarbetare.

Cheferna har en nyckelroll

Ett målmedvetet och starkt ledarskap är en viktig faktor. Chefsutbildningar tillhörde därför de prioriterade insatserna under 2005. Dialog och stöd i kvalitetsarbetet har också anordnats för avdelningar och förvaltningsledningsgrupper. Under året har även information och kunskap om kvalitetsarbetet och stadens utvecklingsstrategi spridits inom de olika verksamheterna.

Kvalitetsutmärkelsen

För att stimulera enheternas kvalitetsarbete och lyfta fram goda exempel arbetar staden sedan 1994 med Kvalitetsutmärkelsen. Detta har också visat sig vara ett framgångsrikt sätt att höja kvaliteten i verksamheten. Vinner man inte så fungerar examinatorernas utvärdering som vägledning för hur arbetet kan bli ännu bättre.

Under 2005 har insatser gjorts för att ytterligare stärka kvalitetsutmärkelsen. Cirka fyrtio examinatorer har utbildats för att tillägna sig utvärderingsmetodiken och för att säkra bedömningsprocessen har en "utvärderingsmatris" utvecklats.

Sammantaget nominerades 34 enheter till utmärkelsen. Av dessa drevs 30 enheter i stadens regi och fyra var fristående/privatdrivna.

Det som kännetecknat årets vinnare är att deras verksamheter präglas av helhetssyn, tydligt ledarskap, reellt medarbetar- och brukarinflytande, systematik i arbetet för att utveckla verksamheten och att arbetssätten tillämpas och utvärderas.

Vinnare av kvalitetsutmärkelsen 2005

I klassen förskola:	Förskolan I Ur och Skur Vindleken, Älvsjö SDN
I klassen skola, delat pris:	Nya Elementar, Bromma SDN Jensen Gymnasium, fristående skola
I klassen äldreomsorg:	Rehabiliteringsenheten i Liljeholmen, Liljeholmens SDN
I klassen övrig vård och omsorg:	Sulvägens gruppbostad, Älvsjö SDN
I klassen övrig verksamhet:	Avdelningen för hälsoskydd, miljö- och hälsoskyddsnämnden

Framtida utmaningar

Stadens system för styrning och uppföljning av verksamheterna, ILS, behöver vidareutvecklas. Kraven på tydlighet och resultatredovisning från medborgarna ökar. Stadens kvalitetsstrategi och Kvalitetsutmärkelsen behöver utvecklas parallellt eftersom båda är delar av styrsystemet.

Kompetensfonden skapar möjligheter

Kompetensfonden är Stockholm stads största satsning någonsin för att utveckla stadens kompetens, arbetsorganisation och arbetsmetoder. Målet är att skapa långsiktiga förändringar som gör staden attraktiv som arbetsgivare och som förbättrar servicen till medborgarna. 2005 var fondens näst sista år.

Nära 500 utvecklingsprojekt har finansierats

Vid slutet av 2005 hade cirka 500 projekt och insatser finansierats av fonden. Projekten har genomförts av verksamheterna, stadens bolag eller i fondens regi. Syftena med projekten är flera. Det kan handla om att utveckla medarbetarnas kompetens, finna nya sätt att arbeta och organisera verksamheterna på, få fler i arbete eller rekrytering till bristyrken inom staden och näringslivet

Antalet utbildningsdagar som genomfördes under 2005 motsvarar hela 620 manår. Fler än 23 000 medarbetare har deltagit i utbildningar, kurser och föreläsningar. Detta innebär en höjning av kvaliteten i verksamheterna som väntas ge stora effekter.

Inom verksamhetsutvecklingen har de flesta projekten drivits inom pedagogisk verksamhet, äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning. Bland annat har en rad projekt inom språk- och kunskapsutveckling, matematik och elevhälsa pågått under året. Satsningarna på chefsutveckling har haft en central roll. Utbildningar inom arbetsrätt och arbetsmiljö samt pilotutbildningar inför ett "chefskörkort" genomfördes under 2005. En mentorbank håller också på att byggas upp och metoder för delat ledarskap utvecklas.

Arbetet för ökad sysselsättning och rekrytering bedrevs såväl av externa aktörer som i kompetensfondens regi. Omkring 12 000 stockholmare har berörts av ett fyrtiotal externa projekt. För att motverka arbetslösheten bland ungdomar har fonden drivit projekt inom jobbrottation, praktik- och ungdomsanställningar, anställningsstöd och traineeverksamhet. Inom projektet "Retail" har 200 unga rekryterats för att pröva på arbete inom detaljhandeln. Kompetensfonden kartlade dessutom ungdomar som varken befinner sig i utbildning eller arbete inför planerna på inrättande av s.k. Navigatorcentra.

Kunskapsutbyte – mer kunskap åt alla

De hundratals idéer som fondens projekt givit upphov till ska nu spridas i stadens verksamheter. Under begreppet "Kunskapsutbytet" samlas de projekt som bedöms ha den största utvecklingskraften för fler inom staden. Dessa ska nu spridas till ytterligare enheter och bolag. Kunskapsutbytet sker genom möten, dialog och nätverkande.

Inspiration Stockholm är ett annat sätt att sprida kunskap. Under inspirationsdagarna i Kulturhuset våren 2005 kom mer än 5 000 medarbetare för att knyta kontakter och ta del av pågående projekt. Ett uppskattat evenemang som upprepas 2006.

Resultaten kommer nu!

Kompetensfondens utbildningsinsatser och utvecklingsprojekt har skapat möjligheter. Men det är först nu som de, i större skala, kan börja ge effekter ute i verksamheterna.

Av de projekt som utvärderats framgår att 58 % anser sig ha utvecklat en ny metod eller modell. Hela åtta av tio projekt bedömer att de har utvecklat något som kan användas av andra enheter i staden. Nära hälften anser att deras projekt borde implementeras av andra *redan nu*.

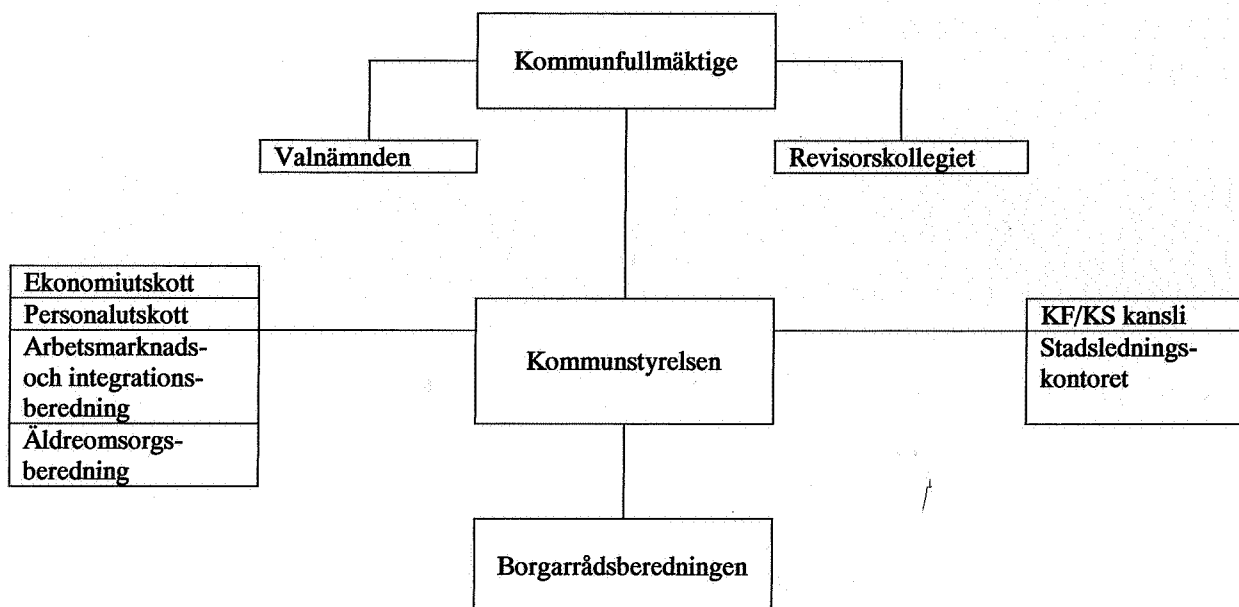
Faktaruta – ett exempel

Spetskompetens gör att funktionshindrade klarar sin vardag

Hur kan personer med Aspergers syndrom och andra neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ges möjlighet att leva ett så normalt och självständigt liv som möjligt? Här behövs spetskompetens, det insåg Kungsholmens och Norrmalms stadsdelsförvaltningar.

Ett kvalificerat stödteam arbetar nu bland annat med tydliggörande pedagogik och individuella handlingsplaner. Brukarnas livskvalitet ökar i takt med att de blir mer självständiga och får en bättre struktur på en ofta kaotisk tillvaro. Åtgärderna ska på sikt minska behovet av personellt stöd från stadens sida. Arbetstid kan därmed sparas för andra insatser.

Så styrs staden

Finansroteln

Borgarråd: Annika Billström (s), kommunstyrelsen, ekonomiutskottet, valnämnden, stadsdelsnämnder – övergripande ekonomi, Stockholms Stadshus AB, Stockholm Business Region AB (fd. Stockholms Näringslivskontor AB), S:t Erik Försäkrings AB, AB Stokab, AB Fortum Värme Holding, Mässfastigheter i Stockholm AB samt övriga bolag som inte tillhör något annat borgarråd

Stadsbyggnads- och idrottsroteln

Borgarråd: Py Börjeson (s), stadsbyggnadsnämnden, idrottsnämnden, kommittén för Stockholmsforskning, Stockholm Visitors Board AB

Gatu- och fastighetsroteln*

Borgarråd: Leif Rönngren (s), gatu- och fastighetsnämnden (upphörde 31 maj 2005), marknämnden (fr.o.m. 1 maj 2005), trafiknämnden (fr.o.m. 1 maj 2005), fastighets- och saluhallsnämnden (fr.o.m. 1 januari 2005), CentrumKompaniet i Stockholm AB, Stockholms Stads Parkerings AB, Stockholms Hamn AB, S:t Erik Markutveckling AB

Skolroteln

Borgarråd: Erik Nilsson (s), utbildningsnämnden, Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

Kultur-, arbetsmarknads- och personalroteln

Borgarråd: Roger Mogert (s), kulturnämnden, personalutskottet, stadsmuseinämnden, Stockholms Stadsteater AB, Stockholms Stads Bostadsförmedling AB, Stockholm Globe Arena Fastigheter

Integrations- och demokratiroteln

Borgarråd: Teres Lindberg (s), arbetsmarknads- och integrationsberedningen, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem

Socialroteln

Borgarråd: Margareta Olofsson (v), socialtjänstnämnden, äldreomsorgsberedningen, överförmyndarnämnden, handikapprådet, pensionärsrådet, jämställdhetsrådet

Miljö- och konsumentroteln

Borgarråd: Viviann Gunnarsson (mp), miljö- och hälsoskyddsnämnden, renhållningsnämnden, brand- och räddningsnämnden, kyrkogårdsnämnden, konsumentnämnden, skönhetsrådet, Stockholm Vatten AB

* Gatu- och fastighetsnämnden upphörde med sin operativa verksamhet den 30:e april 2005. Istället inrättades en trafik- respektive marknämnd den 1:a maj 2005. Stora delar av fastighetsförvaltningen fördes över till stadens bolag och resterande delar slogs samman med saluhallsstyrelsen och en ny nämnd, fastighets- och saluhallsnämnden, inrättades från och med den 1 januari 2005.

** Här presenteras alla borgarråden med bild.

Stadens politiker fattar beslut om en mängd frågor som påverkar stockholmarnas liv, allt från förskola och äldreomsorg till stadsplaner och gatumiljö.

Den politiska organisationen leds av kommunfullmäktige som fördelar pengar och beslutar om mål och riktlinjer för hela stadens verksamhet. Kommunstyrelsen bereder de ärenden som ska behandlas i kommunfullmäktige och ansvarar för att besluten verkställs.

Till den politiska organisationen hör också åtta styrande borgarråd som tillsammans med fyra oppositionsborgarråd bildar borgarrådsberedningen. Borgarråden ansvarar politiskt för frågor som förskola, skola, äldreomsorg, bostadsbyggande, vattenförsörjning och avloppshantering och parkeringsverksamhet.

Den dagliga verksamheten utförs av stadens förvaltningar och bolag som leds av politiskt tillsatta nämnder och styrelser. Det finns 18 stadsdelsnämnder, 16 facknämnder och 17 bolag. Dessa beskrivs närmare i avsnitten "Stadsdelsnämnder och facknämnder" och "Stadens bolag och stiftelser".

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är den kommunala motsvarigheten till riksdagen och således stadens högsta beslutande instans. Fullmäktige har 101 ledamöter som väljs av medborgarna i kommunalvalet vart fjärde år. Vid det senaste valet i september 2002 fick socialdemokraterna, vänsterpartiet och miljöpartiet majoritet i kommunfullmäktige och har 52 mandat mot oppositionens 49.

Kommunfullmäktige beslutar om mål och riktlinjer för kommunen och har yttersta ansvaret för att den kommunala servicen är likvärdig i hela staden, att lagar och förordningar följs och att skattemedlen används effektivt. Kommunfullmäktige beslutar om skatteuttag, taxor och avgifter samt fastställer budget och avkastningskrav för stadens nämnder och aktiebolag. Det praktiska genomförandet av besluten görs av anställda i stadens förvaltningar och bolag.

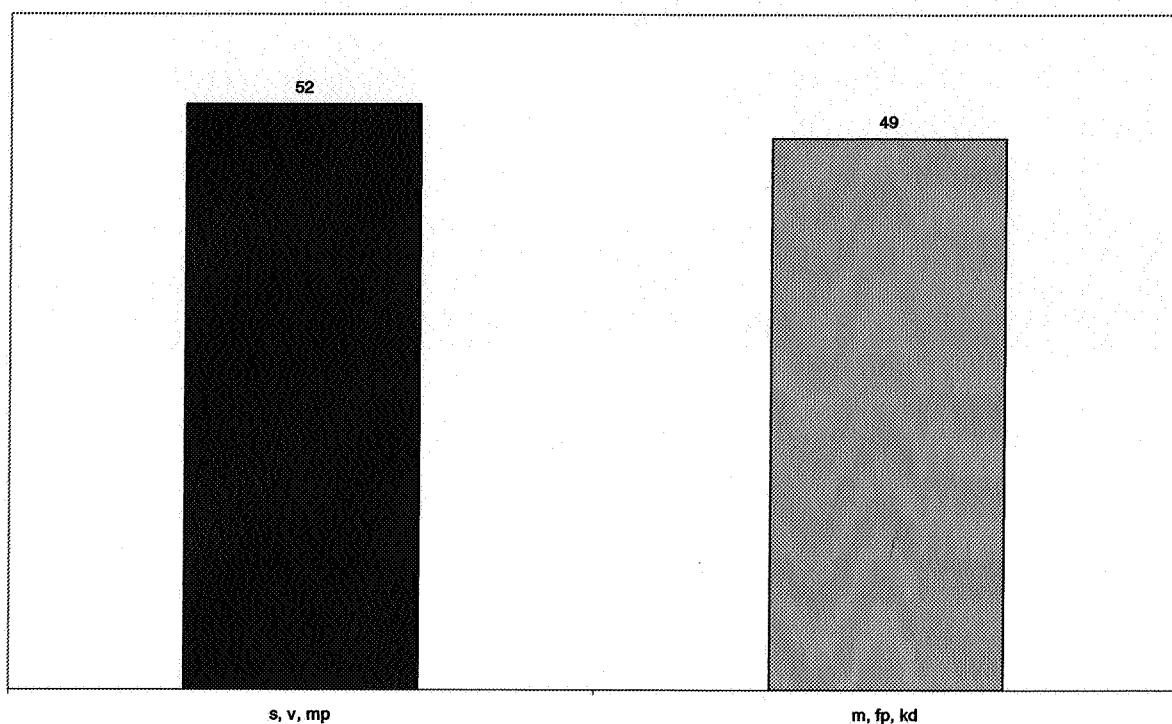
Fullmäktige sammanträder två gånger i månaden och alla möten är öppna för allmänheten. De ärenden man beslutar om har först beslutats i stadens nämnder och bolagsstyrelser. Kommunfullmäktiges presidium leder fullmäktiges sammanträden.

Mandatfördelning i kommunfullmäktige efter valet i september 2002

Socialdemokraterna (s)	35
Moderaterna (m)	27
Folkpartiet liberalerna (fp)	17
Vänsterpartiet (v)	11
Miljöpartiet de gröna (mp)	6
Kristdemokraterna (kd)	5
Totalt	101

Av de totalt 101 ledamöterna är 52 kvinnor och 49 män.

Fördelning av antalet ledamöter i kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen bereder eller yttrar sig i alla ärenden som kommunfullmäktige ska besluta om samt ansvarar för att besluten också verkställs. Till kommunstyrelsens uppgifter hör också stadens ekonomiska förvaltning och långsiktiga utveckling.

Kommunstyrelsen består av 13 ledamöter och lika många ersättare som representerar både majoriteten och oppositionen i kommunfullmäktige. Styrelsens möten är inte offentliga.

Under kommunstyrelsen finns ett ekonomiutskott, ett personalutskott, en äldreomsorgsberedning och en arbetsmarknads- och integrationsberedning. Dessutom finns det ett handikappråd, ett jämställdhetsråd och ett pensionärsråd under kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen har två förvaltningar med anställda tjänstemän. KF/KS kansli utför sekretariatsuppgifter åt kommunfullmäktige och kommunstyrelsen och dess utskott, beredningar och råd samt ansvarar för stadshusets registratur och arkiv. Stadssekreteraren är chef för KF/KS kansli. Stadsledningskontoret ansvarar för stadens centrala förvaltning genom samordning, utveckling, budgetstyrning, uppföljning och utvärdering samt långsiktig planering. Stadsdirektören är chef för stadsledningskontoret och har stöd i ledningsfunktionen av två biträdande stadsdirektörer.

Borgarrådsberedningen

Borgarrådsberedningen som består av åtta styrande borgarråd och fyra oppositionsborgarråd bereder och yttrar sig i alla ärenden som kommunstyrelsen behandlar. Det gemensamma arbetet leds av finansborgarrådet, som är chef för finansroteln och dessutom ordförande i såväl borgarrådsberedningen som kommunstyrelsen. Annika Billström (s) är stadens finansborgarråd sedan oktober 2002.

Borgarråden är heltidsanställda politiker som väljs av kommunfullmäktige. De åtta borgarråden som är i majoritet är också chefer för var sin rotel, var och en med sitt

ansvarsområde. De åtta rotlarna har tillsammans ansvar för den övergripande verksamheten i stadens samtliga nämnder och styrelser.

* Här presenteras kommunfullmäktiges presidium, stadsdirektörerna, oppositionsborgarråden med bild.

Ekonomi och omvärlden

Kapitelinledning

Förvaltningsberättelse

Omvärldsanalys

Internationell ekonomi

Under 2005 utvecklades världsekonomin bra, trots stigande oljepriser. Den globala tillväxten uppgick till ca 4,5 %. Motoren för tillväxten var USA och Kina, där den amerikanska ekonomin höll efterfrågan uppe och den kinesiska stod för en stigande del av produktionen. I de större euroländerna - Tyskland, Frankrike och Italien – var utvecklingen betydligt svagare. Under 2006 räknar de flesta bedömare med en fortsatt gynnsam internationell konjunktur och en konjunkturåterhämtning även i euroområdet.

Sveriges ekonomi

Den svenska tillväxten under 2005 blev något svagare än prognostiserat och BNP stannade på 2,7 %. Första halvåret utvecklades svagt, vilket fick Riksbanken att sänka reporäntan till rekordlåga 1,5 % strax före midsommar. Följden blev att den svenska valutan tappade i värde. Under andra halvåret förbättrades BNP-tillväxten och arbetsmarknaden. Exporten tog fart och investeringarna ökade. Den privata konsumtionen stärktes under andra halvåret och utsikterna inför 2006 var goda. År 2006 förväntas bli ett starkt år med både en snabb ökning av exporten och en starkare hemmamarknad då BNP förväntas växa med ca 3,5 %.

Arbetsmarknad

Under slutet av året kom flera tecken på en bättre arbetsmarknad i Sverige. Antalet nyanmälda platser steg och varslen sjönk. Trots detta låg den öppna arbetslösheten kvar på 5,4 % enligt AMS, samma nivå som 2004. Räknas antalet deltagare i olika arbetsmarknadsåtgärder in (obalanstalet) ökade till och med nivån jämfört med 2004, till ca 8,7 % av arbetskraften. Under 2006 väntas den öppna arbetslösheten minska till följd av förstärkt konjunktur och ökade arbetsmarknadsåtgärder.

Kommunernas ekonomi

Kommun- och landstingssektorns ekonomi förväntas utvecklas bra under de närmaste åren. För 2005 beräknas kommunernas resultat bli ett överskott på cirka 8,5 mdkr, enligt Sveriges kommuner och landsting (SKL). Förbättringen beror på återhållsam kostnadsutveckling, högre skatteintäkter och ökade statsbidrag. Kraven på kommunernas verksamhet kommer att växa i takt med att antalet äldre pensionärer ökar. SKL påpekar därför att de närmaste årens förväntade överskott behövs för att klara välfärdens finansiering på sikt.

Stockholm

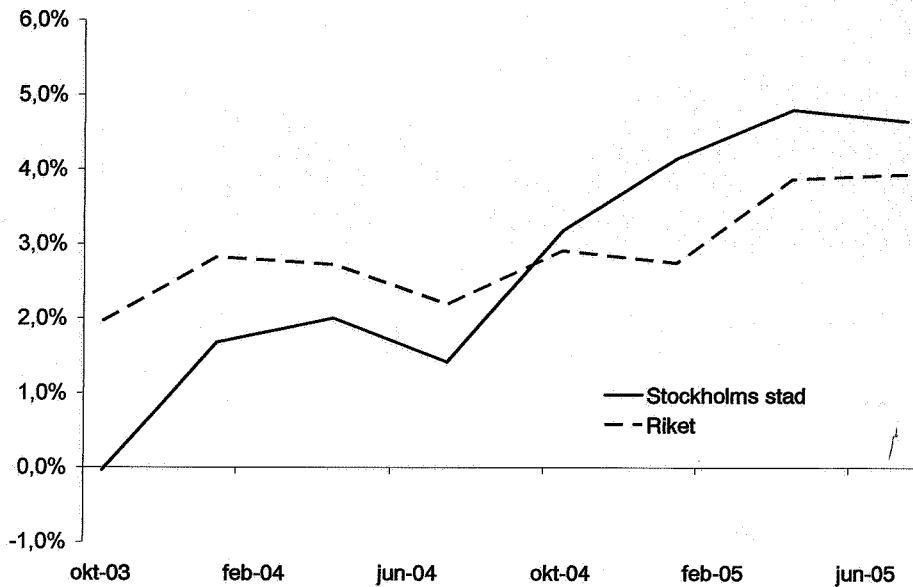
Under de senaste åren har Stockholmsregionens tillväxt varit svagare än i riket. Även arbetsmarknaden har utvecklats sämre än i riket. Konjunkturen tenderar att pendla kraftigare i Stockholm och återhämtningen har tagit längre tid än på andra håll. Den speciella näringslivsstrukturen med en stor tonvikt på IT-sektorn, finanssektorn och uppdragsverksamhet är en viktig förklaring till detta. De flesta indikatorer pekar på att Stockholms tillväxt har tagit fart och att näringslivet växer snabbare än i resten av landet.

Tillväxten i lönesummor⁴ brukar användas som en indikator på styrkan i ekonomin. Under det andra kvartalet 2005 växte lönesumman i Stockholms stad med 4,7 % (3,9 % i riket) jämfört

⁴ På regional nivå mäts ekonomisk tillväxt bäst som förändring i bruttoregionprodukten (BRP). Tyvärr publiceras den statistiken med stor eftersläpning. Lönesumman (löner inkl. kollektiva avgifter) motsvarar ungefär 2/3 av

med motsvarande kvartal 2004. Det var fjärde kvartalet i rad som tillväxttakten var högre än i riket. Den privata tjänstesektorn var främsta draglok.

Lönesummor, årlig procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år

Källa: SCB

Trots den förbättrade konjunkturen i regionen minskar inte arbetslösheten. Under 2005 var i genomsnitt 5,4 % av arbetskraften i Stockholm öppet arbetslösa. Räknas antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program in, var totalt 6,7 % arbetslösa. Den höga akademikerarbetslösheten är ett nytt inslag under senare år. Andelen arbetslösa med en eftergymnasial utbildning minskade under fjolåret. Det finns nu åter fler personer utan en färdig gymnasieexamen än personer med en längre eftergymnasial utbildning i länets obalanstal.

Länsarbetsnämnden bedömer utsikterna för Stockholms arbetsmarknad 2006 som goda och att den öppna arbetslösheten kommer att minska under året. Bilden förstärks av att antalet lediga platser har ökat markant under 2005 (+27 %), samtidigt som varslen har fortsatt att minska. De största utmaningarna inför framtiden är ökad integration på arbetsmarknaden och att tillgodose företagets behov av kompetent arbetskraft. Det är oroande att allt fler ungdomar saknar slutbetyg från gymnasieskolan. Det innebär att övergångarna till högre utbildning minskar, vilket gör det svårare att ersätta den kompetens som försvinner när fyrtiotalisterna går i pension.

Stockholms stads intäkter består till övervägande del av skatteintäkter. Skatteintäkternas storlek beror på hur stort underlag som finns att beskatta, vilket i huvudsak bestäms av lönesumman. Arbetsmarknadens utveckling har därför en direkt effekt på stadens ekonomi. De senaste åren har de beskattningsbara inkomsterna ökat långsammare i Stockholm än i riket. Taxeringsutfallet för 2004 visar att inkomsterna i riket ökade med 3,1 % medan utfallet i staden stannade på 2,7 %. Prognosen för 2005 och framåt ser ljusare ut för Stockholms del, bland annat mot bakgrund av den senaste lönesummestatistiken. Samtidigt är det viktigt att

---

BRP och är det bästa tillgängliga måttet för att mäta ekonomisk tillväxt i en region. Den övriga tredjedelen består av företagets bruttovinster.

komma ihåg att stadens ekonomi är starkt beroende av rikets genomsnittliga ekonomi på grund av utjämningssystemens utformning. Stadens avgift till inkomstutjämningen förväntas öka under kommande år samtidigt som bidraget från kostnadsutjämningen endast förändras marginellt.

Tabell Skatteunderlagets utveckling i procent

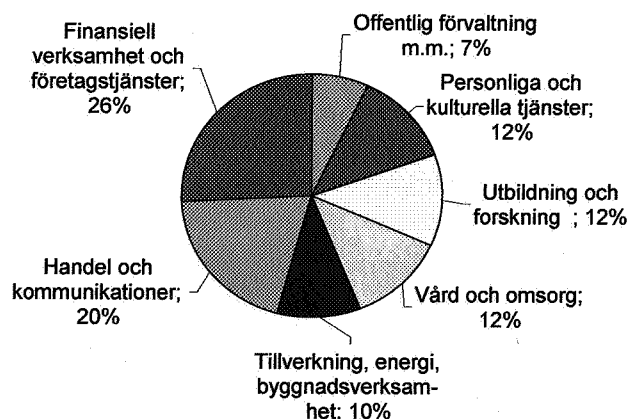
	Prognos				
	2004	2005	2006	2007	2008
Riket*	3,1	3,2	4,4	4,3	4,0
Staden**	2,7	3,7	4,5	4,4	4,1

Källor: *Sveriges kommuner och Landsting (SKL) och **Stockholms utrednings- och statistikkontor

Näringslivet

Stockholm har ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv och arbetskraften har den högsta utbildningsnivån i landet. Näringslivet domineras av privat tjänsteproduktion. Ett stort profilområde som är särskilt starkt i Stockholm är IT-sektorn. Andra starka områden är finanssektorn och uppdragssektorn, som båda har stark koppling till Stockholms huvudstadsfunktion. Stockholmsbarometern⁵ som mäter hur företagen i länet uppfattar det ekonomiska läget, visar att konjunkturläget i Stockholm stärktes kraftigt under 2005, framför allt genom stark handel, export och uppdragsverksamhet. Stockholm är åter landets starkaste tillväxtmotor.

Fördelning av sysselsatta efter större näringsgrenar år 2005, Stockholm stad

Källa: SCB

Stadens näringspolitik

OECD:s genomlysning av Stockholm - Mälardalenregionen bekräftar att Stockholm är en av de mest konkurrenskraftiga storstadsregionerna inom OECD. Regionen behöver fortsätta att utvecklas för att inte tappa kraft. Det finns svagheter som kan urholka konkurrenskraften på längre sikt. Bland dessa svagheter märks bristen på nya, snabbväxande företag som stimulerar regional innovation. Stadens övergripande mål för näringspolitiken är att Stockholm ska vara

⁵ Tas fram av Konjunkturinstitutet på uppdrag av Stockholms handelskammare.

en attraktiv plats för företag. Stockholm ska utvecklas till norra Europas mest spännande och attraktiva region att starta och driva företag i. Tre utvecklingsområden är strategiska för stadens konkurrenskraft. I Kista ska utvecklingsplanerna inom IT och telecom fullföljas. Inom Norra Stationsområdet etableras Vetenskapsstaden för utveckling av bioteknik och biomedicin. Kring Telefonplan görs investeringar med fokus på design, form och arkitektur. Ett viktigt steg blir det designcentrum som ska etableras under 2006.

Stockholm rankas på 25:e plats av 66 storstadsregioner inom OECD...
...6:e av 28 europeiska storstadsregioner

Stadens ekonomi i sammanfattning

Den analys som redovisas på de följande två sidorna ska ses som en sammanfattning av Stockholms stads ekonomiska utveckling och de finansiella måtten för staden. En djupare ekonomisk och finansiell analys finns i kapitlet Ekonomisk och finansiell analys längre fram i årsredovisningen.

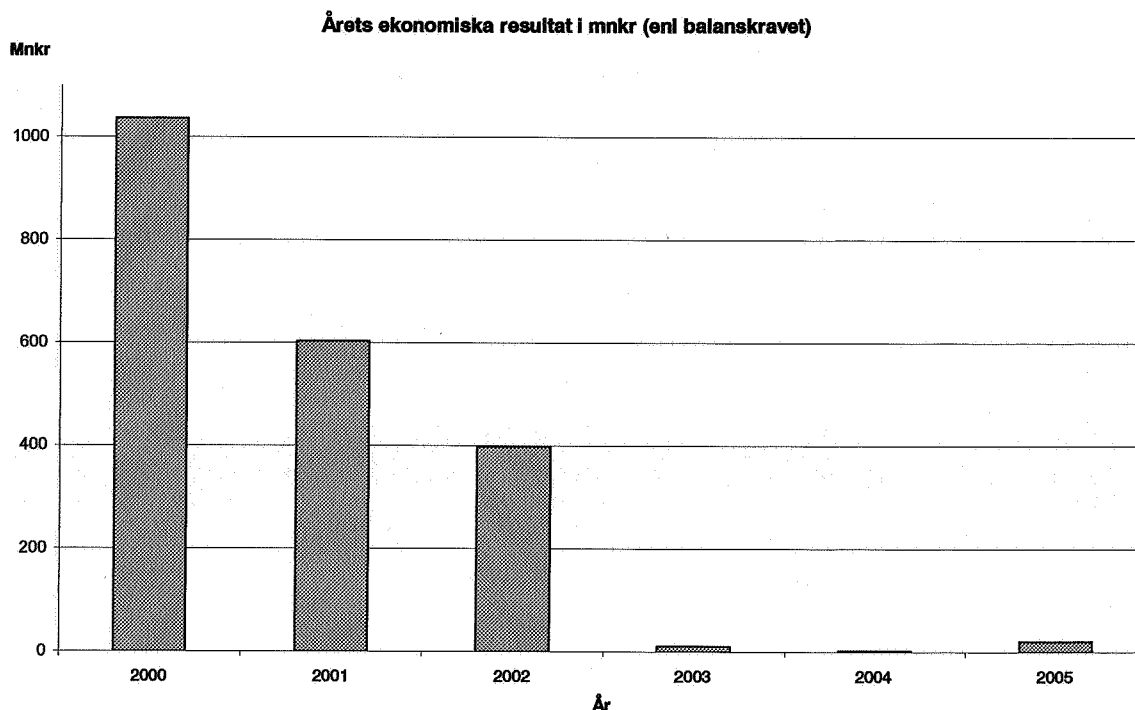
Staden har under året, i enlighet med det lagstadgade kravet, tagit fram finansiella mått som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. I planen ska anges en tydlig ambitionsnivå för den egna finansiella utvecklingen. För samtliga redovisade finansiella mått gäller att de kan gälla såväl staden som kommunkoncernen. De finansiella mått som Stockholms stad har tagit fram är vedertagna och används av många kommuner för att följa den ekonomiska utvecklingen. Då valet av mått fastställdes under 2005 finns det inga målsättningar för detta år, däremot anges också de målsättningar som är antagna i stadens budget för 2006.

Stockholms stad

Årets ekonomiska resultat

Stadens mål är att det ekonomiska resultatet för såväl 2005 som 2006 ska uppgå till 0,1 mnkr. Detta mått sammanfattar tydligast det ekonomiska läget. Årets resultat kan också mätas exklusive jämförelsestörande poster och/eller enligt det kommunala balanskravet. I årets bokslut redovisas ett negativt resultat om 114 mnkr. I resultatet ingår dock kostnader för kompetensfonden, som undantas till följd av tidigare beslut. Vidare ingår olika jämförelsestörande poster av engångskaraktär, vilket gör att analysen av årets utfall bör fokuseras på resultat enligt det kommunala balanskravet. Efter att hänsyn tagits till balanskravet uppgår resultatet till 7 mnkr, vilket innebär att kommunfullmäktige inte behöver besluta om åtgärder för att återställa underskott.

Diagram - Stockholms stad har uppfyllt det lagstadgade balanskravet sedan det infördes 2000

Stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter och statsbidrag

Måttet mäter hur stor del av löpande driftskostnader som finansieras med skatteintäkter, finansnetto m.m. Överstiger nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter m.m. 100 %, kan staden tvingas använda det egna kapitalet till löpande driftsverksamhet. Nettokostnadernas andel av skatteintäkter m.m. uppgick till 102 %. Detta var en följd av beslut om att ianspråka tidigare års avsättningar och eget kapital för särskilda ändamål. För 2006 är målet att nettokostnadernas andel av skatteintäkter m m inte ska överstiga 100 %.

Stadens soliditet

Stadens soliditet uppgick i bokslutet till 57 % exklusive pensionsåtaganden och 51 % inklusive pensionsåtaganden. Detta var en minskning från bokslut 2004 och minskningen var en direkt följd av ökad finansiell upplåning och vidareutlåning till stadens bolag. Till följd av detta ökade tillgångar och skulder, varigenom det egna kapitalets andel av tillgångarna minskade. För 2006 är målet att soliditeten ska uppgå till minst 60 % exklusive pensionsåtaganden.

Investeringsvolym i förhållande till avskrivningar

Stadens mål är att investeringsvolymen i förhållande till avskrivningar ska anpassas till en långsiktigt hållbar nivå. Vid beräkning av detta mått måste också hänsyn tas till eventuella försäljningar, såväl koncerninterna som externa. Därför görs jämförelsen med nettoinvesteringar och inte bruttoinvesteringar.

Under 2005 uppgick stadens nettoinvesteringar till 2 510 mnkr medan avskrivningarna uppgick till 402 mnkr. Även under kommande år kommer investeringsvolymen att vara högre än avskrivningarna. Den höga investeringsvolymen är en följd av beslutade investeringar för bl.a. bostadsbyggande.

Budgetföljsamhet och prognossäkerhet

Stadens mål är att budgetföljsamheten ska vara 100 %. Under 2005 har budgetföljsamheten generellt sett varit god medan måluppfyllelsen varierar. Budgetföljsamhet och prognossäkerhet mäter hur väl staden svarar mot de finansiella mål och resultat som fastställts i budgeten och nämndernas verksamhetsplaner. I första hand ses negativa avvikelser från budgeten som en belastning, men även stora positiva avvikelser kan ses som dålig följsamhet. Har staden en god budgetföljsamhet och prognossäkerhet finns ett grepp om ekonomin som ger en bättre beredskap för att klara nedgångar i ekonomin.

Kommunkoncernen

Årets ekonomiska resultat

Kommunkoncernen uppvisade i bokslutet för 2005 ett negativt resultat om 119 mnkr efter skatt och minoritetsintressen. Även 2004 var resultatet negativt och uppgick till 153 mnkr. Årets resultat i jämförelse med fjolårets är en följd av ett något bättre resultat för staden och ett något sämre resultat för koncernen Stockholms Stadshus AB.

Kommunkoncernens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter, statsbidrag och finansnetto

I bokslutet för kommunkoncernen överstiger skatteintäkter och generella statsbidrag verksamhetens nettokostnader. Kommunkoncernens finansnetto var negativt och uppgick till - 293 mnkr, vilket är 140 mnkr lägre än för år 2004. Förändringen beror främst på att nettolåneskulden har ökat under året.

Investeringsvolym i förhållande till avskrivningar

Nettoinvesteringarna uppgick till 7 504 mnkr under 2005, vilket är en ökning jämfört med 2004 om 1 869 mnkr. Den största delen av dessa är investeringar i pågående nyanläggningar som inte är färdigställda, främst avseende bostadsbyggande. Avskrivningar på anläggningstillgångar redovisas med 2 203 mnkr under år 2005, jämfört med 2 167 mnkr för år 2004.

Kommunkoncernens soliditet

Soliditeten i kommunkoncernen försämrades från 76 % föregående år till 70 %. Försämringen av soliditeten beror främst på att det egna kapitalet minskade som en följd av det negativa resultatet samt att nettolåneskulden har ökat. Detta innebär att en större del av tillgångsmassan för kommunkoncernen har finansierats med skulder under 2005, till skillnad från 2004 då en större del finansierades med eget kapital.

Budgetföljsamhet och prognossäkerhet

Under 2005 har budgetföljsamheten och prognossäkerheten för kommunkoncernen generellt sett varit god.

Framtiden

Under senare år har en rad rapporter visat att offentlig sektor och i synnerhet kommunerna står inför stora ekonomiska utmaningar i framtiden. Under de närmaste 30 åren kommer Sveriges befolkning successivt att bli allt äldre. Detta förväntas leda till att kostnaderna för vård och äldreomsorg ökar i snabbare takt än skatteintäkterna. Kommunerna måste dessutom ha en beredskap för att klara de ökande kostnaderna för pensioner som kommer när de stora årskullarna födda på 40-talet går i pension. Även om befolkningsutvecklingen är bättre i staden än i riket, kommer utvecklingen i riket, på grund av det kommunala utjämningsystemet, att få stora ekonomiska konsekvenser för Stockholm stad.

Under de närmaste tio-femton åren ger dock de små trettiotalskullarna ett demografiskt andrum. Detta andrum kommer att behöva användas strategiskt för att kommunerna ska stå bättre rustade för framtiden. Pågående projekt såsom *Genomlysning av stadens nämnder och administration* är bra exempel på detta och förväntas leda till både effektiviseringar och tydligare prioriteringar.

Efter tre år med svag tillväxt väntas nu både skatteintäkter och statsbidrag utvecklas i god takt de närmaste åren. Det ekonomiska utrymmet ser ut att öka på kort sikt, men det är viktigt att staden inte bygger in sig i en högre kostnadsnivå, när både konjunkturen förutspås bli god och demografin är fördelaktig. Det är istället angeläget med en buffert som gör att staden kan hantera påfrestningar och inte tvingas till kortsiktiga besparingsåtgärder framöver.

God ekonomisk hushållning under goda år innebär att kommunen bör sträva efter ett överskott i sitt resultat. Det finns många osäkra faktorer i kommunens ekonomi, och därför behövs marginaler för att kunna parera oförutsedda händelser.

Medarbetarna i siffror

I december 2005 var totalt 48 600 personer anställda i Stockholms stad. . Av dessa var 45 495 anställda i stadens förvaltningar och övriga i stadens bolag. Antalet anställda i stadens förvaltningar ökade något jämfört med 2004.

Antal anställda (månadsavlönade) fördelade på verksamhetsområden

	2001	2002	2003	2004	2005
Central förvaltning	510	473	523	564	650
Teknisk service	1 460	1 413	1 469	1 509	1 330
Samhällsservice	7 300	7 136	7 120	6 945	6 906
Övrig kommunal service	890	972	1 005	1 014	1 028
Stadsdelsförvaltningar	35 340	34 972	35 377	35 420	35 581
Totalt	45 500	44 966	45 494	45 452	45 495
Årsarbetare	42 950	42 375	42 824	42 791	42 810

Dessutom har timavlönad personal arbetat motsvarande 5 945 årsarbeten som korttidsvikarier, huvudsakligen inom vård- och omsorgsverksamhet i stadsdelsnämnderna. Detta är en ökning med drygt 4 % jämfört med 2004.

Kön

Könsfördelningen var i stort sett likadan som 2004, 76 % av de anställda var kvinnor och 24 % män.

Ålder

Medelåldern ökar successivt bland stadens anställda. För de tillsvidareanställda ökade den från 45,8 år 2004 till 46,2 år 2005. Kvinnornas medelålder var 46,3 år och männens 46,0 år. Medelåldern bland visstidsanställda medarbetare i staden var lägre än bland de tillsvidareanställda.

Anställningsform

Av samtliga månadsavlönade var 88,1 % tillsvidareanställda vilket är i nivå med 2004. Andelen män var högre bland tidsbegränsat anställda (27,7 %) än bland tillsvidareanställda (23,7 %).

Sysselsättningsgrad

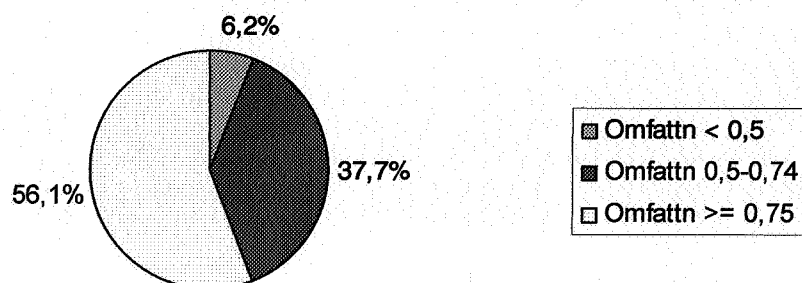
Bland tillsvidareanställda (40 067) ökade andelen deltidsanställda något till 18,9 %. Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för deltidsanställda var oförändrat 70 % av heltidsmättet.

Inga större förändringar av sysselsättningsgraden har skett. Av de deltidsanställda hade mer än hälften en sysselsättningsgrad på mellan 75 och 99 % av heltidsmättet. Drygt 6 % av de tillsvidareanställda hade en sysselsättningsgrad som var lägre än halvtid.

Deltidsanställda utgjorde nästan dubbelt så stor andel bland kvinnorna (20,5 %) som bland männen (13,6 %). För båda grupperna var ökningen marginell.

Sysselsättningsgrad för tillsvidareanställda på deltid, december 2005

Medellön i december

Jämfört med december 2004 hade medellönen bland månadsavlönade tillsvidareanställda i december ökat med 3 % till 22 535 kronor. Ökningen var något mindre än under 2004. Männens medellön var 23 516 kr och kvinnors var 22 231 kr, vilket var en ökning med 3 % för båda grupperna.

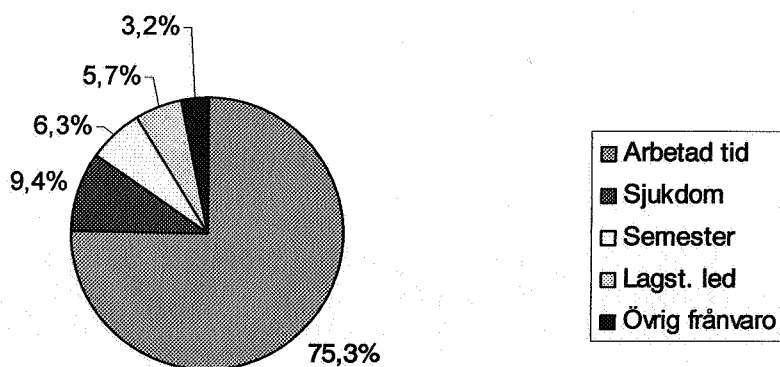
Anställningstid

Andelen av stadens personal som varit anställda i mer än 15 år ökade något till 44,1 %. Mer än var fjärde har varit anställd i mer än 20 år och 61,1 % har varit anställda i mer än 10 år.

Tidsanvändning

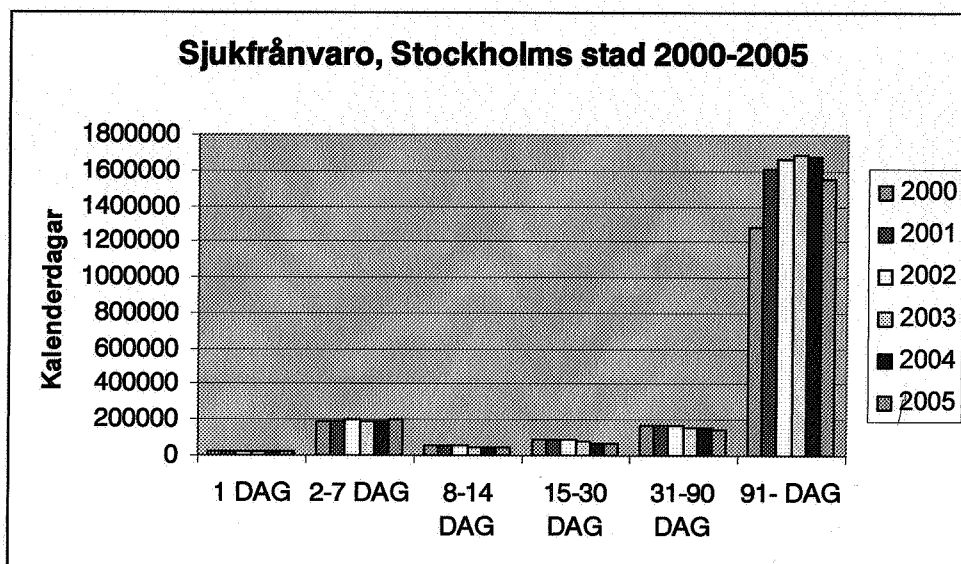
Andelen arbetad tid ökade ytterligare under året på grund av att sjukfrånvaron fortsatte att minska. Den arbetade tiden ligger idag på samma nivå som 1998.

Tidsanvändning 2005

Sjukfrånvaro

Av den totala tidsanvändningen utgjorde sjukfrånvaron 9,4 %, 2004 var andelen 10 %. Följande diagram visar sjukfrånvaron i antal kalenderdagar per period. Långtidsfrånvaron började minska 2004 och har fortsatt 2005.

Lagstadgad sjukfrånvaroredovisning

2005-01-01 - 2005-12-31

	Åldersgrupper					
	Totalt	Kvinnor	Män	-29	30 - 49	50 -
Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid	10	11,3	6,3	5,1	9,8	11,6

Andel av total sjukfrånvaro som varav 60 dagar och mer	72,3
--	------

Differensen i utfall, jämfört med stadens egen sjukfrånvaroredovisning, beror på skilda populationer och tidpunkter vid mätningen.

Övertid

Den inrapporterade övertiden och mertiden motsvarade 377 årsarbetare vilket i stort var samma nivå som 2004. Kostnaden uppgick till 123 mkr (1,1 % av den totala lönesumman).

Utrikes födda

I september 2005 var 24,2 % av medarbetarna utrikes födda. På hela arbetsmarknaden i Stockholm var andelen 17,7 %. Bland stadens anställda var 23,6 % av kvinnorna utrikes födda, de största grupperna var födda i Norden, övriga Europa eller Asien. Bland männen var andelen 26,1 % och de största grupperna var födda i Afrika, Asien eller övriga Europa.

Källa: USK nov/2005

Medelålder vid pensionering år 2005 (2004)

Totalt 793 (728) tillsvidareanställda avgick med pension - ålderspension, förtidspension eller särskild ålderspension - under året, tre fjärdedelar var kvinnor. Andelen avgångar med förtidspension - särskild ålderspension minskade till 48,2 (60,5) %.

156 (162) personer avgick med särskild ålderspension.

Den genomsnittliga åldern för pensionsavgång var 61,8 (60,7) år, vilket innebär en fortsatt ökning av åldern för pensionsavgång (2001 var åldern 59,8). Medelåldern för när man faktiskt slutar att arbeta var dock lägre på grund av att många var långtidssjukskrivna i direkt anslutning till pensioneringen. Medelåldern vid pensionering var för män 62,0 (60,6) år och för kvinnor 61,7 (60,7) år.

Medelålder vid pensionering, utvalda yrkesgrupper

Befattning	Ålder för pension		Antal	
	2004	2005	2004	2005
Barnskötare	57	59	45	54
Förskollärare	59	62	30	28
Sjuksköterska	64	64	16	11
Undersköterska	61	58	30	28
Vårdbiträde	60	60	88	109

Andelen som hade uppnått 65 års ålder vid sin pensionsavgång ökade till 44 %, 2004 var andelen 31 %.

Pensionsförpliktelser

Pensionsskulden ökade med 384 mnkr till 11 446 mnkr. Avsättningen till pensioner inklusive löneskatt var 1 396 mnkr. Den pensionsskuld som har tjänats in till och med år 1997 utgör en ansvarsförbindelse och uppgick till 9 590 mnkr. Under året intjänade pensionsförpliktelser inklusive löneskatt uppgick till 571 mnkr.

Lönekostnader och löner

Den totala kostnaden för löner, exklusive ersättning till uppdragstagare, var 11 603 mnkr. I resultaträkningens not 3 redovisas lönekostnaden inklusive ersättning till uppdragstagare.

Lönekostnader 2003-2005, mnkr

	2003	2004	2005
Direkta löner			
Löner kommunala avtal	10 528	11 061	11 603
Pensioner kommunala avtal	490	493	504
Summa direkta lönekost.	11 018	11 554	12 107
Lönebikostnader*	3 957	4 273	4 246
Totalt	14 975	15 827	16 353

* Arbetsgivaravgifter, socialavgifter och löneskatt

Semesterlöneskuld och okompenserad övertid

Semesterlöneskulden avser den del av intjänad semester som personalen inte tagit ut vid årsskiftet och vid årets slut var den 574 mnkr.

Skulden för okompenserad övertid var 55 mnkr.

Ekonomisk och finansiell analys

I nedanstående fyra avsnitt – Budgetuppföljning och årets budgetutfall, Ekonomisk analys för staden, Ekonomisk analys för kommunkoncernen samt Finansiella instrument och riskhantering – beskrivs och analyseras årets budgetutfall samt nämndernas och kommunkoncernens ekonomi och utfall.

Stockholms stads årsredovisning omfattar kommunkoncernen Stockholms stad. I kommunkoncernen ingår staden och de kommunala bolagen. Med staden avses alla förvaltningar, dvs. den i huvudsak skattefinansierade verksamheten. Med de kommunala bolagen avses huvudsakligen stadens majoritetsägda bolag. För en mer utförlig beskrivning av dessa hänvisas till årsredovisningen för Stockholm Stadshus AB som kan beställas via: www.s-husab.stockholm.se.

Kommunfullmäktige har beslutat om god ekonomisk hushållning och detta beslut innebär bland annat att finansiella mål ska anges i budgeten från och med 2006. En tydlig ambitionsnivå för stadens finansiella utveckling ska framgå och de mått som används ska ge en tydlig bild av den ekonomiska utvecklingen. Kommunfullmäktiges beslut antogs under 2005, nedan angivna mått är vedertagna för analysen av stadens ekonomiska utveckling.

Budgetuppföljning och årets budgetutfall

Budgeten är det viktigaste instrumentet för styrningen av stadens och kommunkoncernens verksamheter och ekonomi. Budgetföljsamhet och prognossäkerhet mäter hur väl staden svarar mot de finansiella mål och resultat som fastställts i budgeten och nämndernas verksamhetsplaner. I första hand ses negativa avvikelser från budgeten som en belastning, men även stora positiva avvikelser kan ses som dålig följsamhet. Målet är att budgetföljsamheten ska vara 100 %. Generellt sett råder god budgetföljsamhet medan måluppfyllelsen varierar. Metoderna för prognosframställning ska utvecklas under 2006.

Prognossäkerhet

Prognossäkerheten är ett mått som visar hur ekonomistyrningen i staden bidrar till att en god ekonomisk hushållning upprätthålls. Nedan görs jämförelse mellan stadens sista prognos (tertiäl 2-rapporten) och det slutliga utfallet för året.

Verksamheterna redovisade relativt små förändringar mellan tertial 2-prognosen och det faktiska utfallet. Totalt var differensen mellan prognos och faktiskt utfall i stort sett obefintlig.

Utfallet för nämndernas verksamheter

Utfallet för verksamheternas nettokostnader visar före resultatdispositioner ett nettoöverskott om 267 mnkr jämfört med budget inklusive av kommunstyrelsen medgivna budgetjusteringar. Detta ger en budgetavvikelse på 1 %, beräknat för hela staden. Detta är en något större avvikelse än bokslut 2004.

Stadsdelsnämnderna visar ett sammanlagt nettoöverskott med 63 mnkr. Flertalet nämnder redovisar överskott, men merparten av stadsdelsnämnderna redovisar underskott för ekonomiskt bistånd. Inga extra resurser har funnits avsatta för nämndernas löpande verksamheter utöver prestationer och omstrukturering.

Utfallet koncernen Stockholm Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB visar ett resultat efter finansnetto på 773 mnkr, vilket i stort sett är i enlighet med budget. Utfallet efter finansnetto i bokslut 2004 visade ett resultat på 920 mnkr.

Ekonomisk analys för staden

Under detta avsnitt lämnas en analys av årets resultat och den ekonomiska utvecklingen.

Årets resultat

Målet för årets ekonomiska resultat fastställs varje år i stadens budget och följs upp i tertialrapporter och bokslut. Målet i enlighet med av kommunfullmäktige fastställd budget är ett resultat för såväl 2005 som 2006 om 0,1 mnkr. Utfallet kan ses som det mått som tydligast sammanfattar stadens ekonomiska läge. Årets resultat kan också mätas enligt det kommunala balanskravet.

I årets bokslut redovisas ett negativt resultat om 114 mnkr. I resultatet ingår kostnader för kompetensfonden med 622 mnkr. Enligt tidigare beslut av kommunfullmäktige finansieras kompetensfonden genom reducering av eget kapital, vilket medför en resultatförsämring med motsvarande belopp. Vidare ingår olika jämförelsestörande poster av engångskaraktär, vilket gör att analysen av årets utfall bör fokuseras på resultat enligt balanskravet.

Årets resultat	-114
Avgår jämförelsestörande intäkter	-722
Avgår jämförelsestörande kostnader	843
Justerat resultat	7

Resultatet för 2005, justerat enligt det kommunala balanskravet, uppgick till 7 mnkr. I resultatet ingår såväl årets avsättningar som ianspråktaga avsättningar. Resultatet visar att staden även i år uppfyller kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Staden har uppfyllt det kommunala balanskravet sedan det infördes 2000.

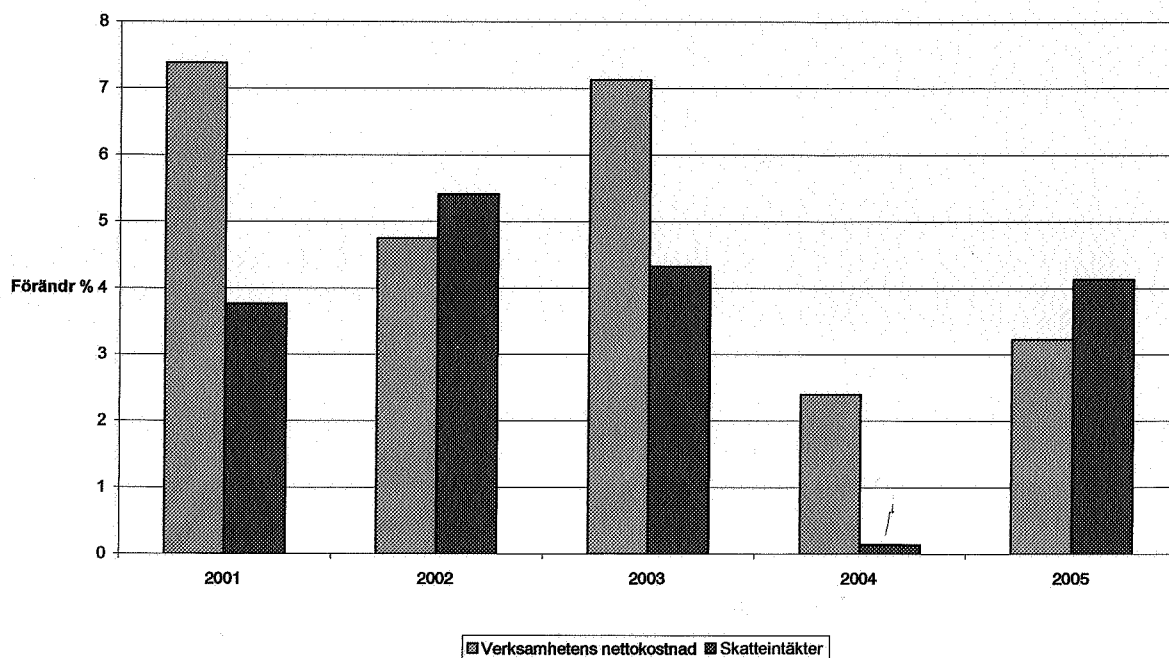
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto 2001-2005

	2001	2002	2003	2004	2005
Årets resultat	247	2 000	5	-243	-114
Årets resultat enligt balanskravet	603	398	11	2	7

Kostnaders och intäkters utveckling

För att stadens ekonomi ska vara fortsatt god är det viktigt att verksamhetens nettokostnader utvecklas i samma takt som finansiering i form av skatteintäkter, statsbidrag och finansnetto.

Förändring mellan intäkter och nettokostnader 2001-2005

Verksamhetens nettokostnader exklusive jämförelsestörande kostnader har under året ökat med 3,1 %. Av verksamhetens kostnader har stadens personalkostnader ökat med 3,3 % jämfört med föregående år. Ökningen av personalkostnaderna beror främst på avtalsenliga löneökningar och att kostnaderna för kompletterande ålderspension (KÅP) ökat kraftigt (se även avsnitt "Pensioner" nedan).

Finansiering i form av skatteintäkter, statsbidrag och finansnetto har förbättrats med 4,1 % jämfört med 2004. Skatteintäkterna för perioden ökar med 3 941 mnkr, samtidigt som de generella statsbidragen minskar med 2 713 mnkr jämfört med föregående år. Denna förändring är en följd av det nya utjämningsystem som införts fr.o.m. 2005. I enlighet med det nya systemet avskaffas det generella statsbidraget. De medel som tidigare tillförts kommunerna via de generella statsbidragen används istället för att finansiera ett nytt system för inkomstutjämnning. Därmed minskar stadens avgift för inkomstutjämnning samtidigt som stadens skatteintäkter ökar. I årets skatteintäkter ingår prognostiserade slutavräkning av skatteintäkter för 2004 som en kostnad med 237 mnkr.

Under året har ersättning lämnats till Vägverket med 1 776 mnkr, vilket redovisas som extraordinär kostnad. Denna ersättning utgör stadens del av finansiering för Norra Länken. Finansiering sker genom ianspråktagande av tidigare avsatta medel för infrastrukturella åtgärder, vilket gör att stadens resultat inte påverkas av utbetalningen.

Genom att sätta stadens nettokostnader i relation till skatteintäkter m.m. fås ett mått på hur stor del av löpande driftskostnader som finansieras med skatteintäkter, finansnetto m.m. Om nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter m.m. överstiger 100 %, kan staden tvingas använda det egna kapitalet till löpande driftsverksamhet. Omvänt kan staden, om andelen uppgår till mindre än 100 %, finansiera investeringar m.m. utan nyupplåning. Under 2005 har nettokostnadernas andel av skatteintäkter m.m. uppgått till 102 %. Detta är en följd av beslut om att ianspråka tidigare års avsättningar och eget kapital för särskilda ändamål. Jämförelser med tidigare år visar att nettokostnadernas andel 2004 uppgick till 102 % och 100 % 2003.

För 2006 är målet att nettokostnadernas av andel av skatteintäkter m.m. inte ska överstiga 100 %.

Finansnetto

Stadens finansnetto, exkl. finansiella poster i form av aktieutdelning om 601 mnkr, uppgick till 468 mnkr. Avvikelsen relativt föregående år berodde på att stadens nettofordran var lägre än tidigare, samtidigt som räntenivåerna sjönk. I enlighet med budget 2006 och inriktning för 2007-2008 kommer stadens finansiella netto att sjunka ytterligare, bland annat till följd av hög investeringstakt.

Investeringar

Stadens bruttoinvesteringar uppgick till 2 833 mnkr. Jämfört med budget var utfallet 146 mnkr lägre, främst på grund av förskjutningar av projekt. Utfallet för investeringsinkomsterna var 210 mnkr, vilket var 135 mnkr mer än i budget. Jämfört med 2004 ökade investeringarna med 302 mnkr. Den ökade investeringstakten beror främst på bostadsbyggandet samt ökade trafik- och infrastrukturinvesteringar. Huvuddelen av investeringarna, drygt 75 %, bedrivs inom marknämnden respektive trafiknämnden.

Större investeringsprojekt, mnkr

Projekt	Prognos total utgift	Utfall 2005	Prognos 2006	Prognos 2007	Prognos 2008	Prognos 2009
Hammarby sjöstad	7 599	456	432	452	635	233
Hjorthagen och hamnområdet	7 918	452	617	740	564	331
Nordvästra Kungsholmen	1 350	9	47	242	321	150
Gamen, Åsötorget, Södermalm	113	57	25	8	14	
Lyftkranen, Ulvsunda industriområde	104	56				
Formuläret/Brevhuvudet	250	47	95	50	31	6
Liljeholmstorget, etapp 1	166	6	3	1	6	3
Kablifiering Årsta-Solberga	565	6	52	128	112	186
Årstadal	330	5	34	58	95	65
Norra Bantorget	216	27	69	30	50	28
Persikan Södermalm	625	2	18	4	55	82
Hotell vid Skanstull	68	17	4			
Norra Länken	395	5	22	57	80	80
Nord-/sydaxeln	890	76	104	160	180	160
Slussen	2 141	9	26	55	104	192
Tillgänglighetsprojektet	100/år	103	100	100	100	100
Ombyggnad av Gärdets sjukhem	146	37	96	10		
Ombyggnad av Blacquebergs gård 1, sjukhem	335	63				
Kampementet, köp av sjukhem	119	119				
Utbyte av ventilation och yteffektivisering i Stadsteatern/Kulturhuset	186	42	99	38		
Eriksdalsbadet	101	3				
Hässelbyhallen	52	30	20			
Zinkensdamms IP	54	21	1			
Af Chapman	65	1	52	10		
Konstgräsplaner	124	15	84	25		

Citybanan/Mälartunneln ⁶	600					
Utbyggnad av E18 ⁷	200					

Investeringarna i bostäder och arbetsplatser uppgick till 1 519 mnkr och genomfördes inom marknämnden och tidigare gatu- och fastighetsnämnden (jan-april). Investeringarna för bostadsbyggandet har avsett ett stort antal små och medelstora projekt i främst ytterstaden. Samtidigt har betydande investeringar gjorts inom de stora stadsutvecklingsområdena Hammarby Sjöstad, Nordvästra Kungsholmen samt Hjorthagen och hamnområdet (Värtahamnen-Frihamnen-Loudden).

Hammarby Sjöstad är det största stadsutvecklingsområdet där huvuddelen av investeringarna gjordes. Investeringarna i Hammarby Sjöstad uppgick till 456 mnkr, vilket var 121 mnkr högre än 2004. Totalt har drygt 3 500 lägenheter färdigställts och ytterligare cirka 3 500 lägenheter planeras fram till 2010. Sjöstadshallen, en idrottshall kombinerad med friskvårdslokaler och parkeringsgarage, togs i bruk. Inom detaljplaneområdena Kölnan, Vågskvalpet och Sjöstadporten fortsatte utbyggnaden av bostäder och, i Hammarby Gård färdigställdes kaj och hamnbassäng och byggstart kunde ske. Byggstart har också skett i Lugnet efter utförda saneringsarbeten.

I Hjorthagen och hamnområdet uppgick investeringarna till 398 mnkr, till största delen en utbetalning till AB Fortum enligt det ramavtal som finns för exploateringen i Hjorthagen. Planarbete pågår för 2 000 av de totalt 5 000 lägenheterna i Norra Djurgårdsstaden. Även förberedande arbeten pågår bl.a. avseende dagvatten och flyttning av energianläggningar. Inom området Nordvästra Kungsholmen uppgick investeringarna till 63 mnkr och ombyggnaden av Lindhagensgatan, etapp 1, mellan Lindhagensplan och korsningen Kellgrensgatan-Lindhagensgatan kommer att avslutas under 2006 då även de första 350 lägenheterna kommer att färdigställas.

Investeringarna i infrastruktur, inkl. park- och grönområden, uppgick till 647 mnkr och bedrevs inom trafiknämnden och tidigare gatu- och fastighetsnämnden (jan-april). Ett större infrastrukturprojekt var nord-/sydaxeln där investeringarna var 76 mnkr. Akuta reparations- och brandskyddsåtgärder genomfördes i Söderledstunneln och renovering av sprinkleranläggning och pumpanläggningar för hantering av dag- och spolvatten påbörjades i Klaratunneln. Tillgänglighetsarbetet har fortsatt och investeringarna uppgick till 103 mnkr. Ökad tillgänglighet skapas genom ombyggnad av övergångsställen, byte av rännalar och ny lekutrustning på lekplatser. Kontrastmarkeringar för synskadade placerats ut vid exempelvis trappor samt parkvägar med stor lutning.

Investeringarna i parker och grönområden uppgick till 96 mnkr. En större upprustning genomfördes i Vasaparken för 12 mnkr, bland annat har konstgräsyta/konstfrusen isbana och löparbanor anlagts.

Idrottsnämndens investeringar uppgick till 239 mnkr. De största investeringarna avsåg upprustning av Stadion (16 mnkr), Eriksdalshallen (21 mnkr), Zinkensdamms IP (21 mnkr) samt nybyggnation av Hässelbyhallen (30 mnkr). För ersättningsanläggningar i samband med exploateringsprojekt redovisas kostnader för totalt 25 mnkr och för anläggande av konstgräsplaner redovisas totalt en utgift om 15 mnkr.

⁶ Stadens nettoinvesteringsutgifter har hittills uppskattats till cirka 200 mnkr. Stadens andel utgör endast en liten del av den totala investeringsutgiften.

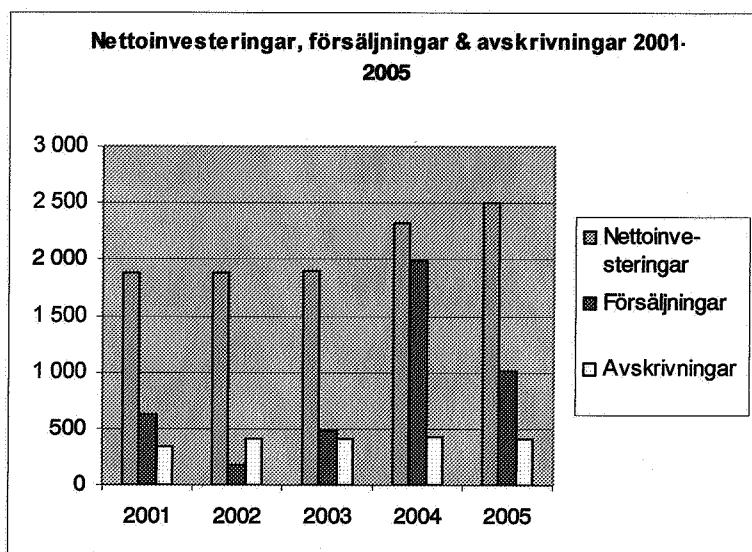
⁷ Stadens andel av investeringsutgiften har hittills uppskattats till cirka 600 mnkr

Fastighets- och saluhallsnämndens investeringar uppgick till 342 mnkr. Ombyggnaden av Gärdets sjukhem beräknas vara klar i juni 2007. Ombyggnaden av sjukhemmet Blackebergs gård beräknas vara klart i februari 2006. Under 2005 investerades 63 mnkr i sjukhemmet. Båda sjukhemmen förs över till Micasa Fastigheter AB efter färdigställandet. Sjukhemmet på fastigheten Kampementet 4 köptes från Seniorgården AB för 119 mnkr. Utbytet av ventilationssystemet och effektivisering av ytorna i stadsteatern/Kulturhuset beräknas vara klart i mitten av 2007. Under 2005 investerades ca 42 mnkr.

Investeringsvolym i förhållande till avskrivningar

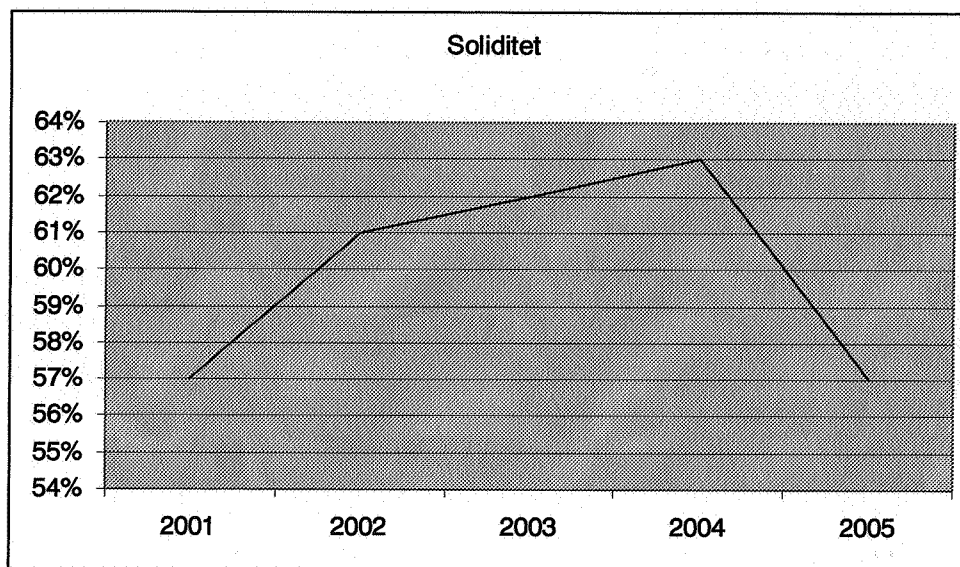
Överstiger investeringsvolymen resultaträkningens avskrivningar innebär detta att utrymme för framtida driftskostnader tas i anspråk. Under året uppgick nettoinvesteringarna till 2 510 mnkr vilket var en ökning med 183 mnkr i förhållande till föregående år. Avskrivningar på anläggningstillgångar redovisas med 402 mnkr, dvs. investeringarna översteg avskrivningarna. Stadens mål är att investeringsvolymen i förhållande till avskrivningar ska anpassas till en långsiktigt hållbar nivå. Vid beräkning av detta mått måste också hänsyn tas till eventuella försäljningar, såväl koncerninterna som externa.

Soliditet

Soliditet definieras som det egna kapitalet i relation till tillgångarna. Är stadens soliditet hög, har tillgångarna i hög grad finansierats av egna medel och graden av lånefinansiering är låg. För att få en samlad och komplett bild bör detta mål redovisas både inklusive och exklusive pensionsåtaganden som inte redovisas i balansräkningen. Stadens soliditet uppgick i bokslutet till 57 % exklusive pensionsåtaganden och 51 % inklusive dessa. Detta var en minskning jämfört med 2004 och var en direkt följd av ökad finansiell upplåning och vidareutlåning till stadens bolag. Till följd av detta ökade tillgångar och skulder, varigenom det egna kapitalets andel av tillgångarna minskade.

Den förändrade hanteringen kan medföra att staden inte uppnår målet i budget 2006 om att soliditeten ska uppgå till minst 60 % exklusive pensionsåtaganden utanför balansräkningen. Det är i detta sammanhang viktigt att påpeka att även om soliditeten blir lägre än det finansiella målet behöver detta inte betyda att stadens ekonomi utvecklats negativt, givet ovanstående förklaring.

Tillgångar

Materiella anläggningstillgångar har till följd av nyinvesteringar ökat med 1 001 mnkr under 2005. För utvecklingsområden uppgick investeringsutgiften för Hammarby Sjöstad under året till 456 mnkr. I hamnområdet uppgick investeringsutgifterna till 398 mnkr, vilket i sin helhet avser planeringsprojekt.

Övriga förändringar består främst av ökade finansiella tillgångar i form av utlåning till koncernbolag (se även Finansiella instrument och risker).

Eget kapital – kompetensfonden

I samband med bokslut 2002 beslutades att disposition av eget kapital avseende Stockholms stads kompetensfond skulle ske med 2 000 mnkr. Under 2003-2005 har 1 001,2 mnkr av dessa medel utnyttjats, vilket medför kvarstående reserverat belopp av eget kapital uppgår till 998,8 mnkr.

Pensioner

Pensionsavsättningar inkl. löneskatt har redovisats i balansräkningen med totalt 1 396 mnkr. Dessa avsättningar avser stadens pensionsskuld för pensionsförpliktelser för särskild ålderspension (SÅP), kompletterande ålderspension (KÅP), garantipension mm. KÅP avser anställdas intjänade pensionsavgifter över 7,5 basbelopp, vilka inte utbetalas till de anställda utan istället redovisas som en avsättning i balansräkningen.

I syfte att öka den avgiftsbestämda pensionen och minska den förmånsbestämda pensionen slöt Sveriges Kommuner och Landsting och arbetsgivarförbundet Pacta ett nytt pensionsavtal med de fackliga motparterna under december 2005. Det nya avtalet trädde i kraft 1 januari 2006. Avtalet är enhetligt för kommuner och landsting och för de olika avtalsområdena. Det nya avtalet har en kostnadsprofil som ger lägre kostnader 2006 och högre kostnader 2007 jämfört med det gamla avtalet. För stadens pensionsavsättning innebär detta att ökningen för KÅP under kommande år inte torde bli lika hög som för 2005. Ett ärende för stadens hantering av denna fråga kommer att föreläggas kommunstyrelsen under våren 2006.

Kostnaden för intjänade pensionsförpliktelser under året uppgick till 572 mnkr inklusive löneskatt. De intjänade pensionerna betalas ut i mars 2006. Från och med 2002 har även timavlönad personal rätt till tjänstepension.

Pensionsskuld intjänad t.o.m. 1997 utgör en ansvarsförbindelse i stadens bokslut och uppgick till 9 590 mnkr.

Avsättningar

Staden har i föregående års bokslut gjort avsättningar för olika åtaganden mot externa parter. Kriterier för att en skuld ska karaktäriseras som avsättning är, förutom att det gäller åtagande mot extern part, att utbetalningsdatum och belopp inte är definitivt fastställda, samt att åtagandet redan existerar till följd av ej vidtagna åtgärder inom den aktuella verksamheten. De avsättningar som gjorts avser bl.a. miljöåtgärder, infrastrukturella kostnader, ombyggnad inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning samt förskoleutbyggnad. Beslut i kommunstyrelsen om ianspråktagande av tidigare gjorda avsättningar har i huvudsak fattats i samband med bokslut eller tertialrapporter.

Specifikation av årets avsättningar, ianspråktagna avsättningar samt resterande avsatta medel återfinns i balansräkningens not 27.

Övriga skulder

Att övriga skulder ökade var hänförligt till ökad upplåning för vidareförmedling av lån till stadens bolag (se även Finansiella instrument och riskhantering).

Händelser efter balansdagen

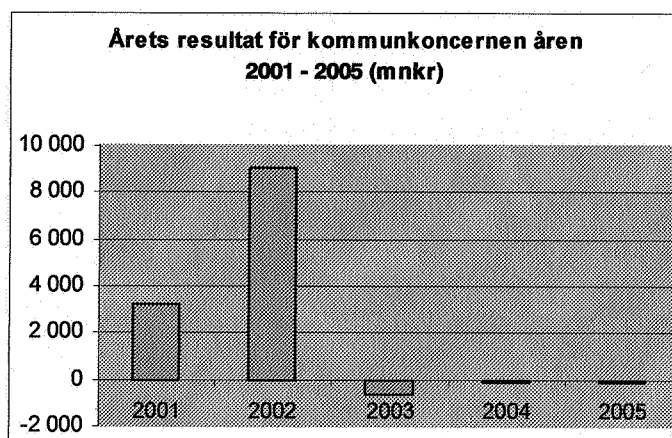
I syfte att renodla ansvaret för förvaltningar och bolag har stadens minoritetspost i de kommunala bolagen överförts till Stockholms Stadshus AB under 2006. Överföringen har realiserats genom en försäljning av stadens aktieandel i bolagen, som uppgår till cirka 9 %. Försäljningen har skett till marknadsvärde. För stadens vidkommande kommer försäljningen att medföra en betydande reavinst år 2006.

Ekonomisk analys för kommunkoncernen

Enligt den kommunala redovisningslagen ska årsredovisningen omfatta en sammanställd redovisning för koncernen Stockholms stad, kommunkoncernen. Med sammanställd redovisning avses den kommunala motsvarigheten till koncernredovisning. Syftet med koncernredovisningen är att ge en helhetsbild av hela kommunkoncernens ekonomi och åtaganden. Koncernredovisningen för kommunkoncernen omfattar förutom stadens egen verksamhet således även den verksamhet som bedrivs i bolagsform. De bolag som ingår i koncernredovisningen framgår av avsnittet om stadens bolag på sidorna xx-xx.

Årets resultat

Kommunkoncernen uppvisade i bokslutet för 2005 ett negativt resultat på 119 mnkr efter skatt och minoritetsintressen, vilket kan jämföras med ett negativt resultat på 153 mnkr för 2004. Resultatförbättringen med 34 mnkr är en nettoeffekt av att staden uppvisar ett något bättre resultat och koncernen Stockholms Stadshus AB ett något sämre resultat jämfört med föregående år. Under 2003 gjordes stora nedskrivningar i koncernen Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag AB Stokab och AB Svenska Bostäder, vilket förklarar det negativa resultatet på 657 mnkr. I 2002 års resultat ingår försäljningen av Birka Energi AB på 9 058 mnkr, vilket gav upphov till ett resultat om 8 960 mnkr för kommunkoncernen. Det positiva resultatet för 2001 om 3 248 mnkr förklaras främst av realisationsvinster vid försäljning av fastigheter.

Utveckling av verksamhetens kostnader och intäkter

Under 2005 har verksamhetens intäkter för kommunkoncernen ökat med 342 mnr till 17 821 mnr. Verksamhetens kostnader har under samma period ökat med 2 007 mnr till 42 086 mnr. Verksamhetens nettokostnader inklusive avskrivningar förändrades negativt under året med 1 212 mnr varav avskrivningarna ökade med 36 mnr. För 2005 översteg kommunkoncernens skatteintäkter och generella statsbidrag verksamhetens nettokostnader.

Finansnetto

Kommunkoncernens finansnetto för 2005 var negativt med 293 mnr vilket är 140 mnr lägre än 2004 års finansnetto. Förändringen beror främst på att kommunkoncernen under 2005 ökat nettolåneskulden med 7 672 mnr, från 2 443 mnr till 10 115 mnr.

Realisations- och jämförelsestörande poster

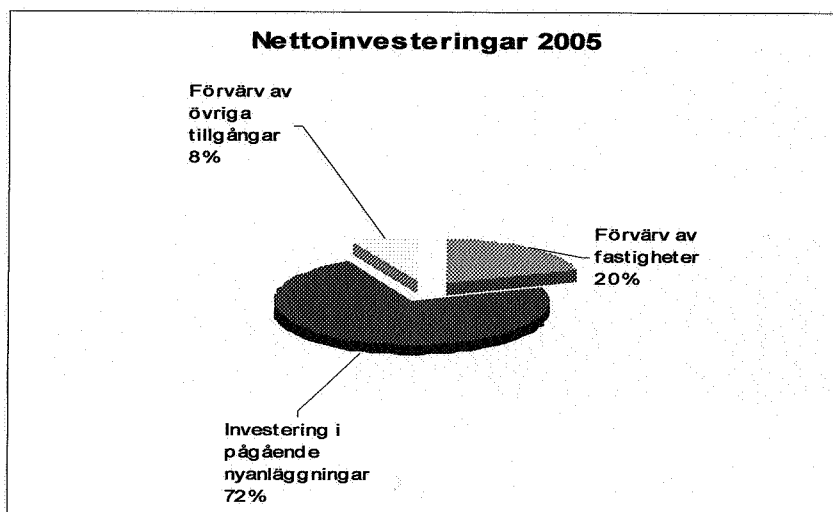
I resultatet för 2005 uppgick realisations- och jämförelsestörande poster sammanlagt till 684 mnr, dessa poster uppgick 2004 till 193 mnr. Till största delen består realisations- och jämförelsestörande poster av stadens resultat vid försäljning av anläggningstillgångar.

Investeringsvolym och avskrivningar

Kommunkoncernens bruttoinvesteringar för 2005 uppgick till 8 940 mnr, vilket motsvarar en ökning med 2 537 mnr jämfört med föregående år. Nettoinvesteringarna för kommunkoncernen uppgick under 2005 till 7 504 mnr, vilket motsvarar en ökning med 1 869 mnr jämfört med 2004.

Avskrivningar på anläggningstillgångar redovisas med 2 203 mnr under 2005, jämfört med 2 167 mnr för 2004.

Diagrammen nedan visar en översikt över nettoinvesteringarna för 2005 fördelar sig. Investeringarna i pågående nyanläggningar avser anläggningstillgångar av väsentligt värde som är under uppförande, men inte färdigställda. Investeringarna avser främst bostadsbyggande. Koncernen Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag S:t Erik Markutveckling AB har förvärvat bolaget Stockholm Norra Station AB under 2005. Förvärvet ingår som en del i kommunkoncernens förvärv av fastigheter som visas i diagrammet nedan. Syftet med förvärvet är att tillförsäkra att staden har rådighet över fastigheter som kan användas för kommande exploateringsändamål.

Balansomslutning

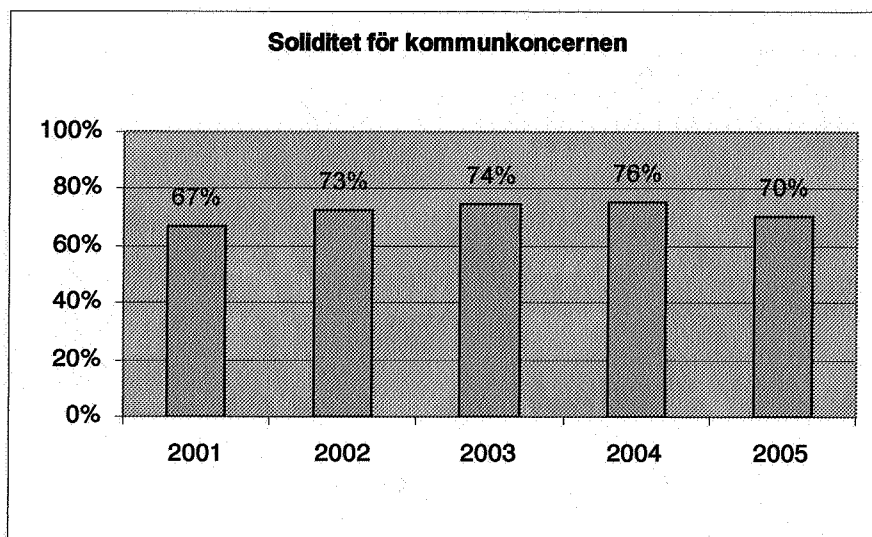
Kommunkoncernens balansomslutning ökade under 2005 från 92 120 mnkr till 99 117 mnkr. Ökningen kan i första hand hänföras till investeringar i materiella anläggningstillgångar samt ökning av nettolåneskulden. De materiella anläggningstillgångarna ökade under år 2005 med 5 990 mnkr och uppgick vid årets slut till 91 819 mnkr.

Eget kapital

Det egna kapitalet i kommunkoncernen uppgick i slutet av år 2005 till 69 499 mnkr, vilket är en minskning med 129 mnkr jämfört med år 2004. Minskningen är hänförlig till årets negativa resultat om 119 mnkr och utdelning externt med 1 mnkr samt ändrade redovisningsprinciper med -8 mnkr i dotterbolaget Stockholms Stads Bostadsförmedling AB.

Soliditet

Soliditeten i kommunkoncernen som åskådliggör det egna kapitalet i förhållande till totala tillgångar försämrades med 6 procentenheter till 70 % under 2005. Försämringen i soliditeten förklaras främst av att nettolåneskulden har ökat. Detta innebär att ökningen av tillgångar för kommunkoncernen har finansierats med upptagande av lån under 2005, till skillnad från åren 2002-2004 då en större andel finansierades med eget kapital. En stark soliditet för kommunkoncernen är viktig för att ge ökad betalningsförmåga på lång sikt och därmed en stark finansiell handlingsberedskap. Diagrammet nedan visar kommunkoncernens soliditet under de senaste fem åren.

Placeringar och lån

Kommunkoncernen uppvisade i slutet av året en nettolåneskuld om 10 115 mnkr att jämföra med 2004 års nettolåneskuld om 2 443 mnkr. De finansiella placeringarna för kommunkoncernen uppgick till 1 848 mnkr 2005 och motsvarande belopp för 2004 var 2 298 mnkr. Upplåningen för kommunkoncernen, exklusive pensionsskulden, uppgick 2005 till 11 963 mnkr att jämföra med 2004 års upplåning om 4 741 mnkr. Ökningen i upplåning har sin främsta förklaring i stadens och bolagens investeringar samt stadens utbetalning till Vägverket om närmare 2 mdkr som delfinansiering av trafikleden Norra Länken.

Finansiella instrument och riskhantering

Kommunkoncernen Stockholms stad är en stor finansiell aktör varför en långsiktig finansiell stabilitet är en av förutsättningarna för en fortsatt god utveckling. För att uppnå detta läggs stor vikt vid att inte bli beroende av enstaka finansieringskällor samt att minimera de finansiella riskerna i förhållande till verksamhetens förutsättningar.

Finanspolicy

Stadens finanspolicy, som fastställts av kommunfullmäktige, anger mål och riktlinjer för finansverksamheten samt ansvarsfördelning och riskhantering. Under 2005 reviderades finanspolicyn med syfte att bland annat tydliggöra finansverksamhetens mål med fokus på kommunkoncernen.

Finanspolicyn centraliserar ansvaret för kommunkoncernens placeringar, upplåning och övriga finansiella transaktioner till stadens finanssenhet. Med staden som gemensam marknadsaktör ges kommunkoncernen bästa möjliga finansiella förutsättningar, samtidigt som stordriftsfördelar samt bättre kontroll över finansiella risker och flöden skapas. Stadens bolag ska med utgångspunkt från finanspolicyn utforma egna finanspolicies och där bland annat ange regler för begränsning av ränterisken med hänsyn tagen även till respektive bolags verksamhetsrisk.

Finansiella risker

Arbetet med att kontrollera och reducera de finansiella riskerna i kommunkoncernen sker i enlighet med finanspolicyn. Uppföljning av finansiella risker och limiter görs regelbundet i kommunstyrelsen. Eventuella överträdelser av ramar, limiter och mandat ska rapporteras till kommunstyrelsen. De finansiella risker som finanspolicyn kontrollerar är:

Finansieringsrisk - risken för att ett ansträngt kreditmarknadsläge uppstår samtidigt som staden har stora lånebehov.

Kreditrisk - risken för förlust till följd av att motparten i en transaktion inte kan fullfölja sina skyldigheter gentemot kommunkoncernen.

Likviditetsrisk - risken för att kommunkoncernen drabbas av ökade kostnader på grund av brist på likvida medel.

Ränterisk - hur förändringar i räntenivån påverkar kommunkoncernens finansiella resultat och hur värdet på finansiella instrument varierar beroende på förändringar i marknadsräntorna.

Valutarisk - hur kommunkoncernen påverkas av att värdet på ett finansiellt instrument varierar på grund av valutakursförändringar

Finansieringsstrategi

Kommunkoncernens investeringar medför externa finansieringsbehov för Stockholms stad. Staden agerar som låntagare på svenska och internationella kreditmarknader. För att tillgodose både refinansieringsbehovet och behovet av ny finansiering har fyra låneprogram för certifikat och obligationer etablerats. Låneprogrammen i kombination med stadens mycket höga kreditvärdighet säkerställer kommunkoncernens lånefinansieringsbehov på ett kostnadseffektivt sätt. Därtill har kreditlöften, bland annat i form av en syndikerad lånefacilitet uppgående till 400 mneur, etablerats. Vid årsskiftet 2005/2006 uppgick refinansieringsbehovet för 2006 till ca 6 200 mnkr för kommunkoncernen.

Finansieringsberedskap

Kommunkoncernens räntebärande nettolåneskuld har under året ökat med 7 672 mnkr till 10 115 mnkr. Kommunkoncernen ska ha en finansieringsberedskap med kreditlöften etablerade om minst 3 000 mnkr. Per 31 december 2005 uppgick bekräftade kreditlöften till 3 760 mnkr.

Upplåning

Räntebärande skulder uppgick per 31 december 2005 till 11 963 mnkr, varav merparten är upplåning under stadens låneprogram. Stockholms stad har för kommunkoncernens finansiering etablerat fyra marknadsprogram för utställande av certifikat och obligationer. Låneprogrammen utgör den primära finansieringsbasen för staden och består av ett kommuncertifikat program (KC), ett euro commercial paper program (ECP), ett svenskt medium term note program (MTN) samt ett euro medium term note program (EMTN). Av programmens totala ram om 40 770 mnkr var vid årsskiftet 2005/2006 ett belopp om 10 526 mnkr utnyttjat i form av emitterade certifikat och obligationer.

Låneprogram och kreditvärdering per 31 december 2005

		Utnyttjat	Kreditvärdering	
	Rambelopp	2005-12-31	S&P	Moody's
Kommuncertifikat (KC)	mnkr 8 000	mnkr 4 400	K-1	P-1
Euro commercial paper (ECP)	mnusd 500	mnkr 675	A-1+	P-1
Medium term note (MTN)	mnkr 10 000	mnkr 4 050	AA+	Aa1
Euro medium term note (EMTN)	mneur 2 000	mnkr 1 401	AA+	Aa1
	mnkr 40 770	mnkr 10 526		

Likviditetsförvaltning

För att effektivt kontrollera och förvalta kommunkoncernens likviditet har Stockholms stad etablerat ett centralkontosystem. I denna kontostruktur kan kommunkoncernens samtliga betalningsflöden kvittas mot varandra samtidigt som information om total likviditet kan tas fram på ett effektivt sätt.

Placeringar och finansiella derivatkontrakt får endast ingås inom fastställda limiter per motpart i instrument med hög likviditet och kreditvärdighet. För korta placeringar är lägsta tillåtna rating A-1 och P-1 (enligt Standard & Poor's respektive Moody's ratingskalor). För långa placeringar är lägsta tillåtna rating A- och A3. Finansiella derivatkontrakt får endast ingås med motparter med lägst A- eller A3.

Kreditvärdering

Kreditvärdering eller rating är en relativ bedömning av en låntagares förmåga att i tid infria sina förpliktelser i form av betalningar och andra finansiella åtaganden.

Kreditvärderingsinstituten Standard & Poor's och Moody's bedömer regelbundet Stockholms stads kreditvärdighet. Standard & Poor's långa rating av Stockholms stad är AA+ med stabila utsikter och den korta ratingen är K-1 respektive A-1+. Moody's långa rating av staden är Aa1 med positiva utsikter och den korta ratingen är P-1. Vid en nationell och internationell jämförelse är stadens kreditvärdering mycket god och kommunkoncernens upplåningskostnad kan genom detta även fortsättningsvis hållas på en god nivå.

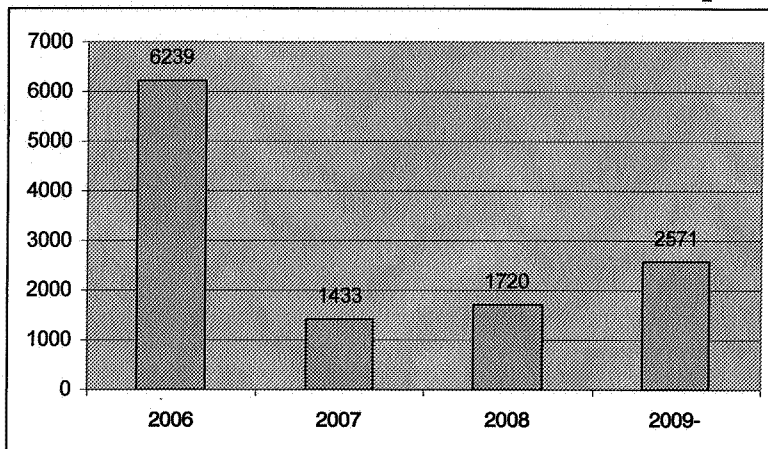
Räntebindningstid

Ränterisken motsvaras av den resultateffekt som en ränteförändring ger. Hur snabbt en ränteförändring ger effekter på resultatet beror på lånens och placeringarnas räntebindningstider.

För att kommunkoncernen ska nå en kostnadseffektiv finansiering och inte utsättas för alltför stora resultatsvängningar fastställs en räntebindningstid för nettolåneskulden.

Räntebindningstiden, uttryckt som en normalduration, har fastställts till 1,5 år med ett durationsintervall på +/- 0,3 år för 2006. Vid årets slut uppgick den genomsnittliga räntebindningstiden till 1,48 år. Staden använder i första hand lån med olika räntebindningstid för att styra durationen och därutöver används räntederivat. Räntenivån på kommunkoncernens nettolåneskuld har successivt blivit lägre under 2005 och snitträntan uppgick vid årsskiftet 2005/2006 till 3,45 procent.

Förfallostrukturer räntebärande skulder exklusive pensionsskuld per 31 december 2005

Årsbokslut

Resultaträkning

mnkr	Not	Staden		Kommunkoncernen		
		2005	2004	Not	2005	2004
Verksamhetens intäkter	1	7 824	7 572		17 821	17 479
Jämförelsestörande intäkter	2	722	471		684	193
Verksamhetens kostnader	3	-34 529	-33 443		-42 086	-40 079
Jämförelsestörande kostnader	4	-936	-452		0	0
Avskrivningar	5	-402	-433	37	-2 203	-2 167
Verksamhetens nettokostnader		-27 321	-26 286		-25 785	-24 573
Skatteintäkter	6	25 403	21 463		25 403	21 463
Generella statsbidrag	7	416	3 128		416	3 128
Resultat från andelar i intresseföretag	-	-	-		91	50
Finansiella intäkter	8	1 970	2 296	38	350	581
Finansiella kostnader	9	-901	-1 067	39	-643	-734
Resultat före extraordinära poster		-433	-466		-167	-85
Extraordinära kostnader	10	-1 776	0		-1 776	0
Ianspråktaga avsättningar från Avsättningar	11	2 142	284		2 142	284
	11	-47	-60		-47	-60
Skatt	-	-	-	40	-263	-278
Minoritetens andel i årets resultat	-	-	-		-8	-14
Årets resultat		-114	-243		-119	-153
<i>Avgår: Jämförelsestörande intäkter</i>		<i>-722</i>	<i>-86</i>	-	-	
<i>Avgår: Jämförelsestörande kostn exkl reaförluster</i>		<i>842</i>	<i>331</i>	-	-	
Årets resultat enligt balanskravet		7	2			

Finansieringsanalys		Staden		Kommunkoncernen		
mnkr	Not	2005	2004	Not	2005	2004
LIKVIDA MEDEL VID ÅRETS						
BÖRJAN						
Tillförda medel		15	15		331	303
Årets resultat		-114	-243		-119	-153
Skattekostnader	-	-	-		-297	-91
Avskrivningar som belastar detta resultat		396	417		2 203	2 167
Nedskrivningar som belastar detta resultat		6	16		35	132
Reavinst netto vid försäljning av anläggningstillgångar		-629	-62		-685	-200
Förändring av avsättningar		-1 758	-953		-1 450	-752
Övriga ej likviditetpåverkande poster	12	-4	-3	41	-91	-50
Summa		-2 102	-829		-404	1 051
FÖRÄNDRING AV RÖRELSEKAPITAL (EXKL. LIKVIDA MEDEL)						
Ökning (-) eller minskning (+) av varulager		-1	-1		-11	-7
Ökning (-) eller minskning (+) av pågående arbeten		-6	-1		-6	-1
Ökning (-) eller minskning (+) av kortfristiga fordringar		-1 950	-167		902	1 473
Ökning (+) eller minskning (-) av kortfristiga skulder		6 823	2 960		6 233	439
Summa		4 867	2 791		7 118	1 904
NETTOINVESTERINGAR						
Investeringar i aktier och andelar		-1	-37		0	-37
Investeringar i övriga anläggningstillgångar		-2 306	-1 399		-8 940	-6 403
Erhållen likvid vid försäljning av anläggningstillgångar		1 640	2 075		1 436	804
Summa		-666	639		-7 504	-5 635
Återstår efter investeringar		2 099	2 601		-791	-2 679
FINANSIERING						
Ökning (-) eller minskning (+) av långfristiga fordringar		-3 719	775		-1 823	3 231
Ökning (+) eller minskning (-) av långfristiga skulder		1 618	-3 376		2 463	-704
Övriga tillförda medel	-	-	-		113	181
Summa		-2 101	-2 601		754	2 708
Förändring av likvida medel		-2	0		-37	28
Likvida medel vid årets slut		13	15		294	331

Balansräkning	Staden			Kommunkoncernen		
mnkr	Not	2005	2004	Not	2005	2004
TILLGÅNGAR						
Immateriella anläggningstillgångar						
Immateriella anläggningstillgångar	-	-	-	42	21	25
Summa immateriella anläggningstillgångar	-	-	-		21	25
Materiella anläggningstillgångar						
Mark, byggnader och tekniska anläggningar						
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	13	38 138	37 130	43	83 112	79 131
Maskiner och inventarier	14	325	294	44	3 471	3 164
Pågående ny-, till- och ombyggnader	15	634	572	45	5 235	3 533
Summa materiella anläggningstillgångar		39 098	37 997		91 819	85 829
Finansiella anläggningstillgångar						
Aktier och andelar	16	3 708	3 709		184	184
Kapitalandel intresseföretag					334	260
Långfristiga fordringar	17	21 020	17 300		2 260	464
Placeringar i obligationer	18	0	204			
Summa finansiella anläggningstillgångar		24 728	21 213		2 778	908
Summa anläggningstillgångar		63 826	59 210		94 618	86 761
Omsättningstillgångar						
Tomträttsmark	19	29	176		29	176
Varulager och pågående arbete	20	22	15		75	58
Kortfristiga fordringar	21	4 297	3 672		4 039	3 116
Kortfristig utlåning	22	13 352	11 891		0	1 678
Kortfristiga placeringar	23	60	51		62	0
Kassa och bank	24	13	15		294	331
Summa omsättningstillgångar		17 773	15 820		4 500	5 359
SUMMA TILLGÅNGAR		81 599	75 030		99 117	92 120
EGET KAPITAL OCH SKULDER						
Eget kapital						
Eget kapital vid årets början		46 921	47 164		69 628	69 814
Förändring av eget kapital enligt resultaträkningen		-114	-243		-119	-153
Övriga justeringar		0	0		-9	-33
Summa eget kapital	25	46 808	46 921		69 499	69 628
Avsättningar						
Pensioner och liknande förpliktelser	26	1 396	1 059		2 532	2 173
Uppskjuten skatteskuld					1 325	1 246
Övriga avsättningar	27	2 690	4 785		2 888	4 975
Summa avsättningar		4 086	5 844		6 745	8 393
Minoritetsintresse i eget kapital	-	-	-		129	122
Långfristiga skulder						
Obligationslån	28	5 050	800		5 050	800
Reverslån	29	3 285	6 039		430	1 977
Statliga lån					17	17
Övriga långfristiga skulder	30	738	616	46	1 513	1 750
Summa långfristiga skulder		9 073	7 455		7 009	4 544
Kortfristiga skulder						
Kortfristiga skulder	31	6 018	5 565	47	14 911	9 433
Kortfristiga lån	32	14 985	8 638		824	-
Stadens semesterlöneskuld m m	33	629	606			
Summa kortfristiga skulder		21 632	14 809		15 735	9 433
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		81 599	75 030		99 117	92 120
Ställda pantar					250	1 120
Ansvars- och borgensförbindelser	34	3 446	4 018		11 469	11 482
Stadens pensionsförpliktelse	35	9 590	9 480		9 590	9 480
Derivatinstrument	36	-21	-16			

Redovisningsprinciper

Kommunal redovisningslag

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen (SFS 1997:614) och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer med de undantag som redovisas under rubriken "Avvikande redovisningsprinciper".

Internränta

Internränta är den årsbestämda ränta som används i staden. Den interna räntan används för att kalkylmässigt beräkna kostnaden för värdet av det kapital som förvaltas inom en verksamhet. Räntan beräknas utifrån det bokförda värdet, dvs. investeringens anskaffningsvärde med avdrag för gjorda avskrivningar. Ränteberäkningen skall påbörjas vid samma tidpunkt som avskrivningarna börjar. Internräntan fastställs årligen i samband med budget och är för närvarande 5 % för anläggningar och 4 % för mark.

Avskrivningar

Staden följer Svenska kommunförbundets rekommendationer för avskrivning av anläggningstillgångar.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar har redovisats till anskaffningsvärdet.

Omsättningstillgångar har redovisats till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt på balansdagen.

Klassificering

Kortfristiga fordringar och skulder förfaller till betalning inom tolv månader från balansdagen. Långfristiga fordringar och skulder förfaller till betalning efter mer än tolv månader efter balansdagen.

Jämförelsestörande poster

Som jämförelsestörande poster redovisas realisationsvinster och -förluster samt poster av engångskaraktär som inte tillhör den normala verksamheten (t.ex. kompetensfondens kostnader i årets bokslut).

Pensionsåtaganden

Stadens pensionsskuld redovisas dels som en avsättning i balansräkningen, dels som en ansvarsförbindelse. Pensioner intjänade t.o.m. år 1997 redovisas som en ansvarsförbindelse. Den individuella intjänade pensionskostnaden under året redovisas i balansräkningen som en upplupen kostnad. I enlighet med god redovisningssed belastar förändringen av intjänade respektive utbetalda pensioner årets resultat som verksamhetens kostnader.

Leasing

I enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation nr 13 2002 "Redovisning av leasingavtal" skall staden redovisa kommande kostnader enligt leasingavtal. Enligt bokslut 2005 uppgår dessa kostnader till ca 13,4 mnkr.

Sammanställd redovisning

Enligt den kommunala redovisningslagen ska årsredovisningen även omfatta sådan verksamhet som bedrivs av andra juridiska personer. Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en samlad bild av nämndernas och bolagens verksamheter och

ekonomiska ställning. De koncerninterna transaktionerna, dvs. interna fordringar, skulder, köp och försäljningar har eliminerats för att ge en för koncernen rättvisande bild.

I den sammanställda redovisningen har stadens förvaltningar konsoliderats med stadens hel- och majoritetsägda aktiebolag och indirekt ägda intressebolag. Dessutom ingår de direktägda intressebolag, i vilka staden har en röstandel om minst 20 procent.

Metod för sammanställd redovisning

Stadens sammanställda redovisning har upprättats enligt förvärvsmetoden. Det innebär att stadens anskaffningskostnader för aktier i dotterbolag har eliminerats mot dotterbolagens eget kapital. Över- eller undervärden som uppstått vid förvärvet har fördelats på byggnader, mark, goodwill samt koncernreserv. Vid konsolidering av hel- och majoritetsägda aktiebolag har konventionell metod använts. Den proportionella konsolideringsmetoden har använts avseende de av staden direktägda intressebolagen. För intressebolag som är indirekt ägda genom stadens bolag har kapitalandelsmetoden använts. Även för AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad har kapitalandelsmetoden använts.

Stadens nämnder och aktiebolag kan tillämpa olika redovisnings- och värderingsprinciper.

Avvikande redovisningsprinciper

Skatteintäkter

Slutskatteavräkningen beräknas enligt Sveriges Kommuner och Landstings prognos i februari 2006. Staden avviker i detta fall från Rådet för kommunal redovisnings rekommendation som anger att Ekonomistyrningsverkets (ESV) prognos skall användas. Sveriges Kommuner och Landstings prognos lämnas senare än ESV:s, varför den bör vara mer aktuell. Eventuell avvikelser från prognosen kommer att påverka resultatet för år 2006.

Investeringar

Inom staden sker inte redovisning av investeringar på samtliga nämnder. Stadsdelsnämnderna har för närvarande ingen investeringsredovisning.

Statsbidrag

I redovisningen av statsbidrag ingår ersättning för generellt sysselsättningsstöd med 416 mnkr. Utbetalningen av sysselsättningsstöd som görs 2006 har inte periodiserats. Bidraget anses inte hänförligt till 2005 och påverkar därför resultatet 2006.

Definitioner till årsbokslut

Anläggningstillgångar är tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk i verksamheten. Kan vara immateriell (t.ex. goodwill), materiella (t.ex. byggnader) eller finansiella (t.ex. aktier).

Avskrivning enligt plan är den fördelade totalutgiften för en anläggningstillgång. Kostnaden fördelas över det antal år som tillgången används i verksamheten.

Avsättningar är förpliktelser som är hänförliga till räkenskapsåret eller tidigare räkenskapsår och som på balansdagen är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias.

Balanskravet är kopplat till resultaträkningen. Enligt kommunallagen skall budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna (KL 8 kap. 4 §). Om det redovisade

resultatet blir negativt, dvs. om kostnaderna för ett visst räkenskapsår överstiger intäkterna, skall det negativa resultatet regleras senast under det andra året efter det att det negativa resultatet redovisades. Enligt förarbetena är huvudprincipen att realisationsvinster inte skall inräknas i intäkterna då avstämning mot balanskravet görs. Undantag kan dock göras om det står i överensstämmelse med god ekonomiskt hushållning, t.ex. om försäljningen är ett led i en omstrukturering. Vad gäller realisationsförluster är huvudprincipen att dessa skall inräknas i kostnaderna då avstämning mot balanskravet görs.

Balansräkningen (BR) är en sammanställning av tillgångar, eget kapital, avsättningar och skulder på balansdagen, dvs. redovisningsperiodens sista dag.

Certifikat kan emitteras av t.ex. kommuner och företag. Lån kan upptas genom utgivande, emission, av löpande skuldebrev i form av certifikat med löptider upp till ett år.

Eget kapital utgör skillnaden mellan tillgångar och skulder. Visar hur stor del av tillgångarna som inte finansierats med skulder.

Eliminering innebär att interna poster tas bort, så att uppgifterna om intäkter, kostnader, fordringar och skulder inte anger "upplåsta" värden.

Euro Commercial Paper (ECP) är kommuncertifikat eller företagscertifikat som emitteras på euromarknaden.

Euro Medium Term Note (EMTN) är Medium Term Notes som emitteras på euromarknaden.

Finansieringsanalys visar kassaflöde från verksamheten inkl. förändring av rörelsekapitalet, kassaflöde från investeringsverksamheten samt finansieringen. Summan av dessa poster utgör förändringen av likvida medel.

Finansnetto är skillnaden mellan posterna finansiella intäkter och finansiella kostnader i resultaträkningen.

Medium Term Note (MTN) är lån som kan upptas genom utgivande, emission, av löpande skuldebrev i form av obligationer med löptider om lägst ett år och högst femton år.

Nettoinvesteringar innebär gjorda investeringar minskat med avyttrade anläggningar inklusive återförda avskrivningar för dessa.

Omsättningstillgångar är tillgångar som inte innehas för stadigvarande bruk, utan förbrukas i samband med framställning av produkter eller tjänster eller på annat sätt används i rörelsen.

Resultaträkningen (RR) är en sammanställning av intäkter, kostnader och resultat för en viss period.

Soliditeten är ett mått på betalningsförmågan på lång sikt och kan sägas visa den finansiella styrkan. Anger andelen eget kapital av totala tillgångar.

Årets resultat visar förändringen av det egna kapitalet.

Noter till resultaträkningen för staden

Not 1 Verksamhetens intäkter

I verksamhetens intäkter har interna poster mellan förvaltningarna eliminerats.

mnkr	2005	2004
Taxor, avgifter m m	3 788	3 561
Hyror, tomträttsavgälder	2 773	2 720
Statsbidrag	1 223	1 251
EU-bidrag	40	40
Summa verksamhetens intäkter	7 824	7 572

Not 2 Jämförelsestörande intäkter

mnkr	2005	2004
Återbetalning mervärdesskatt avseende parkering	0	385
Realisationsvinster vid försäljningar	722	86
Summa jämförelsestörande intäkter	722	471

Not 3 Verksamhetens kostnader

I verksamhetens kostnader har interna poster mellan förvaltningarna eliminerats.

mnkr	2005	2004
Material och köpta tjänster m m	-6 625	-6 401
Bostadstillägg, sociala bidrag och andra understöd (varav försörjningsstöd/socialbidrag)	-2 020	-1 967
Entreprenader och köp av verksamhet exkl husbyggnads-, anläggnings- och reparationsentreprenader	[-1 143]	[-1 134]
Löner	-8 238	-8 002
Lönebikostnader	-11 645	-11 273
Lönebikostnader	-4 246	-4 273
Pensionsutbetalningar	-505	-493
Övriga personalkostnader	-1 249	-1 036
Summa verksamhetens kostnader	-34 529	-33 443

Not 4 Jämförelsestörande kostnader

mnkr	2005	2004
Realisationsförluster vid försäljningar	-93	-121
Kompetensfonden	-622	-308
Stadsdelsförnyelse	-73	-24
Nedskrivning av aktier	-147	0
Summa jämförelsestörande kostnader	-936	-452

Not 5 Avskrivningar

mnkr	2005	2004
Planenliga avskrivningar	-396	-417
Nedskrivningar	-6	-16
Summa avskrivningar	-402	-433

Not 6 Skatteintäkter

mnkr	2005	2004
Årets preliminära skatteintäkter	25 974	25 803
Begravningsavgifter	101	95
Utjämning	-435	-4 242
Slutavräkning skatter föregående år	-237	-282
Summa skatteintäkter	25 403	21 463

Not 7 Generella statsbidrag

mnkr	2005	2004
Generella statsbidrag	0	2 828
Särskilt bidrag	0	75
Nyanställningsstöd och tillfälligt sysselsättningsstöd	416	316
Summa generella statsbidrag, netto	416	3 128

Noter till balansräkningen för staden

I stadens balansräkning bruttoredovisas fordringar och skulder gentemot stadens egna bolag.

Not 13 Mark, byggnader och tekniska anläggningar

mnkr	2005	2004
Ingående mark, byggnader och tekniska anläggningar	37 130	37 219
Köp	2 050	1 771
Omklassificering**	298	501
Försäljningar	-1 009	-1 992
Avskrivningar	-328	-355
Nedskrivningar	-2	-12
Summa mark, byggnader och tekniska anlägg.	38 138	37 130

*Färdigställda investeringar som överförs från posten "Pågående arbeten" till "Mark, byggnader och tekniska

Not 14 Maskiner och inventarier

mnkr	2005	2004
Ingående maskiner och inventarier	294	258
Köp	86	91
Omklassificering*	15	8
Försäljningar	-1	0
Avskrivningar	-68	-62
Nedskrivningar	0	0
Summa maskiner och inventarier	325	294

*Färdigställda investeringar som överförs från posten "Pågående arbeten" till "Maskiner och inventarier".

Not 15 Pågående ny-, till- och ombyggnader

mnkr	2005	2004
Ingående pågående ny-, till- och ombyggnader	572	615
Köp	374	466
Omklassificering*	-312	-508
Summa pågående ny-, till- och ombyggnader	634	572

*Färdigställda investeringar som överförs från posten "Pågående arbeten" till posten "Mark, byggnader och tekniska

Not 16 Aktier och andelar

mnkr	2005	2004
Ingående aktier och andelar	3 709	3 693
Köp av bostadsrätter	1	37
Nedskrivningar	0	-1
Aktieförsäljningar	-1	-19
Försäljning av bostadsrätter	0	-1
Summa aktier och andelar	3 708	3 709

Aktier i kommunala bolag m m per 2005-12-31

Bolag	Aktiekapital (tkr)	Ägarandel (%)	värde	
			2005-12-31 (tkr)	2004-12-31 (tkr)
Stockholms Stadshus AB*	2 850 000	100,00%	3 483 582	3 483 582
Fastighets AB Normalm 4:3	0	0,00%	0	1 000
Mässfastigheter i Stockholm AB*	20 000	50,40%	10 880	10 880
AB Familjebostäder	750 000	9,00%	4 950	4 950
AB Stockholmshem*	882 000	9,00%	5 670	5 670
AB Stadsholmen	5 000	9,00%	450	450
AB Svenska Bostäder*	1 519 000	5,65%	6 300	6 300
Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)	50 000	9,00%	4 500	4 500
Stockholm Vatten AB	125 000	7,00%	8 750	8 750
Stockholms Hamn AB*	50 000	9,00%	4 500	4 500
Stockholms Stads Parkerings AB*	20 000	9,00%	1 350	1 350
Stockholms Stadsteater AB	1 250	3,60%	45	45
Stockholm år 2004 AB	500	100,00%	514	514
Euro Info Centre Stockholm AB	102	33,33%	34	34
Svenska Teknologföreningen Fastighets AB	562	100,00%	562	562
Stockholms Terminal AB	1 000	20,00%	200	200
AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad	1 000	49,90%	800	800
Summa aktier i koncernföretag/dotterbolag			3 533 087	3 534 087
* Koncern				
SÖRAB	8 000	5,00%	400	400
AB Servi-Data (depositionsbevis)			0	0
Summa aktier i övriga företag			400	400

Aktieportfölj avseende pensionsmedel

Summa aktier	3 533 487	3 534 487
Övriga andelar	3	3
Summa andelar (bostadsrätter)	174 692	174 238
Totalt summa aktier och andelar	3 708 182	3 708 727

Not 17 Långfristiga fordringar

mnkr	2005	2004
Ingående långfristiga fordringar	17 300	18 076
Nyutlåning	7 020	4 659
Återläggning av föregående års omklassificering	6 528	3 955
Amorteringar	-3 438	-2 884
Upp-/Nedskrivningar	0	-3
Kortfristig del av långfristiga fordringar*	-6 390	-6 502
Summa långfristiga fordringar	21 020	17 300

*Fordringar som på balansdagen har en förfallodag som inträffar inom ett år. Dessa fordringar har omförts

Låntagare

mnkr	2005	2004
Utlåning till koncernbolag	19 174	17 098
Övriga	1 846	202
Summa långfristiga fordringar	21 020	17 300

Not 18 Placeringar i obligationer	2005	2004
mnkr		
Innehav 1/1	204	1 132
Köp	0	0
Periodisering under- och överkurser	0	-3
Återläggning av föregående års omklassificering	0	1 305
Försäljningar	-204	-2 228
Omklassificering*	0	0
Summa placeringar i obligationer	0	204

* Omklassificering avser fordringar som på balansdagen har en förfallodag som inträffar inom ett år. Dessa

Not 19 Tomträttsmark	2005	2004
mnkr		
Småhustomträttsmark	29	176
Summa tomträttsmark	29	176

Not 20 Varulager och pågående arbete	2005	2004
Förrådet värderas till det lägsta värdet av anskaffningspris och verkligt värde.		
mnkr		
Varulager	10	9
Pågående arbeten	12	6
Summa varulager och pågående arbeten	22	15

Not 21 Kortfristiga fordringar	2005	2004
mnkr		
Skatte-/momsfordringar	511	442
Statsbidragsfordringar	38	102
Övriga kortfristiga fordringar	450	672
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2 420	1 846
Kundfordringar	878	610
Summa kortfristiga fordringar	4 297	3 672

Not 22 Kortfristig utlåning	2005	2004
mnkr		
Kortfristig utlåning	6 967	5 364
Kortfristig del av långfristiga fordringar*	6 385	6 527

Summa kortfristig utlåning 13 352 11 891

*Långfristiga fordringar som på balansdagen har en förfallodag som inträffar inom ett år. Dessa fordringar

Not 23 Kortfristiga placeringar	2005	2004
mnkr		
Obligationer och andra värdepapper	0	0
Kompetenskonto	60	51
Summa kortfristiga placeringar	60	51

Not 24 Kassa och bank	2005	2004
mnkr		
Förskottskassor	13	13
Kassa, bank- och postgiro	0	2
Summa kassa och bank	13	15

Not 25 Eget kapital	2005	2004
mnkr		
Ingående eget kapital	46 921	47 164
varav disposition av föregående års förändring*	[999]	[1 620]
Förändring av eget kapital enligt resultaträkningen	-114	-243

Summa eget kapital 46 808 46 921

*Dessa medel avser inrättande av Stockholms stads kompetensfond

Not 26 Avsatt till pensioner		
mnkr	2005	2004
Ingående avsatta pensioner	1 059	1 440
Årets förändring (inklusive löneskatt)	337	-381
Summa avsatt till pensioner	1 396	1 059
därav garantipensioner	[5,1]	[22,9]
Not 27 Övriga avsättningar		
mnkr	2005	2004
Omstruktureringskostnader		
Ingående balans	4	5
lanspråktaget	-4	-1
Utgående balans	0	4
Boende äldre, personer med funktionsnedsättning och psykisk funktionsnedsättning		
Ingående balans	550	706
lanspråktaget	-113	-156
Årets avsättning	0	0
Utgående balans	437	550
Renhållningsnämnden		
Ingående balans	64	34
lanspråktaget	0	0
Årets avsättning	32	30
Utgående balans	96	64
Begravningsavgifter		
Ingående balans	43	51
lanspråktaget	-17	-9
Årets avsättning	0	0
Utgående balans	26	43
Infrastrukturella avgifter		
Ingående balans	2 590	2 590
lanspråktaget	-1 821	0
Årets avsättning	0	0
Utgående balans	769	2 590
Bostadsanpassningsbidrag		
Ingående balans	29	37
lanspråktaget	-9	-9
Årets avsättning	0	0
Utgående balans	20	29
Förskoleutbyggnad		
Ingående balans	141	158
lanspråktaget	-66	-47
Årets avsättning	15	30
Utgående balans	90	141
Miljömiljarden		
Ingående balans	1 091	1 100
lanspråktaget	-108	-9
Årets avsättning	0	0
Utgående balans	983	1 091
Pensionskostnader		
Ingående balans	135	135
lanspråktaget	0	0
Årets avsättning	0	0
Utgående balans	135	135

Ventilationskostnad skolor		
Ingående balans	140	193
Ianspråktaget	-6	-53
Årets avsättning	0	0
Utgående balans	134	140

Summa ingående balans	4 785	5 009
Summa Ianspråktaget	-2 142	-284
Summa årets avsättningar	47	60
Summa utgående balans	2 690	4 785

Not 28 Obligationslån

mnkr	2005	2004
Ingående obligationslåneskuld	800	1 239
Nyupplåning	4 650	0
Periodisering av över- och underkurser	0	0
Återläggning av föregående års omklassificering	436	720
Amorteringar	-436	-723
Kortfristig del av långfristiga lån*	-400	-436
Summa obligationslån	5 050	800

*Skulder som på balansdagen har en förfallodag som inträffar inom ett år. Dessa skulder har omförts till

mnkr	2005	2004
Utländska obligationslån	700	200
Svenska obligationslån	4 350	600
Summa obligationslån	5 050	800

Not 29 Reverslån

mnkr	2005	2004
Ingående reverslåneskuld	6 039	9 200
Nyupplåning	1 735	2 471
Återläggning av föregående års omklassificering	5 565	1 349
Amorteringar	-4 265	-1 416
Kortfristig del av långfristiga lån*	-5 789	-5 565
Summa reverslån	3 285	6 039

*Skulder som på balansdagen har en förfallodag som inträffar inom ett år. Dessa skulder har omförts till

mnkr	2005	2004
Utländska reverslån	0	453
Svenska reverslån	424	5 586
Upplåning från majoritetsägda bolag	2 861	0
Summa reverslån	3 285	6 039

Not 30 Övriga långfristiga skulder, mnkr

2005	2004
Förmedlade medel	1
Skuldfonder	14
Utnyttjad checkräkningskredit	723
Summa övriga långfristiga skulder	738

Not 31 Kortfristiga skulder, mnkr

2005	2004
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	3 432
Skatteskulder/moms	35
Leverantörsskulder	2 075
Förmedlade medel	4
Deponerade medel	3
Skuldfonder	1
Personalskatter	361
Övrigt	107
Summa kortfristiga skulder	6 018

Not 32 Kortfristiga lån, mnkr	2005	2004
Certifikatslån i SEK	4 358	2 637
Certifikatslån i utländsk valuta	662	0
Utnyttjad kredit i koncernkontot	1 511	0
Upplåning från majoritetsägda bolag	2 264	0
Kortfristig del av långfristiga lån*	6 189	6 001
<i>varav upplåning från majoritetsägda bolag</i>	5 760	0
Summa kortfristiga lån	14 985	8 638

*Långfristiga lån som på balansdagen har en förfallodag som inträffar inom ett år. Dessa skulder har

Not 33 Stadens skuld för semesterlöner och okompenserad övertid, mnkr	2005	2004
Ingående skuld	606	578
<i>Varav semesterlöner</i>	<i>554</i>	<i>528</i>
<i>Varav okompenserad övertid</i>	<i>52</i>	<i>50</i>
Förändring semesterlöneskuld	21	26
Förändring okompenserad övertid	3	2
Summa skuld för semesterlöner o okomp övertid	629	606
Varav semesterlöner	574	554
Varav okompenserad övertid	55	52

Ansvars- och borgensförbindelser,		
Not 34 mnkr	2005	2004
Stadens majoritetsägda bolag		
Borgen för lån	562	976
<i>varav</i>		
<i>AB Familjebostäder</i>	3	48
<i>AB Stockholmshem</i>	17	17
<i>AB Svenska Bostäder</i>	542	911
<i>AB Stadsholmen</i>	0	0
Pensionsutfästelser	1 089	1 066
Summa ansvars- och borgensförbindelser	1 651	2 043
Övriga juridiska-/privatpersoner		
Borgen för lån	1 718	1 896
<i>varav</i>		
<i>Stiftelsen Stockholms Studentbostäder</i>	76	76
<i>Stockholms Kooperativa Bostadsförening</i>	549	549
<i>Fortum</i>	904	1 080
<i>Stockholms Stadsmission</i>	92	92
<i>SYVAB</i>	44	46
<i>Övriga juridiska personer</i>	53	52
Pensionsutfästelser	67	66
Kommunalt förlustansvar för småhus	11	14
Summa borgen för övriga juridiska personer	1 796	1 975
Totalt ansvars- och borgensförbindelser	3 446	4 018

Not 35 Stadens pensionsskuld, mnkr	2005	2004
Stadens pensionsförpliktelser enligt beräkningar gjorda av Statens Löne- och Pensionsverk.		
Ingående pensionsskuld	9 480	9 144
Förändring av tidigare intjänade pensioner	110	336
Summa pensionsskuld	9 590	9 480

Not 36 Derivatinstrument, mnkr

	Nominellt värde, tillgångar	Nominellt värde, skulder	Netto
Valuta- swappar	1 347	1 368	-21
Ränte- swappar	7 350	7 350	0
Summa	8 697	8 718	-21

Staden utnyttjar ränte- och valutaswappar i syfte att säkra positioner avseende kurs- och ränteförändringar. Stadens marknadsvärderade fordran på swapmotparterna översteg på balansdagen motsvarande skuld med 25,5 mnkr.

Noter till den sammanställda resultaträkningen**Not 37 AVSKRIVNINGAR**

Mnkr	Procent	2005	2004
Immateriella anläggningstillgångar			
Hyresrätt	20-33	-1	-2
Goodwill	20	-7	-7
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnade	2-33	-1 818	-1 791
Maskiner	2-33	-379	-366
Summa avskrivningar		-2 203	-2 167

Not 38 FINANSIELLA INTÄKTER

Mnkr	2005	2004
Ränteintäkter	274	501
Övriga finansiella intäkter	76	80
Summa finansiella intäkter	350	581

Not 39 FINANSIELLA KOSTNADER

Mnkr	2005	2004
Räntekostnader	-628	-721
Övriga finansiella kostnader	-15	-13
Summa finansiella kostnader	-643	-734

Not 40 Skatt

Mnkr	2005	2004
Aktuell skatt	-297	-91
Uppskjuten skatt	34	-187
Summa skatt	-263	-278

Noter till den sammanställda finansieringsanalysen**Not 41 ÖVRIGA EJ LIKVIDITETSPÅVERKANDE POSTER**

Mnkr	2005	2004
Resultat från andelar i intresseföretag	-91	-50
Summa övriga ej likviditetspåverkande poster	-91	-50

Noter till den sammanställda balansräkningen**Not 42 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR****Mnkr**

	2005	2004
Immateriella anläggningstillgångar 1/1	25	23
Investeringar	3	12
Omklassificering	0	1
Försäljningar/utrangeringar	0	-1
Avskrivningar	-8	-9
Nedskrivning	0	-1
Immateriella anläggningstillgångar 31/8	21	25

Not 43 MARK, BYGGNADER OCH TEKNISKA ANLÄGGNINGAR**Mnkr**

	2005	2004
Mark, byggnader och tekniska anläggningar 1/1	79 131	76 209
Investeringar	3 402	4 457
Omklassificering	2 989	2 741
Försäljningar/utrangeringar	-559	-2 112
Avskrivningar	-1 818	-1 791
Nedskrivningar	-112	-95
Ändring i koncernsammansättning	79	-279
Mark, byggnader och tekniska anläggningar 31/8	83 112	79 131

Not 44 MASKINER OCH INVENTARIER**Mnkr**

	2005	2004
Maskiner och inventarier 1/1	3 164	2 759
Investeringar	608	687
Omklassificering	82	55
Försäljningar/utrangeringar	-6	30
Avskrivningar	-379	-366
Ändring i koncernsammansättning	1	0
Maskiner och inventarier 31/8	3 471	3 164

Not 45 PÅGÅENDE NY-, TILL- OCH OMBYGGNADER**Mnkr**

	2005	2004
Minoritetsintresse i eget kapital		
Pågående ny-, till- och ombyggnader 1/1	3 533	3 533
Investeringar	5 415	2 852
Uppskrivningar	0	
Omklassificering	-3 072	-2 799
Försäljningar/utrangeringar	0	-4
Nedskrivningar	-69	-34
Ändring i koncernsammansättning	-573	-15
Pågående ny-, till- och ombyggnader 31/8	5 235	3 533

Not 46 LÅNGFRISTIGA SKULDER		
Mnkr	2005	2004
Lån från kreditinstitut	740	1 095
Övrigt	773	655
Summa långfristiga skulder	1 513	1 750

Not 47 KORTFRISTIGA SKULDER		
Mnkr	2005	2004
Förskott från kund	41	33
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	5 539	5 269
Skatteskulder	174	131
Leverantörsskulder	3 926	2 719
Övrigt	5 231	1 281
Summa kortfristiga skulder	14 911	9 433

Revisorernas granskning

Stockholms stads revisionskontor har granskat att årsbokslutet, årsredovisningen inklusive den sammanställda redovisningen för år 2005 har upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed och stadens regler. Granskningen har utförts enligt god revisionssed. Revisorerna konstaterar att stadens resultat- och balansräkning samt den sammanställda redovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

Revisorernas bedömning om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat, redovisas i "Revisorernas årsöversikt 2005", vilken utgör en bilaga till revisionsberättelsen 2005 för kommunstyrelsen.

Stadsdelar, nämnder, bolag och stiftelser

Kapitelinledning

Stadens nämnder, aktiebolag och stiftelser

Den kommunala verksamheten i Stockholms stad drivs huvudsakligen i förvaltnings- och bolagsform. Staden är indelad i 18 stadsdelsnämnder och staden har flera facknämnder. Ett flertal aktiebolag och några stiftelser bedriver också verksamhet till nytta för staden och dess medborgare.

Kommunfullmäktige har fastställt fem övergripande mål som ger vägledning åt stadens nämnder och bolagsstyrelser. Dessa politiska prioriteringar gäller för hela stadens verksamhet. Målen är dessutom långsiktiga, så att nämnderna har en stabil grund för sin planering.

Under denna mandatperiod gäller följande mål:

- Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna.
- Bygga bostäder och utveckla Stockholm.
- Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad.
- Bryta segregationen och fördjupa demokratin.
- Ta ansvar för ekonomin.

De övergripande inriktningsmålen bryts ned och förtydligas i verksamhetsspecifika inriktningsmål och generella åtaganden i nämndernas verksamhetsplaner. Dessa planer måste rymmas inom fastlagd budget och får inte komma i konflikt med budgethållningen. De verksamhetsspecifika inriktningsmålen och generella åtagandena följs sedan upp i tertial- och delårsrapporter. Syftet är att se om nämnderna, förutom att hålla budgeten, också når upp till kommunfullmäktiges övergripande mål.

Stadsdelsnämnderna

Stockholms 18 stadsdelsförvaltningar svarar för större delen av den kommunala servicen inom sitt geografiska område och utifrån de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige fastställer. De har dock frihet att välja organisation och form för driften av verksamheten. Varje stadsdelsförvaltning har en nämnd som är politiskt ansvarig. Sammanträdena i stadsdelsnämnderna är öppna för allmänheten.

Stadsdelsnämnderna har ett brett ansvarsområde

Stadsdelsnämnderna ansvarar för huvuddelen av stadens verksamheter:

- förskoleverksamhet, grundskola och skolbarnsomsorg samt obligatorisk särskola
- fritidsverksamhet för barn och ungdomar
- ekonomiskt bistånd, budgetrådgivning och skuldsanering
- flyktingmottagning
- lokala näringslivs- och arbetsmarknadsåtgärder
- miljö och lokalt Agenda 21-arbete
- renhållning och snöröjning av gator, parker och torg samt lokal torghandel
- service och omsorg om personer med funktionsnedsättning
- social service och omsorg, stöd och behandling till barn, ungdomar och vuxna samt familjerätt
- äldreomsorg
- konsumentvägledning.

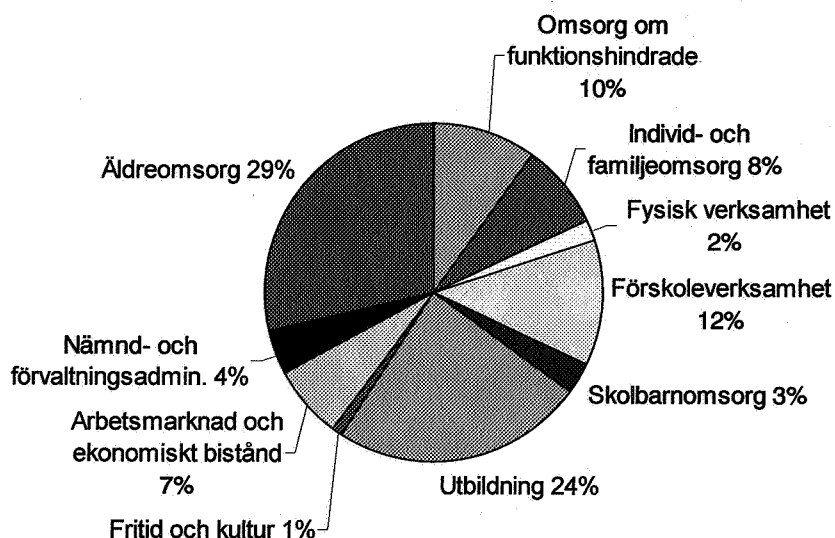
Stadsdelsnämnderna är också remissinstans vid markupplåtelse och stads- och trafikplaner samt vid tillståndsgivning för utskänkning av alkohol.

Resursfördelningssystemet

I budgeten fördelas medel till stadsdelsnämnderna genom ett resursfördelningssystem som beslutats av kommunfullmäktige. Systemet innebär att medel fördelas efter stadsdelsområdenas struktur och genom särskilda fördelningsnycklar och schabloner. Stadsdelsnämnderna får resurser i relation till det beräknade behovet av kommunal service och inte till sina faktiska kostnader. Det ger nämnderna incitament att organisera sin verksamhet på effektivast möjliga sätt utifrån kunskap om de lokala förhållanden som råder. Det finns tre grundläggande krav som resursfördelningssystemet måste uppfylla; Det ska uppfattas som legitimt, det ska bidra till god ekonomisk hushållning och kunna hantera politiska prioriteringar.

Totalt svarar stadsdelsnämnderna för ungefär 75 % av den kommunala servicen och tilldelas ungefär två tredjedelar av stadens budget. Verksamheten finansieras huvudsakligen genom kommunalskatt och statsbidrag, men också till en mindre del av avgifter och taxor.

Kostnadsfördelning av en stadsdelsnämnds verksamhet

Stockholms stads 18 stadsdelsnämnder

Västerort Bromma, Hässelby-Vällingby, Kista, Rinkeby, Spånga-Tensta

Innerstaden Katarina-Sofia, Kungsholmen, Maria-Gamla stan, Norrmalm, Östermalm

Söderort Enskede-Årsta, Farsta, Hägersten, Liljeholmen, Skarpnäck, Skärholmen, Vantör, Älvsjö

Bild eller karta

Facknämnderna

Vissa verksamheter av intresse för hela Stockholm drivs av särskilda nämnder. Varje nämnd har en förvaltning med tjänstemän som sköter det dagliga arbetet. Nämnden är politiskt tillsatt och står för besluten samt bär det yttersta ansvaret för verksamheten.

Brand- och räddningsnämnden	Renhållningsnämnden
Fastighets- och saluhallsnämnden	Socialtjänstnämnden
Idrottsnämnden	Stadsbyggnadsnämnden
Konsumentnämnden	Stadsmuseinämnden
Kulturnämnden	Trafiknämnden
Kyrkogårdsnämnden	Utbildningsnämnden
Marknämnden	Valnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	Överförmyndarnämnden

Brand- och räddningsnämnden ansvarar för räddningstjänst, förebyggande brandskydd och riskhantering, befolkningsskydd i fred och under höjd beredskap. Nämnden svarar även för samordningen av den kommunala beredskapsplanläggningen samt bedriver räddningstjänst även i Lidingö, Solna och Sundbybergs kommuner.

Fastighets- och saluhallsnämnden ansvarar för lokaler som inte naturligt passar in i stadens fastighetsförvaltande bolag, omfattande främst förvaltningsbyggnader, kommersiella fastigheter, kulturfastigheter, lantegendomar, partihandelsområden och saluhallar. Nämnden har till uppgift att främja tillförseln av mat- och färskvaror till Stockholm och främja partihandeln med sådana förnödenheter.

Idrottsnämnden ansvarar för stadens idrotts- och friluftsverksamhet samt administrerar stadens bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar. Nämnden svarar för bokning, drift och skötsel av cirka 450 idrottsanläggningar i staden. Nämnden ansvarar för fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Dessutom ansvarar nämnden för friluftsverksamhet, fiskevård och båtplatser.

Konsumentnämnden ansvarar för stadens övergripande konsumentverksamhet och ska främja och stödja konsumentverksamheten inom stadsdelsnämnderna. Nämnden ska främja ett folkligt engagemang kring konsumentfrågor, främja folkhälsan och skapa förutsättningar för en trygg och säker livsmiljö.

Kulturnämnden ansvarar för delar av stadens kulturverksamhet samt är arkivmyndighet och ansvarar för Stockholms stadsarkiv. Nämnden ska främja kulturlivet i staden och ge stöd till kulturella verksamheter. Nämnden svarar för verksamheten vid stadsbiblioteket och stadens övriga bibliotek, Kulturhuset, Liljevalchs konsthall, Baltiskt kulturcentrum, konstkansliet samt barn- och ungdomsverksamhet som erbjuds genom Kulturskolan i samarbete med stadsdelsnämnderna. Nämnden svarar för konstnärlig utsmyckning av allmänna platser samt har uppföljningsansvar för fritids- och sommarkoloniverksamheten för barn och ungdomar.

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för stadens begravningsplatser, kyrkogårdar och krematorier samt frågor som rör begravningsverksamheten. Till nämndens uppgifter hör att långsiktigt tillgodose behovet av mark till begravningsplatser. Begravningsverksamheten finansieras av en begravningsavgift som beslutas av kommunfullmäktige.

Marknämnden ansvarar för markförvaltning samt exploatering och ska genomföra de detaljplaner som rör den fysiska miljön i Stockholm. Nämnden sköter frågor om markanvisningar, exploateringsavtal, förvärv, försäljning eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter. Nämnden projektleder och samordnar i samband med exploatering och ska tillhandahålla expertkompetens till stadsdelsnämnderna och trafiknämnden gällande park- och grönområden. Nämnden ansvarar för förvaltning och utveckling av vissa park- och naturområden samt för myndighetsutövning avseende hamnfrågor.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för övergripande miljö- och hälsoskydd i staden samt planering och samordning inom området. Nämnden ansvarar för tillsyn av livsmedelshantering, bostadshygien, offentliga lokaler och miljöfarlig verksamhet. Nämnden är prövningsmyndighet för vissa verksamheter som omfattas av bl.a. miljölagstiftningen. Till uppgifterna hör luftövervakning, bullerbekämpning, djurskyddsfrågor samt planering och samordning inom miljöskyddsområdet.

Renhållningsnämnden har övergripande ansvar för stadens avfallshantering. Nämnden ska ta fram förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall, samordna stadens agerande för avfall som omfattas av producentansvaret samt svara för övergripande information och rådgivning i avfallsfrågor. Nämnden ska också följa och stimulera utvecklingen av miljöanpassade och kostnadseffektiva åtgärder inom avfallsområdet.

Socialtjänstnämnden har övergripande ansvar för all socialtjänst i staden förutom äldreomsorgen. Det gäller insatser för hemlösa, jourverksamheter, familjerådgivning, lovverksamhet för barn med funktionsnedsättning, insatser för ungdomar och vuxna i enlighet med LSS samt beslut om alkoholutskänkningstillstånd. Nämnden har samordnande och övergripande ansvar för stadens drog- och brottsförebyggande arbete, för uppsökande arbete inom individ- och familjeomsorgen samt ska erbjuda personer med psykisk funktionsnedsättning rätt insatser.

Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för stadens fysiska planering avseende bostadsförsörjning och arbetsplatser samt infrastruktur för trafik och miljö. Nämnden har myndighetsansvar för planprocess, bygglov och bygganmälan samt kartförsörjning. Dessutom handhar nämnden inrättande och uppförande av naturreservat enligt miljöbalken. Nämnden ger också bidrag till handikappanpassning av bostäder. Under nämnden sorterar stadens utrednings- och statistikkontor (USK) som svarar för stadens officiella statistik samt ska tillgodose stadens behov av statistik, prognoser och utredningsstöd.

Stadsmuseinämndens ansvar är att bevara, levandegöra och förmedla stadens kulturhistoriska värden till dess invånare, besökare och framtida generationer. Nämndens verksamhet omfattar Stockholms stadsmuseum, medeltidsmuseet och kommittén för stockholmsforskning liksom alla samlingar och kulturmiljövärden. Nämnden är remissinstans i bygglovs- och detaljplaneärenden som kan påverka eller förändra kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

Trafiknämnden har ansvar för strategisk trafikplanering och det övergripande ansvaret för trafiksäkerhet, tillgänglighet och framkomlighet i trafiken samt trafikövervakning. Nämnden ansvarar för drift och underhåll samt investeringar för gator, broar, torg samt vissa parker. Som väghållare och huvudman för allmänna platser ska nämnden verka för samordning och

utveckling av stadsdelsnämndernas tekniska verksamhet inom detta område. Nämnden ansvarar också för vissa upplåtelser.

Utbildningsnämnden ansvarar för drift av kommunal verksamhet inom gymnasieskola, gymnasiesärskola, vuxenutbildning, svenska för invandrare (sfi) samt enheterna inom S:t Örjans rektorsområde. Nämnden ansvarar för mål, uppföljning, utvärdering och utveckling av gymnasieskola, vuxenutbildning och sfi. Inom förskola och grundskola ansvarar nämnden för övergripande kvalitetsredovisning och inspektörsverksamhet. Nämnden hanterar enskilt driven förskola och fristående skola samt ansvarar för att lika villkor gäller mellan egenregiverksamheter och enskilt drivna verksamheter.

Valnämnden svarar för organisation och genomförande av val till riksdagen, landstingsfullmäktige, kommunfullmäktige, EU-parlamentet samt ska dessutom genomföra eventuella extra val och folkomröstningar. Nämndens samtliga uppgifter är reglerade i lagstiftning. Nästa val till riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige sker i september 2006.

Överförmyndarnämndens uppgifter är att garantera rättstrygghet för personer som inte själva kan sköta sin ekonomi, bevaka sin rätt eller sörja för sin person. Dessa personer förses med god man eller förvaltare, över vilken nämnden utövar tillsyn och kontroll. Nämnden ansvarar för tillsyn och kontroll över alla föräldrar i Stockholms stad som förvaltar barns tillgångar. Nämnden utser också god man för s.k. ensamma flyktingbarn.

Siffror för nämnder stiftelser och aktiebolag

Nämnd	Antal anställda ¹	Budget netto-kostnader ³ , mnkr	Nettoutfall exkl. resultatfonder	Förändring resultatfond, mnkr	Avvikelse budget/utfall ⁴ , mnkr	Budget netto-investeringar, mnkr	Netto-investeringar, utfall, mnkr
Brand- och räddningsnämnden	635	-254,5	-250,9	0,0	3,6	-48,3	-27,6
Fastighets- och saluhallsnämnden	133	51,4	49,7	0,0	-1,7	-385,1	-339,5
Gatu- och fastighetsnämnden	- ²	18,6	75,8	0,0	57,2	-289,1	-405,4
Iddrottsnämnden	488	-468,8	-449,6	0,1	19,3	-383,2	-218,8
Kommunfullmäktige m.m.	574	-793,6	-723,8	0,0	69,8	-100,0	-8,7
Konsumentnämnden	14	-11,0	-10,9	0,0	0,1	0,0	0,0
Kulturnämnden, kulturförvaltningen	1 059	-641,5	-640,4	0,0	1,1	-9,9	-8,0
Kulturnämnden, stadsarkivet	109	-41,9	-41,7	0,0	0,2	0,0	0,0
Kyrkogårdsnämnden	139	-121,9	-116,1	-0,1	5,7	-5,0	-0,6
Marknämnden	151	288,7	326,1	0,0	37,4	-1 018,8	-1 083,5
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	254	-105,4	-100,4	0,0	5,0	0,0	0,0
Renhållningsnämnden	46	0,0	32,0	0,0	32,0	-25,0	-18,3
Revisorkollegiet	32	-27,4	-25,8	0,0	1,6	0,0	0,0
Socialtjänstnämnden	1 065	-744,9	-733,1	-0,9	10,9	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden, stadsbyggnad	332	-220,8	-210,2	0,0	10,6	0,0	0,0
Stadsbyggnadsnämnden, utrednings- o	44	0,0	3,7	0,0	3,7	0,0	0,0
Stadsdelsnämnderna (totalt)	35 581	-20 525,5	-20 438,5	-23,8	63,2	0,0	0,0
Stadsmusienämnden	114	-65,3	-64,7	0,0	0,6	0,0	0,0
Trafiknämnden	668	-251,7	-278,6	0,0	-26,9	-619,8	-492,3
Utbildningsnämnden	4 030	-4 263,9	-4 246,7	1,1	18,3	-20,0	-20,0
Valnämnden	-	-4,5	-3,5	0,0	1,0	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	27	-24,6	-24,9	0,0	-0,3	0,0	0,0
Summa nämnder	45 495	-28 208,5	-27 872,5	-23,6	312,4	-2 904,2	-2 622,7

¹ Antalet anställda avser samtliga månadsavlönade per 2005-12-31

² Antal anställda ingår i redovisat antal under marknämnden och trafiknämnden

³ Inkluderar kapitalkostnader

⁴ Efter resultatdispositioner

Stiftelser 2005

	Medelantal anställda	Rörelsens intäkter, mnkr		Rörelsens kostnader, mnkr	Övriga intäkter/ kostnader netto inkl avskrivn, mnkr	Årets resultat efter disp, mnkr	Balans-omslutning, mnkr
		Stadens bidrag	Övriga rörelse-intäkter				
Stiftelsen Barnens Dag	50	0	31,4	-30,5	-2,2	-1,3	49,9
Stiftelsen Hotellhem i Stockholm	95	18,2	115,6	-133,5	0,7	1,0	49,2
Stiftelsen Stockholm Water Foundation	3	0	7,5	-6,5	0,3	1,3	18
Stiftelsen Strindbergmuseet	8	6,2	1,7	-7,9	0	0	5,2
Summa stiftelser	156	24,4	156,2	-178,4	-1,2	1	122,3

Aktiebolag 2005

Aktiebolag	Antal anställda	Omsättning, mnkr	Resultat efter finansnetto, mnkr	Balans-omslutning, mnkr	Eget kapital, mnkr	Avkast på tot. kapital, %	Soliditet, %	Bruttoinv mnkr
Stockholms Stadshus AB (koncern)								
Stockholms Stadshus AB, moderbolag	7	23,7	355,1	15 055,5	13 926,2	2,4	91,7	30,0
AB Svenska Bostäder, koncern	603	3 215,0	71,6	13 723,9	4 808,8	2,7	35,1	1 854,4
AB Familjebostäder, koncern	281	1 508,3	157,1	7 223,9	4 584,9	2,9	63,4	929,0
AB Stockholmshem, koncern	336	1 918,8	187,6	10 452,6	3 253,1	3,8	31,1	939,6
Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB	162	1 636,9	-0,3	7 686,9	372,4	3,5	4,8	1 237,6
CentrumKompaniet i Stockholm AB	36	444,4	86,1	2 303,3	0,5	7,9	0	364,0
Micasa Fastigheter i Stockholm AB	52	718,7	62,0	4 734,4	222,6	3,6	4,7	398,8
S:t Erik Markutveckling AB, koncern	1	70,5	-12,6	1 060,5	0,1	0,9	0	501,6
Stockholms stads Bostadsförmedling AB	65	54,4	7,3	26,2	1,4	33,5	53	1,0
Stockholm Vatten AB	574	1 161,2	37,4	4 718,2	460,6	3,7	9,8	515,5
Stockholms Hamn AB, koncern	253	632,2	95,4	987,9	313,3	10,8	31,8	77,9
AB Stokab	133	405,4	24,9	1 226,5	60,5	5,2	4,9	85,9
Stockholms stads Parkerings AB, koncern	116	365,8	46,0	486,0	96,5	11,4	19,8	20,8
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB, koncern	95	126,5	-59,1	399,5	194,7	neg	48,7	19,4
Stockholms Stadsteater AB	326	114,2	-192,9	246,7	2,3	neg	0,9	12,5
S:t Erik Försäkrings AB	6	78,1	8,7	297,7	105,9	3,1	45,7	0,0
Stockholm Business Region AB, koncern	91	122,4	-34,9	120,0	34,5	neg	28,8	2,7
Övriga majoritetsägda aktiebolag								
Mässfastigheter i Stockholm AB, koncern	246	570,8	20,0	774,6	228,2	3,9	29,7	250,6
Fastighets AB Bangårdsposten		15,8	-24,0	398,8	0,1	neg	0	0,0
Summa aktiebolag	3 383	13 183,1	835,4	71 923,1	28 666,6			7 241,3

Stadens bolag

Koncernen Stockholms Stadshus AB

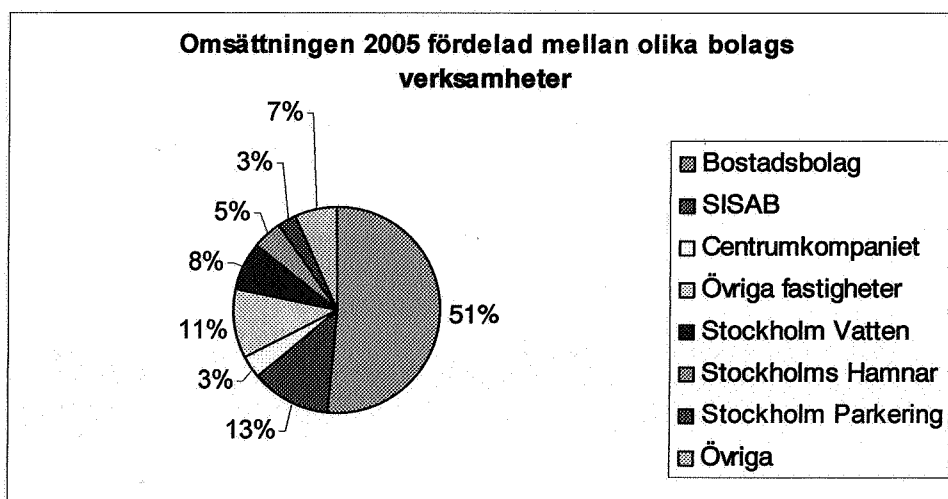
Stockholms stad har valt att organisera vissa verksamheter i bolagsform. Stadens koncern består av 17 aktiva och ett tiotal vilande bolag med Stockholms Stadshus AB som moderbolag. Bolaget ägs till 100 % av Stockholms stad och ska verkställa kommunfullmäktiges beslut för koncernens inriktning och samtidigt vara en sammanhållande länk för bolagen.

Koncernens verksamheter omfattar såväl bostäder, vatten- och avloppshantering, hamnverksamhet, förvaltning av skolfastigheter som parkering, turism och kultur. Kommunfullmäktige fattar beslut om de ramar för taxor och avgifter som bolagen tar ut för sin verksamhet, t.ex. för vatten, avlopp och parkering.

Stockholms Stadshus AB svarar för koncernens övergripande utveckling och strategiska planering, likväl som för styrningen av de ekonomiska och finansiella resurserna. Den strategiska utvecklingen och de operativa besluten i moder- och dotterbolag ska ha kommunmedborgarnas långsiktiga intressen som utgångspunkt.

Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs. Flera av aktiebolagen som ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB är också egna koncerner. Koncernen leds av en koncernstyrelse, vars representanter utses av kommunfullmäktige. VD för Stockholms Stadshus AB är Bosse Sundling. Den dagliga driften leds av vice VD Per Blomstrand.

Koncernens omsättning under 2005 blev drygt 12 283 mnkr vilket är en ökning med 578 mnkr jämfört med 2004. De tre bostadsbolagen AB Svenska Bostäder, AB Stockholmshem och AB Familjebostäder svarade för 51 % av omsättningen. Resultatet efter finansnetto uppgick till 773 mnkr. Antalet anställda i koncernen var 3 137. För närmare information om koncernen och de bolag som ingår hänvisas till Stockholms Stadshus ABs årsredovisning.

Fler och billigare lägenheter genom stadens bostadsbolag

Målet är att stadens bostadsbolag, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem, ska bygga minst 8 000 lägenheter under mandatperioden. Det intensiva arbete som bedrivits inom såväl bostadsbolagen som staden har givit resultat. Totalt innehåller

nu bolagens projektportföljer 7 800 lägenheter under perioden fram till och med år 2006. Bostadsbyggnadsprojekt motsvarande 1 700 lägenheter igångsattes och 2006 planeras igångsättningen av projekt motsvarande ytterligare 3 500 lägenheter.

Antalet förmedlade lägenheter ökade från 6 900 till 9 000 lägenheter. Även antalet köande ökade kraftigt från 100 000 till 130 000 personer. Bostadsförmedlingen har en stor utmaning i att förmedla den nyproduktion som nu är på väg ut på marknaden.

Det s.k. byggkostnadsprojektet, där olika typer av åtgärder för att minska kostnaderna i nyproduktionen prövas, har slutförts och överlämnats till kommunfullmäktige. Projektet har bl.a. påvisat att det går att minska byggkostnaderna i betydande omfattning.

Ombyggnaden av Studentskrapan (Skatteskrapan) på Södermalm till studentbostäder och kommersiella lokaler har fortgått under året. Våren 2006 kommer de första visningslägenheterna att stå klara.

Levande stadsdelar, upprustning och boendeinflytande

De tre bostadsbolagen ska bidra till utvecklingen av levande stadsdelar, goda bostadsmiljöer för alla och ett stärkt boendeinflytande. Arbetet med två av de enskilt största projekten inom koncernen har fortgått; upprustningen av Vällingby Centrum i Svenska Bostäders regi och upprustningen av Skärholmens Centrum i CentrumKompaniets regi. Båda projekten innebär en omfattande förädling och förnyelse av centrumanläggningarna i Vällingby och Skärholmen.

Detta hände i övriga bolags verksamheter under året

SISAB påbörjade byggnationen av Sjöstadsskolan i Hammarby Sjöstad och Smedshagsskolan i Hässelby.

Micasa påbörjade en omfattande upprustning av Stureby Sjukhem.

Beslut fattades om en fortsatt bredbandsutbyggnad som främst gäller stadens ytterområden. Samtliga tre bostadsbolag och Stokab är involverade i denna satsning.

Kommunkoncernen har de senaste åren genomfört omfattande förändringar i organisationen av fastighetsinnehavet i syfte att renodla detta och skapa en mer effektiv och ändamålsenlig förvaltning. Arbetet har fortgått då bl.a. ytterligare sjukhemsfastigheter överförts till Micasa, kulturfastigheter har överförts till AB Stadsholmen och samtliga friliggande barnstugor har överförts till SISAB. En utredning kring överförandet av ytterligare vissa kommersiella lokaler till CentrumKompaniet har också genomförts.

Strukturförändringarna i fastighetsbestånd har resulterat i betydande effektivitetsvinster. Besparingarna uppgår till mer än 150 mnkr. Renodlingen har även medfört att tydliga och enhetliga ramhyresavtal utarbetats för att tillvarata effektivitetsvinsterna.

S:t Erik Markutveckling förvärvade Norra Stationsområdet.

Stockholm Parkerings utbyggnad av garageanläggningar fortgick och P-hus Sjöstaden i Hammarby Sjöstad färdigställdes. Arbetet med P-hus Högalid på Södermalm startade.

Förutsättningarna för att bygga en ny multifunktionsarena i Globenområdet har utretts under ett par års tid. Arbetet utmynnade i ett beslut om att genomföra en förstudie. Arenan ska kunna utvecklas till att klara 50 000 sittande åskådare. En förutsättning är att privata eller andra intressenter står för en större del av finansieringen.

Stockholm Business Region har lanserat och etablerat stadens nya varumärke; Stockholm The Capital of Scandinavia.

Stockholms Hamn har utarbetat en hamnvision för hur delar av Värtahamnen kan frigöras för annan exploatering. Förberedelserna för avvecklingen av oljehanteringen på Loudden har pågått; bl.a. ska den nya depån för flygbränsle i Brista färdigställas 2006.

Kommunfullmäktige har beslutat att utarbeta en strategi för att tillgodose regionens behov av hamnkapacitet. Ett förslag till sådan strategi har tagits fram och är under remissbehandling.

Koncernstyrelsen har fattat beslut om att bilda ett livbolag för att hantera koncernens samlade pensionsskuld. Frågan kommer att föreläggas kommunfullmäktige för beslut under 2006.

För Stockholms stadsteater har 2005 ur publik synpunkt varit ett av stadsteaterns bästa år med 444 000 besökare (inkl Parkteatern).

För koncernen Stockholm Globe Arena Fastigheter blev 2005 ett av Globenarenornas bästa år med 1,318 miljoner besökare vid totalt 243 evenemang.

Stockholms Hamn slog rekord med 11,4 miljoner passagerare och 259 anlöp med kryssningsfartyg till stadens hamnar.

Besöksnäringen utvecklades positivt med 8,2 % fler besökare (övernattningar) än för 2004.

Aktiebolagen i koncernen

KONCERNEN STOCKHOLMS STADSHUS AB		
Majoritetsägda aktiebolag		
AB Svenska Bostäder (k)	Stockholm Vatten AB (98 %)	Stockholms Stadsteater AB
AB Familjebostäder	Stockholms Hamn AB (k)	S:t Erik Försäkrings AB
AB Stockholmshem (k)	AB Stokab	Stockholm Business Region AB (k)
Stockholms Stads Bostadsförmedling AB	Stockholms Stads Parkerings AB (k)	
Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB	Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	
Centrum Kompaniet i Stockholm AB		
S:t Erik Markutveckling AB (k)		
Micasa Fastigheter i Stockholm AB		

I bilden anges ägarandelen i de fall den är mindre än 100 %. (k) dotterkoncern.

AB Svenska Bostäder är Sveriges största fastighetsföretag med drygt 43 000 lägenheter och 5 400 lokaler. Bolaget har även ett särskilt ansvar för produktion av studentbostäder i staden.

AB Familjebostäder äger och förvaltar 22 400 bostäder och nästan 200 000 kvm lokaler.

AB Stockholmshem är Sveriges näst största bostadsföretag med drygt 30 800 bostäder och 3 650 lokaler.

Stockholms Stads Bostadsförmedling AB ansvarar för förmedling av hyreslägenheter, evakuering och förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter.

Skolfastigheter i Stockholm (SISAB) äger, förvaltar och hyr ut skollokaler till stadens grund- och gymnasieskolor. Bolagets fastighetsbestånd omfattar ca 180 skolor om totalt 1,4 miljoner kvm. Under året har bolaget övertagit ansvaret för 380 friliggande barnstugor.

Centrum Kompaniet i Stockholm AB äger och förvaltar fastigheter med i huvudsak kommersiella inslag i Stockholm. Fastighetsbeståndet omfattar 247 000 lokaler, ca 4 000 garage- och parkeringsplatser samt 1 200 bostäder.

S:t Erik Markutveckling AB ska äga och förvalta fastigheter på ekonomiskt bästa sätt i avvaktan på fastigheternas omvandling till bostäder, arbetsplatser m.m.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB (fd FB Servicehus AB) äger eller förvaltar 130 fastigheter om totalt 832 000 kvm och är specialiserat på vård- och omsorgsboende.

Stockholm Vatten AB ansvarar för vattenförsörjning och avloppsrening och är en av stadens viktigaste strategiska resurser i miljöarbetet.

Stockholms Hamn AB:s verksamhet omfattar hamnarna i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn. Bolaget sköter drift och underhåll av stadens inre kajer och hamnplaner, ansvarar

för slussar, upplåter mark och lokaler i anslutning till hamnområdena samt reglerar vattennivån i Mälaren.

AB Stokab ansvarar för utbyggnad och drift av ett optiskt kommunikationsnät i Stockholmsregionen samt uthyrning av fiber. Bolagets nät består av 5 200 km kabel eller ca 1,1 miljoner fiberkilometer och är ett av världens största operatörsneutrala fibernät.

Stockholms Stads Parkerings AB ska svara för allt från projektering och byggande till drift, underhåll och övervakning av parkeringsanläggningar. Bolaget ansvarar för totalt 110 000 parkeringsplatser.

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB äger, förvaltar, driver och marknadsför Globen, Hovet, Annexet och Söderstadion.

Stockholms Stadsteater AB ska erbjuda god teater av hög kvalitet, tillgänglighet och med bredd i repertoaren så att alltfler kommer och återkommer som publik till teatern. Verksamheten består av sju fasta scener, repetitionslokaler och verkstäder.

S:t Erik Försäkrings AB ger staden och dess bolag service och rådgivning i försäkrings- och riskhanteringsfrågor. Bolaget hanterar årligen försäkringar för egendomsvärden på över 200 miljarder kronor.

Stockholm Business Region AB (fd Stockholms Näringslivskontor AB) har till uppgift att utveckla och marknadsföra Stockholm som etablerings- och besöksregion. Målet är att Stockholm ska utvecklas till Sveriges och norra Europas ledande tillväxtregion.

Aktiebolag utanför Stockholms Stadshus AB

Majoritetsägda aktiebolag

Mässfastigheter i Stockholm AB (50,4 %) (k) äger och förvaltar mässlokaler i Älvsjö.

Fastighets AB Bangårdsposten äger och förvaltar postterminalen vid Stockholms centralstation.

Intressebolag

Stockholms Terminal AB (20 %) har till uppgift att bedriva bussterminalverksamhet vid Cityterminalen.

AB Fortum Värme Holding samägt med Stockholms stad (49,9 % av rösterna, 9,9 % av kapitalet) bedriver verksamhet inom fjärrvärme, fjärrkyla och stadsgas i Sverige.

Bolag som är icke verksamhetsdrivande eller under avveckling

AB Glasbrukskvarteret Saluhall

Stockholms Näringslivskontor AB (fd AB Glasbrukskvarteret SML)

AB Glasbrukskvarteret SWF

AB Stockholms-Turisten

Great European Duck Races AB

Stockholm 2004 AB *direktägt av staden*

Stockholm Event AB

Stockholm MFO AB

Stockholm Water Action AB

Svenska Teknologföreningens Fastighets AB *direktägt av staden*

Några stiftelsers verksamhet

Här presenteras några verksamhetsstiftelser där Stockholms stad utser minst hälften av styrelseledamöterna. Dessa stiftelser samarbetar med staden och bedriver verksamhet som har betydelse för staden och stockholmarna.

Stiftelsen Hotellhem i Stockholm är en viktig aktör och samverkanspartner för socialtjänstnämnden och stadsdelsnämnderna i arbetet med att få fram bostäder åt de hemlösa i staden. Stiftelsen tillhandahåller även genomgångsbostäder för personer med sociala och/eller ekonomiska problem, för bostadssökande ungdom under 25 år och för flyktingar som är i behov av en tillfällig bostad. Stiftelsen driver och förvaltar sammanlagt 17 bostadsanläggningar med 2 016 bostadsenheter och 819 platser i genomgångsbostäder.

Stiftelsen Barnens Dag äger och förvaltar Barnens Ö på Vaddö i Norrtälje och Fiskeboda i Julita, Katrineholms kommun. Stiftelsen ska i samarbete med Stockholms stad och Stockholms läns landsting utveckla sommargårdsverksamhet och allmän fritids- och friluftsverksamhet på Barnens Ö och Fiskeboda. Stiftelsen driver också kolloverksamhet i egen regi.

Stiftelsen Stockholm Water Foundation har som syfte att främja och stödja intresset för forskning och utveckling kring vatten. Stiftelsen delar årligen ut Stockholm Water Prize, ett internationellt vattenpris som tilldelas en enskild person, institution, organisation eller ett företag, som genom forskning eller konkreta resultat lämnat ett väsentligt bidrag till bevarandet av världens vattenresurser. Stiftelsen delar också ut Stockholm Junior Water Prize i syfte att motivera ungdomar upp till 20 år att engagera sig i vattenfrågor och Stockholm Industry Water Award för att stimulera näringslivet att bidra till en hållbar utveckling inom vattenområdet.

Stiftelsen Strindbergsmuseet/Strindbergs Intima teater är en stiftelse med Stockholms stad, Strindbergssällskapet och Nordiska Museet som huvudmän. Stiftelsen belyser August Strindbergs liv och verk genom utställningar och dokumentation samt upplåter lokaler till forskning och annan verksamhet i samma syfte. Strindbergs Intima teater som ingår i museets organisation ska användas för sceniska kulturhändelser i Strindbergs anda. Under året har det givits teaterföreställningar, litterära salonger, seminarier och ett sago- och operaprojekt för förskolebarn i samarbete med Strindbergsmuseet.

Femårsöversikt

Allmänt	2001	2002	2003	2004	2005
Folkmängd	754 900	758 100	761 700	765 000	771 000
riksandel, procent	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5
Sysselsättningsfrekvens:					
procent av hela folkmängden	52,9	52,2	51,2	51,9	51,8
procent av folkmängden 16-44 år	80,1	79,3	77,0	77,6	76,3
Arbetslöshetstal, procent av arbetskraften 16-64 år	3,3	3,8	5,4	5,2	5,3
motsvarande genomsnitt	4,0	4,0	5,0	5,5	5,8
Beskattningsbar inkomst, mnkr	126 888	131 332	133 723	137 349	
per invånare, kr	168 100	173 200	175 600	179 500	
riksgenomsnittet för d:o kr	131 800	138 200	143 500	147 400	
Total kommunal skattesats:					
Stockholm, kr	28,10	27,90	29,70	30,35	30,35
Varav staden:	17,78	17,58	18,08	18,08	18,08
församlingarna	-	-	-	-	-
landstinget	10,32	10,32	11,62	12,27	12,27
Begravningsavgift	0,09	0,08	0,07	0,07	0,07
Total kommunal medelskattesats, riket, kr	30,53	30,52	31,17	31,51	31,60
Konsumentprisindex, årsmedeltal för riket (1980=100)	267,1	272,9	278,1	279,2	280,40
Inflation (årsgenomsnitt), procent	2,5	2,2	1,9	0,5	0,4
Stadens verksamhet					
Årets resultat, mnkr	247	2 000	5	-243	-114
Verksamhetens kostnader, mnkr	29 624	30 885	32 531	33 443	34 529
Verksamhetens intäkter inkl skatt och generella statsbidrag, mnkr	30 903	31 111	31 646	32 634	34 365
Tillgångar, mnkr	79 692	77 348	76 642	75 030	81 559
per invånare, kr	105 566	102 029	100 620	98 078	105 783
Skulder, mnkr	34 216	30 189	29 478	28 108	34 791
varav avsättningar	3 514	6 532	6 797	5 844	4 086
skulder per invånare, kr	45 325	39 822	38 700	36 742	45 125
Eget kapital, mnkr	45 476	47 159	47 164	46 921	46 808
per invånare, kr	60 241	62 207	61 919	61 335	60 711
Soliditet, %	57	61	62	63	57
Antal anställda, ca	45 500	45 000	45 500	45 500	45 500
motsv. heltidsanställningar, ca	42 900	42 400	42 800	42 800	42 800
Löner och lönebikostnader, mnkr	13 972	14 437	15 117	16 039	16 396
Majoritetsägda aktiebolags verksamhet					
Antal här inräknade bolag/koncerner	36	33	22	19	19
Balansomslutning, mnkr	75 649	64 406	64 550	67 122	71 923
Omsättning, mnkr	12 188	12 096	12 406	12 545	13 183
Resultat efter skatt, mnkr	4 167	1 527	96	728	590
Eget kapital, mnkr	27 389	28 312	28 523	28 658	28 667
Investeringar (brutto), mnkr	17 864	4 420	4 673	6 955	7 241
Antal anställda, omräknade till heltidsanställningar	3 540	3 493	3 493	3 412	3 137
Löner, mnkr	978	1 104	1 129	1 188	1 229